

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

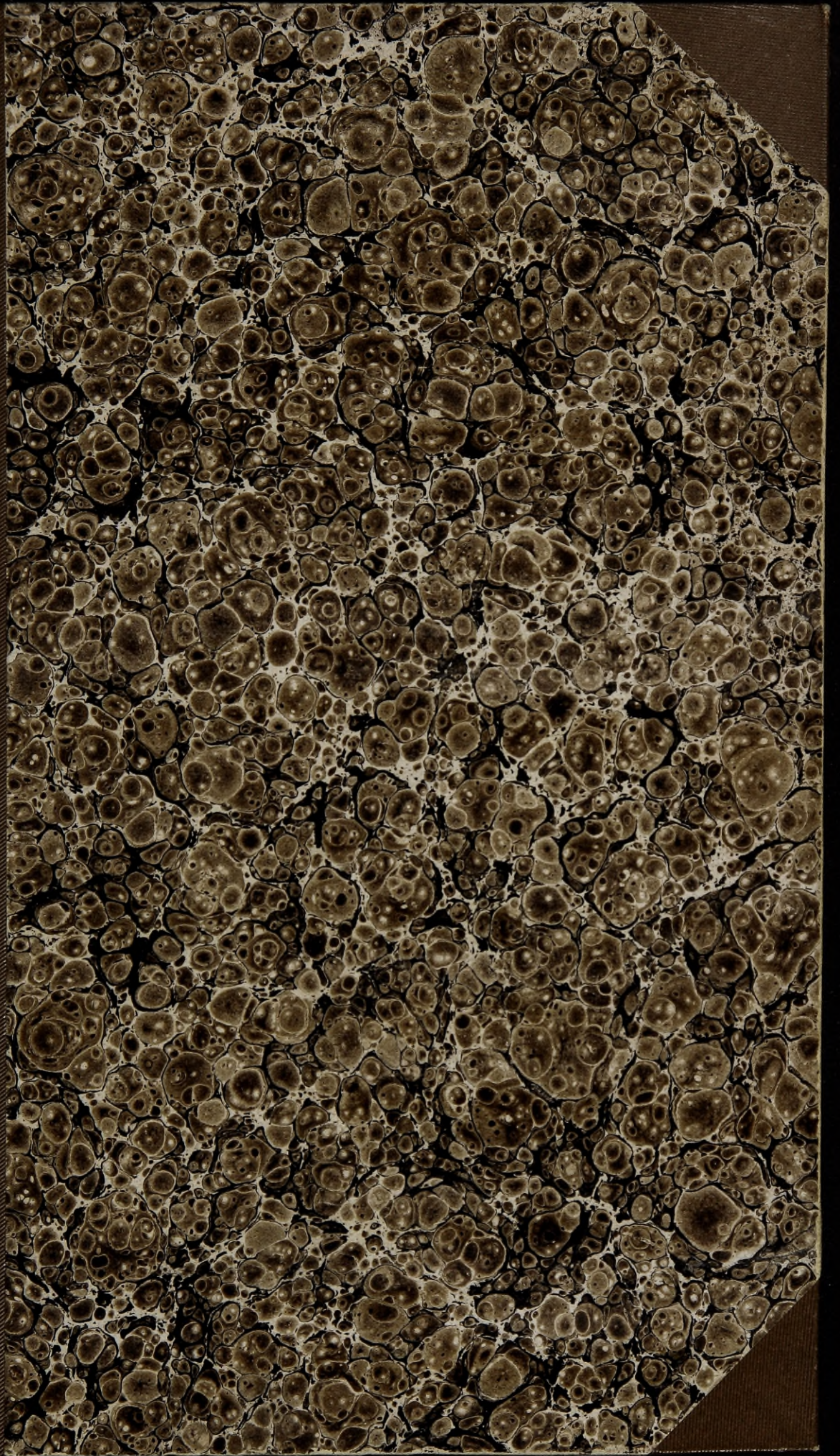
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

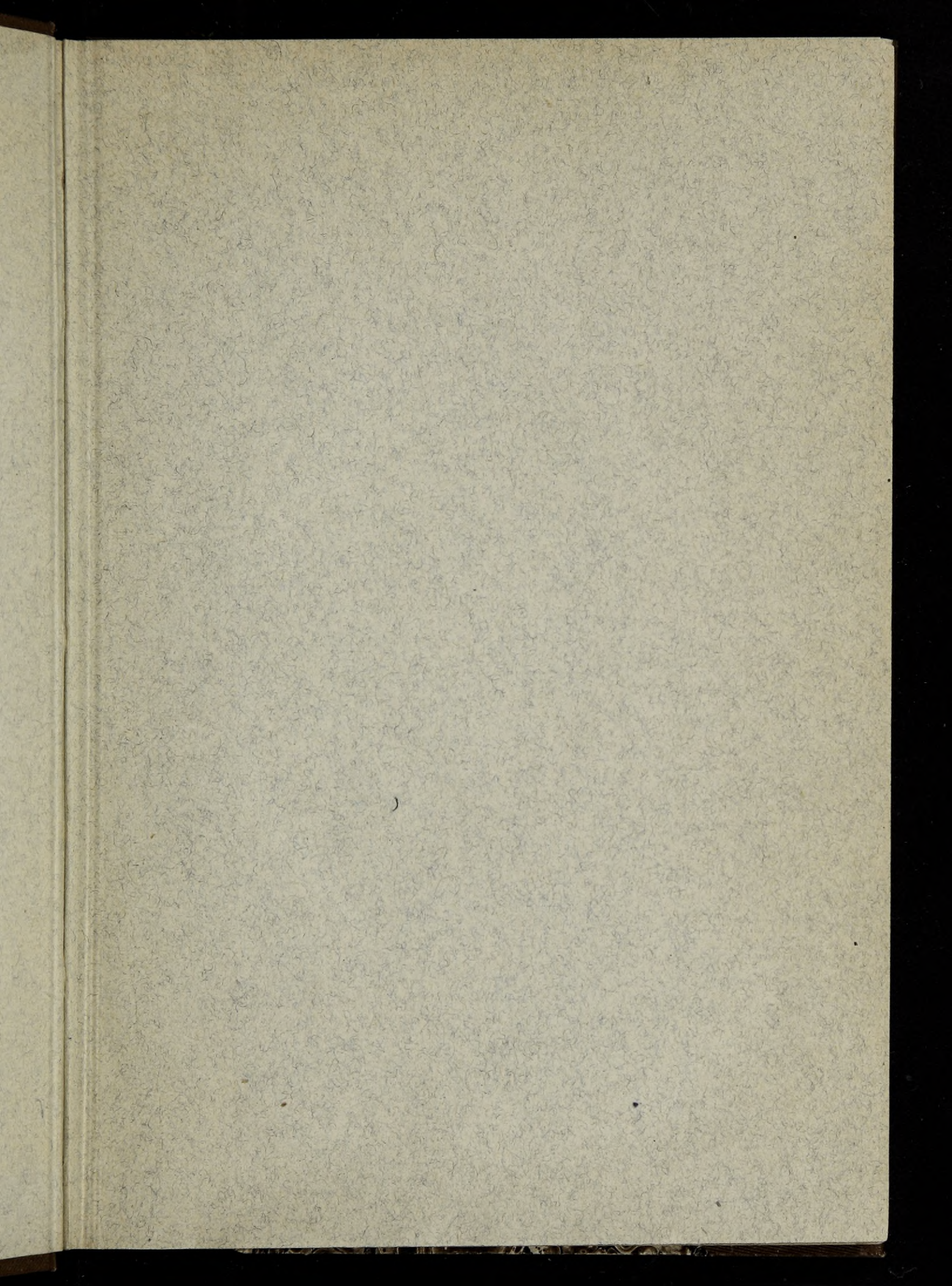
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Mitt.
Lu

W. C. Enseroth

I SKANSEN

SJÖMANSLIF

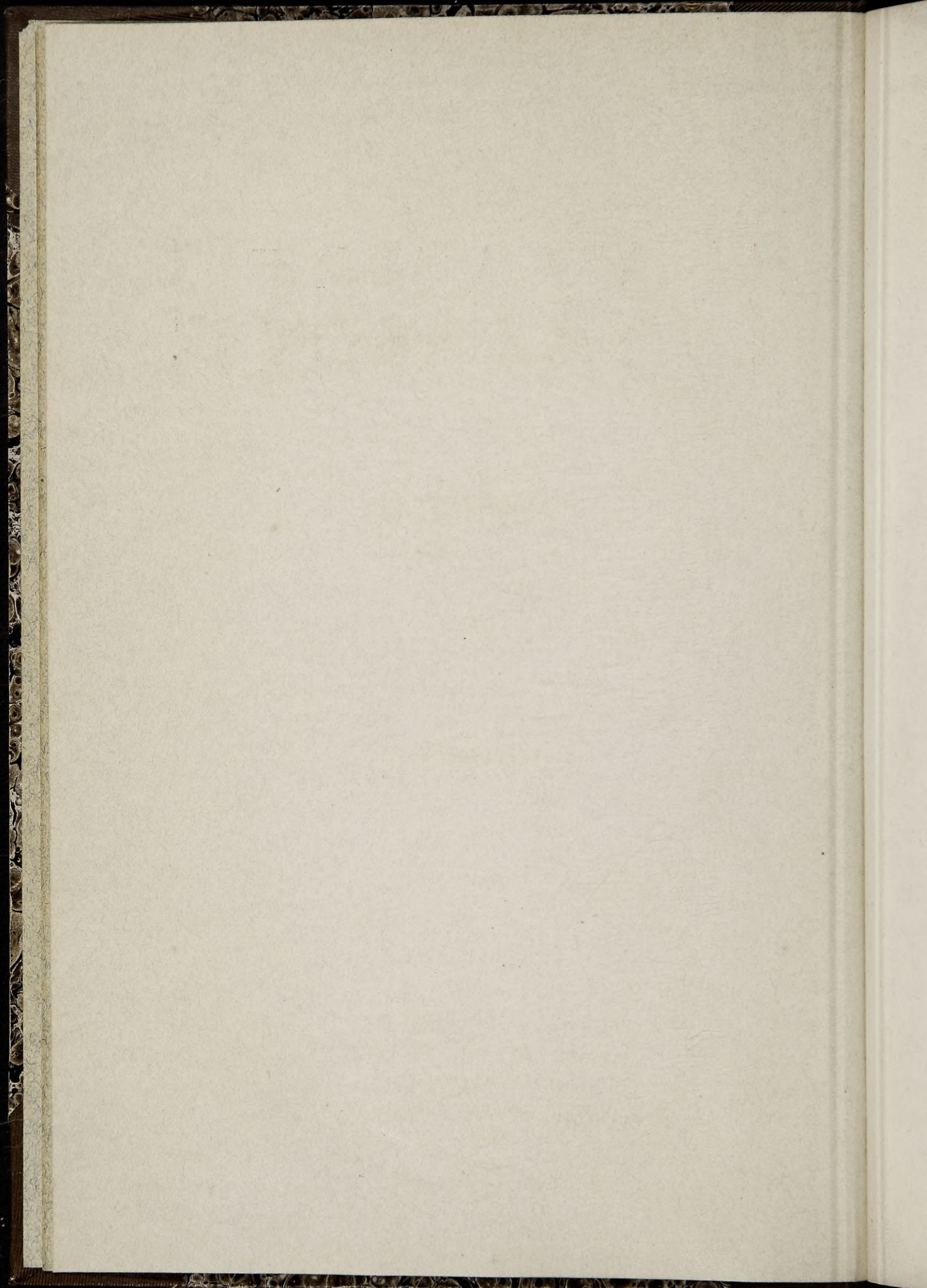
AF

CHICOT.

STOCKHOLM
A. W. BJÖRCKS FÖRLAG
1883.

Pris: 3 kronor.

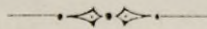

I SKÅNSEN

SJÖMANSLIF

AF

CHICOT

47

STOCKHOLM
A. W. BJÖRCKS FÖRLAG
1883

I SKÅNSEN

1883

1883

STOCKHOLM
P. A. NYMANS TRYCKERI
1883

FÖRSTA KAPITLET.

Liksom alla inledningar, är detta ett förskräckligt tråkigt kapitel, hvilket saklöst kan öfverhoppas af den mindre grundlige. — Hjelten i boken presenteras här för läsaren af vännen Chicot, som kanske nog utförligt redogör för de förhållanden, hvilka drifva Folke Rahm ut på salta böljan, och förklarar, huruledes denne kom i klorna på en kanalje.

»**H**är är en ung herre, som vill tala enskildt vid grosshandlaren», anmälde bokhållaren från yttre kontoret.

»Hans namn?» frågade den omkring fyrtioårige Anders Bogren, chefen för firman A. Bogren & C:o, som hufvudsakligen bedref skeppsrederiaffärer.

»Jag frågade honom just efter det, men han ville inte nämna det för någon annan än grosshandlaren sjelf.»

»Hm.» Grosshandlaren såg på klockan. »Nå, bed honom stiga in.»

En minut derefter stod en lång, smärt yngling vid dörren. Drägten var torftig, men uppbars väl. Ansigtet, förnämt med skarpt markerade drag, hade denna prägel af medfödd, öfverlägsen intelligens, som

utgör en ständigt flödande källa till obehag för innehafvare, hvilka ödet kastat i dåliga lefnadsvilkor.

Också betraktade den välvillige, men icke synnerligen djupt anlagde grosshandlaren främlingens öppna, omedvetet djerfva ansigte med detta instinktmässiga obehag, som nu en gång är medelmåttiga naturers hållning gentemot kristendomsbröder, hvilka ändå tydligen icke höra till samma fårahus.

Han gjorde en rörelse, som innebar en fråga.

»Mitt namn är Folke Rahm», sade ynglingen med en viss darrning i rösten, ty hans ytterst lifliga känslighet hade genast berörts af grosshandlarens mulnande blick. »Ende son till kapten Magnus Rahm, som blef borta med skeppet Ocean.»

»Hm. Jaså. Så att det är kapten Rahms son. Nå, då är jag ju din guffar eller hur?»

»Jo, så står det på permen i pappas bibel. Guffar var ungfadder emot mamsell Tranér.»

»Alldeles precis på skillingen hade jag så när sagt. Nå, hur lefver verlden med din mor nu för tiden?»

Folkes ansigte mulnade.

»Åhjo, nog är hon rask och kry, men vi ha det så smått och därför . . . ja just därför har jag kommit hit», tillade han raskt, men med synbar ansträngning att få fram orden.

För somliga naturer är det svårare att göra inledningen till en bön än gå mot ett batteri.

»Ja ja, fru Rahm har varit enka i många år och kapten Rahm lemnade ju icke mycket efter sig. Men jag har så många mycket närmare här omkring mig att hjälpa. Emellertid har hon ju kunna skrifva.

Kapten Rahm seglade för min fars räkning och alltid — —»

»Det är icke mamma, som bedt mig komma hit», afbröt Folke ifrigt, »utan det är jag, som vandrat hela tio milen på eget beråd. Mamma tror, att jag gått till en skolkamrat, som jag också mycket riktigt besökte i förbifarten», tillade han med rodnande kinder.

»Jaså, nå, hvad är ditt egentliga ärende då?» frågade grosshandlaren, smått förlägen.

»Jo, jag vet, att guffar har flere fartyg och jag skulle be att få följa med något af dem ut till sjös. Nu är det sagdt.»

Grosshandlaren hade stigit upp och gick tyst ett par slag i rummet, följd af Folkes oroliga blickar.

»Du vet inte hvad du begär», sade han slutligen. »Det är minsann inte leksaker att gå till sjös, helst för en, som inte känner lifvet ombord det ringaste och det kan naturligtvis inte du göra, som vistats hela tiden i en uppstad. För öfrigt har jag hört af min yngste bror Viktor, att du ju anses vara den styfvaste gossen vid hela läroverket och då är det ju så mycket mindre skäl i, att du kastar bort dig på sjön.»

»Ja, nog har jag hört många sagt mig ha godt hufvud», förklarade Folke något häftigt, »men jag har aldrig hört någon säga sig ha lust att hjälpa mig i väg. Ingen kan tro, huru jag fått sträfva på egen hand, för att skaffa mig böcker och papper och kläder alltsen jag kom in i prima. Och det ställer sig allt svårare, ju äldre jag blir och inte bättre. Jag

kan inte längre ligga min mor till last, jag *vill* inte tiggas andras hjälp och därför har jag vandrat denna långa väg, för att själf tjena mitt bröd. I Upsala, der jag har mina kamrater, skulle det aldrig falla mig in. Nej, det är på sjön jag tänker slå mig fram.»

Det låg så mycket sanning och allvar i Folkes ord och hållning, att grosshandlaren, ehuru mycket mot sin vilja, började gifva efter så till vida att han lofvade »fundera på saken».

Han bjöd Folke vara välkommen till middagen och bad honom under tiden gå ut och bese staden.

Gefle hade vid tiden för denna skildring vida större sjöfart med egna fartyg än nu. Skeppsvarfven stodo då fulla af nybyggnader och stränderna af ån ända upp till Bångska varfvet, som låg midtemot gamla elementarläroverket, voro garnerade med fartyg.

Folke ströfvade nedåt Brobänken och mötte under vägen muntra sjömän, som gingo arm i arm och upptogo hela den breda hamngatan. Alla voro de nätt klädda, icke utan ett visst koketteri. Somliga buro fina, röda ylleskjortor, hvita byxor och rothattar, andra hade blå klädeströjor med breda slag af svart siden, blå byxor och blankklädersmössor.

De sågo så fria och sorglösa ut. En stämde upp en gammal engelsk matrossång och de öfriga höggo med lif in i refrängen. Det var just ingen vacker vokalmusik, men pigg obestriddigen.

Öfverallt, der gasterne passerade, stucko flickorna ut sina nyfikna hufvuden genom fönster och portar. Dock var det för det mesta mer än nyfikenhet, ty sjömannen är kvinfolkens gifna gunstling i en

hamnstad och lemnar äfven den hyggligaste landkrabba långt ner i lä, synnerligen när han nyss kommit hem med rörqvastar, rödt skepparvin och fikokakor.

På Folkes lifliga sinne gjorde dessa solbrända figurer ett utomordentligt starkt intryck.

Han blickade efter dem med denna öfverskattande beundran, som är så vanlig hos kärnsunda ungdomar, hvilka känna lifvet till $\frac{99}{100}$ genom böcker. Huru mycket hade de ej sett, huru många favoror hade de ej öfvervunnit! Hvilken poesi hos dessa hafvets hjeltar och huru lika lifslevande om fattlig framstod den icke mot den prosaiska bakgrunden af de gamla, rödmålade trähusen med sina hvitstrukna fönsterfogar, koltjärade portar och tillstötande små täppor, der kålrotsbladens gröna enformighet på sin höjd stördes af ett dussin gula ringblommor!

Ännu mera tilltalades ynglingen af fartygen, hvilka lågo der så tvärsäkra och orörliga vid kajen. Han skådade uppför deras höga sidor och menade, att det måtte vara ett underbart skådespel att se dessa tunga tråklossar dansa som små barkbitar mellan skyhöga vågor. Ty sådant hade han läst om i hvad hans mor behagade kalla »tokböcker». Men när han såg kölen på ett skepp, som låg kantradt för att kalfattas, betraktade han den grönskande botten med samma känslor som han skulle ha skådat upp mot en grånad krigare, hvilken förtäljde mången hård dust från främmande land.

Ja, detta var dock *lif*, åtminstone ett helt annat än att efter gnatet hemma slinka med en la-

tinsk lunta under armen till skolan, för att i timal höra på dumma kamrater och pedantiska magistrar.

När derföre Folke återvände till grosshandlar Bogren, var han alldeles på det klara med sin böjelse för salta böljan.

Under tiden hade chefen för firman sammanträffat med sin kompanjon, herr Runé.

Denne hade från pojkåren tjenstgjort på gamle Anders Bogrens kontor, blifvit måg åt gubben och samtidigt gått in som delegare i firman.

Runé var en fin karl till sitt yttre och ansågs som mycket slängd i affärerna. Det låg något lurande, men på samma gång säkert hos honom. Man tog honom för ett köpmansgeni, men detta anseende erhöles för mycket godt pris den tiden.

När affärerna sedermera gingo på sned, räknade man icke med konjunkturerna till faktor, utan trodde allmänt, att något sattyg låg under och efter den betan kallades han »Bogrens Ruineraren».

Hurusomhelst fans det just icke mycket godt hos den der herr Runé och äfven denna negativa, men i vissa näringar utmärkta egenskap gjorde honom till mästare öfver hans kompanjon.

När derför grosshandlar Bogren omtalade sin gudsons oförmodade inträffande och begäran, kände han sig smått lättad, då Runé ganska bestämdt satte sig emot att låta Folke medfölja något af fartygen.

»Sådana der morsgrisar duga ingenting på sjön», menade denne, »och vi få minsann inte ärter och fläsk liksom manna ur skyn. För öfrigt minnes jag nog fadern, den sturske bröstganges krängelmakaren.

Åhnej, får jag ha ett ord med i laget, så sända vi gunstig junkern tillbaka ju förr ju hellre. Men du må naturligtvis göra i din sak huru du vill, ty du fick ju äran att stå fadder åt honom.»

Herr Runé tycktes alldeles icke komma till bli-dare omdöme rörande Folke, när denne med strå-lande ögon och helsans vackra rodnad bredd öfver sitt regelbundna ansigte raskt passerade kontoret, för att gå in i chefens enskilda rum. Herr Runé be-höfde nämligen alldeles icke fråga efter, hvem denne smärte yngling i den enkla drägten var. En hvar, som sett kapten Magnus Rahm, sjömannen med den öppna pannan och den öppna handen, kunde ej gerna misstaga sig derpå. Samma raska, otvungna hållning, samma frimodiga, något »spanska» blick.

Hos vissa naturer ligger vreden magasinerad och förflyktigar ej genom tid och rum. Runé hörde till det slägtet. Kapten Magnus Rahm hade varit hans gynnade medtäflare hos gamle redarens dotter och blott grosshandlarens maktspråk hade kunnat för-må henne att gifta sig med dennes faktotum, Runé.

Detta hade Runé aldrig kunnat smälta och, låg-sinnad som han äfven var, öfverflyttade han hatet på den för dessa gamla historier fullkomligt främ-mande Folke.

Folke blef mottagen med stor vänlighet af gross-handlar Bogrens fru, ett mycket intagande frun-timmer.

Samtalet under middagen rörde sig kring yng-lingens begäran att få medfölja ett af firmans fartyg.

Folke förklarade, att han nu mer än någonsin

vidhölle sitt fattade beslut, sedan han sett en så liflig profbit af sjölifvet nere i hamnen.

Men guffadern försökte, så godt hans klena dialektik förmådde, afråda honom derifrån. Han medgaf visserligen, att sjömännen, när de väl kommit i land, kunde synas muntra och lustiga och att de kanske äfven kände sig så sjelfva, men ute på sjön finge deras lif en helt annan prägel. Mödor, umbäranden och faror af alla slag, aldrig någon ro hvarken natt eller dag, ingen ordentlig sömn. Midt i sina ljufvaste drömmar väcktes man, för att i mörker och storm gå till väders ut på svängande rånockar, der fotfästet endast utgjordes af en tross, som dinglede hit och dit och när som helst kunde brista. Värst hade de unga. De skulle alltid upp på de högsta rårna, anvisades de farligaste posterna och det mödosammaste arbetet.

Fru Bogren gaf obetingadt sin man rätt och vädjade dessutom till ynglingens ärelystnad.

»Folke med sitt briljanta hufvud är alldeles för god att som simpel skeppsgosse tjenstgöra under dessa brutala styrmän och kaptener, som i kunskaper och annan bildning stå så djupt under Folke. Och om äfven det ändtligen lyckas Folke att bli befälhafvare på eget däck, så kommer Folke likväl aldrig på den vägen till en samhällsställning, som Folke kan hoppas på, om Folke fortsätter med studierna. Tro mig, jag talar på detta sätt blott af varmaste intresse för Folkes eget bästa, så mycket mer som Folkes far, kapten Rahm, var en af svärfars omtycktaste befälhafvare och i allo en ärans man.»

Här rodnade fru Bogren, ty en märkvärdig blick från svåger Runé kom henne att tänka på, att hon i sin välmening upprifvit ett gammalt sår. Och hon var litet rädd för sin mans kompanjon.

Denne deltog för öfrigt ej i samtalet medels annat än bifallande nickar vid afrådningsförsöken. Mot Folke tycktes han hålla sig alldeles neutral, snarare vänlig dock än tvärtom.

När middagen tog slut, förklarade grosshandlar Bogren, stödd af en mera energisk vink från Runé, det vara sitt fasta beslut att icke låta Folke medfölja något af firmans fartyg, emedan han icke ville bidra till ett obetänksamt steg, som kunde ha menliga följder för gudsonens hela framtid.

Men han bjöd honom vänligt att stanna i sitt hus några dagar, lofvade bekosta hans resa hem och yttrade äfven något om framtida bidrag till studiernas fulländande.

Fru Bogren tackade sin man på Folkes vägnar och denne kunde icke dölja för sig, att dessa goda menniskor menade väl, hvilket dock icke hindrade honom att harnas öfver att blifva behandlad som ett barn. Ty Folke var visserligen god som guld, men hade en sjelfständighetskänsla, vida öfver sina år.

Sedan Folke stannat omkring åtta dagar, hvilka förflutit raskt och angenämt till största delen på grosshandlar Bogrens vackra landställe, var det med tungt hjerta han gjorde sig färdig till hemfärden.

Folke hade nämligen varit grannlaga nog att icke för sina nya vänner yppa den djupast liggande

orsaken till sitt i deras ögon rent af förtviflade beslut att gå till sjös.

Han kunde icke förmå sig att omtala, huruledes en sträng och i religiöst hänseende fanatisk mor, understödd af på hans yttre och inre företräden af undsamma systrar, gjort sitt yttersta att förbittra hans barndom genom ödeläggandet af hvarje än så obetydligt nöje och det ständiga framhållandet af att de måste »släpa ut sig för honom, och kanske till sist få skam till tack för alltsammans». Systrarna läto honom alltid till öfverflöd förstå, hurusom det vore en himmelskriande orättvisa, att han, den sistfödde, skulle få en uppfostran, som de icke påkostats.

Folke hade verkligen gjort allt hvad man rimligen kunde begära af en så stolt, åt sig sjelf öfverlemnad natur, för att söka stämma sina närmaste till en mildare och sundare uppfattning af förhållandena, men alltid förgäfves. Då satte han hårdt mot hårdt och hemmet blef så alldeles outhärdligt för den varmblodige, ridderlige ynglingen.

Det var aftonen före hemresan.

Folke hade nästan hela dagen varit ensam ute på villan och detta bidrog måhända att göra hans tankar mer tunga än om han haft någon att sampråka med.

Han hade satt sig nere vid bryggan och betraktade melankolisk den framför honom liggande, särdeles vackra Geflejärden, hvars stränder, så långt ögat kunde se, voro kantade af jemna, ända ned till vattnet gående skogsränder. De på inre reddan liggande skeppen började långsamt svänga, för att rida

upp mot den från hafvet svagt insvepande aftonbris. Tre seglare, som nyss förut ute i bugten kryssat sig fram med korta slag mot den nyckfulla landvinden, brassade nu vackert rårna i fyrkant och satte af in mot Skanshålet med litet skum för bogen.

Allt tedde sig så friskt och tilltalande i denna tafla, full af lif och behag på samma gång.

Folke kände nu mer än någonsin hos sig uppstiga ungdomens brännande längtan efter äfventyr, efter verksamhet, efter att en gång sjelf få se dessa främmande länder, om hvilka han läst så mycket skönt och märkvärdigt. Han visste, att denna afton var ett farväl åt alla dessa drömmar, som på sista tiden upptagit hela hans sinne.

Han såg i andanom sin mors dystra ansigte och systrarnes missundsamma blickar, som följde »Matrötets», som de behagade kalla honom, brescher i smörgåsen med hånfull uppmärksamhet.

Plötsligt lades en hand på hans axel. Folke vände sig hastigt om och framför honom stod herr Runé, guffaderns fine kompanjon.

»Hvad är det som fattas er?» frågade denne med så mycket deltagande han kunde lägga i sin torra röst. »Minsann tror jag inte ni sitter här och gråter.»

Folke torkade hastigt bort de tårar, som gäckandet af de så lifliga framtidsdrömmarna ofrivilligt frampressat, men var ur stånd att säga något.

»Säg mig», återtog herr Runé, »hvad som trycker så starkt på ert unga sinne. För tusan, man gråter inte vid er ålder, när man som ni är frisk

och annars har godt humör. Kanske jag kan hjälpa er, om jag bara får hum om, hvar skon egentligen klämmer.»

Folke teg fortfarande. Visserligen var han en mycket öppen och meddelsam natur, men herr Runé hade just aldrig fallit honom i smaken.

»Var inte rädd att anförtro mig ert hjertas mening», fortsatte kompanjonen. »Jag är visserligen hvarken er guffar eller er vän, ty dertill känna vi ju hvarandra för litet, men jag har hört så mycket godt om er, att jag gerna vill stå er till tjänst, om jag kan. Kort och godt, ni intresserar mig, som man säger. Men sjung bara ut, det är väl aldrig fråga om några stenhus, hvafalls?» skämtade han uppmuntrande.

»Åhnej», svarade Folke allvarsamt. »Det käns blott litet bittert att veta sig ha håg och kraft att icke ligga andra till last och ändå få lof att göra det, för att sedan höra slafveriet påpekas dag ut och dag in, hvem vet huru länge.»

»Tunga ord i en ung mun detta. Men jag förstår icke saken riktigt. Utveckla den litet närmare, om ni så vill. Märk väl, jag trugar er inte, herr Rahm, men jag ber er vara öfvertygad att ni utan fruktan kan gifva mig förtroende af era bekymmer, ty jag drifves icke af en ogranlaga nyfikenhet, utan af verklig mening att hjälpa er, om jag kan, då jag nu så händelsevis kom hitut och blef ett tillfälligt vittne till en sorg, som säkerligen icke är tillgjord.»

Herr Runé yttrade dessa ord med en viss värme och hans beteende bar i öfrigt en så verklig

prägel af deltagande, att Folke lade bort all förbehållsamhet.

Han hade minsann icke blifvit bortskämd med någon lyx i sympativägen för resten.

Folke omtalade därför fritt och öppet sin skefva ställning i hemmet och dolde icke, att guffaderns vägran att låta honom följa med något af firmans skepp var den bittraste missräkning som ännu mött honom.

Herr Runé afhörde honom stillatigande och fortfor med denna tystnad en god stund efter det Folke slutat sin bikt.

»Ja», yttrade kompanjonen ändtligen, »äfven jag bekänner, att jag hyst ungefär samma tankar om den här saken som er guffar. Sjön är minsann icke det lättaste brödstycket och lifvet ombord liknar inte mera sjömannens uppträdande i hamn sedan han nyss fått sin afräkning än en flodhäst liknar en fjäril. Men der saknas icke exempel på, att en rask karl på denna bana fortare hinner oberoende och lycka än på någon annan, isynnerhet om han icke är alltför trind i öfre våningen. Så att det icke är så farligt med den saken som man skriker ut. Äfven hör det icke längre till det ovanliga, att hvad vi kalla bättre mans barn ge sig på sjön och är det någon ruff i dem, så går det vanligen fortare för dem än andra. Dock, som sagdt, jag vill icke råda, snarare afråda. Men då jag hör, huru tråkigt det är stäldt hemma, så undrar jag icke på, att Folke gerna vill ifrån alltsammans och i så fall är sjön åtminstone ett radikalmedel.»

»Så är det», sade Folke med djup öfvertygelse, »och nu, sedan jag sett en bit af sjölifvet, börjar jag också känna en oemotståndlig lust att komma ut, bort, ju längre, ju bättre. Men nu,» fortsatte han och tårarna stucko åter upp i ögonen, när han skådade öfver den vida vattenytan, den brisen lindrigt krusade, »nu måste jag ju fara hem i morgon. Hem . . . ett skönt hem,» mumlade han med bitterhet.

Runé hade uppmärksamt följt vexlingarna i det lifliga ansigtet och fann det vara inemot lagom att nu rycka fram med hvad han hade på hjertat.

»Det gör mig ondt om er, min unge vän, om jag får kalla er så. Jag är just ingen blödhjertad karl, för allt jag vet», sade kompanjonen och såg Folke rakt i ögat, »men jag saknar ändå icke all känsla. Jag tror mig veta ett sätt att klarera den här saken, men märk väl, att jag vill ha ert löfte på att aldrig omnämna, att jag haft göra med saken, och inte heller vill jag uppbära några förebråelser, i händelse lifvet om skeppsbord icke skulle falla er på läppen. Det jag möjligen kan göra för er, gör jag blott af sympati, nyck — jag vet ej riktigt huru jag egentligen skall kalla det, men med en inre motvilja, emedan jag ju handlar i hemlighet, mot min kompanjons uttryckliga vilja och säkerligen äfven mot edra anhörigas önskan. Jag hoppas ni förstår och håller mig räkning därför genom att visa all möjlig grannlagenhet, framför allt ovilkorlig tystnad. Kom noga i håg, att mitt namn får aldrig — kom i håg aldrig! — blifva nämndt i denna sak.»

»Jag inser alltsammans», svarade Folke raskt,

»och får tacka grosshandlaren ur mitt innersta hjerta. Tro mig, från min sida skall intet obehag träffa grosshandlaren för denna första hjälp jag fått af en obekant. Gifve Gud, alla menniskor vore så litet blödhjertade som grosshandlaren», tillade han med ett vackert leende, »då vore det ej så svårt att taga sig fram.»

Herr Runé bet sig hårdt i läppen och rodnade verkligen en smula. Samvetet var visserligen smalt hos honom, men det fans dock, och han tyckte sig i detta ögonblick agera ett slags Judas Iskariot.

Olyckligtvis skiftade Folkes drag genast öfver till sitt vanliga stolta och frimodiga uttryck, hvilket så mycket erinrade om fadern.

Och Runé vacklade nu icke längre.

»Ju mindre vi tala *derom*, ju bättre», sade han torrt. »Nu återstår det blott att sätta saken i verket, sedan vi en gång fattat vårt beslut. Hör därför på mitt förslag och säg ovilkorligen ifrån, om det ej i något fall skulle behaga er. Jag har en aflägsen släkting, kapten på ett barkskepp, som ligger ute på yttre reddan. Med en god kikare skulle ni kunna se det härifrån. Om ett par dagar är det klart att gå till segels härifrån och jag kan skaffa er plats der ombord. Man säger visserligen, att kaptenen icke just är någon guds engel, men jag har aldrig märkt, att *någon* kapten är det och *Strömlund* torde icke vara bättre eller sämre än de flesta andra gamla sjöbjörnar. Men det står er naturligtvis alldeles fritt att låta bli — —»

»För all del, herr grosshandlare, allt annat utom hem igen!»

»Godt, godt. Ni får med all säkerhet plats ombord på »*Hanna*», så heter skeppet, ty jag har litet att säga hos kaptenen och skall tala vid honom i morgon om saken, eftersom jag, som sagdt, vill hjälpa er. Vi öfverenskomma då, att han dagen efter er afresa, det vill säga, i öfvermorgon bittida klockan fem — kom i håg precis fem! — sätter en båt i land vid Skutskär och hemtar er der. — Hör nu vidare på hvad ni har att göra, för att saken skall bli bäst klarerad, utan att någon af parterna i Gefle eller Upsala får nys derom. I morgon far ni härifrån och tager naturligtvis gästgifvareskjuts till Elfkarleby. Dit kommer ni väl ungefär vid middagstiden. Ät så middag och gå och se på fallet och sågen och hvad allt der fins. När ni så kommer tillbaka till gästgifvaregården, så säg der, att ni blifvit bjuden till prestgården, men ät en styf qväll innan ni går. I prestgården finnas nämligen ett par med er jemnåriga ynglingar och det är ett mycket gästfritt hus, så att ingen bör kunna undra deröfver. Men gå sedan tillbaka samma väg ni kommit ända fram till Harnäs bruk. Det är bara att följa landsvägen och ni passerar stället på ditresan, så att ni godt bör känna igen bruksbyggnaderna. Hvila så ut der en stund och gå sedan i dagbräckningen längs stranden, så att ni kommer på andra sidan bugten. Der är Skutskär och dit kommer en båt från »*Hanna*» vid femtiden. Då är det bara att preja den och gå om-

bord och så är ni kommen på sjön, ty fartyget är då på utgående. Men kläder, hur är det dermed?»

»Jo», svarade Folke, smått förlägen, »jag har ej mer än ett par skjortor och en damrock i min lilla rensel. Det rymdes icke mer och jag vågade heller icke medtaga mera, för att ej väcka misstankar. Men jag får ju alltid köpa sjömanskläder, när jag kommer utomlands, ty jag förtjenar väl ändå något», tillade han med tillförsigt.

Herr Runé hade svårt att undertrycka ett sardoniskt leende.

»Åhja», sade han, »det förstås, men det kan blåsa mången storm och komma mången regnby dessförinnan. Nej, det duger inte och hvad jag gör, gör jag aldrig till hälften. Det behöfs för en sjöresa många saker och ting, om hvilka ni ännu ej har en aning. Men jag skall åtaga mig er utstyrsel. Jag tror nog, att jag och kapten Strömlund skola hinna ekipera er någorlunda. Ni skall ombord finna kojkläder och en sjökista med diverse smått och godt. Låt mig sörja för det.»

»Ack, huru skall jag fullt kunna tacka er, ni, som från att vara en vildt främmande så plötsligt af ren oegennyttia blifvit min välgörare!» utropade Folke med strålande ögon.

»Genom att aldrig röja det för någon och icke misskänna mig, i fall det ej skulle gå er fullt efter önskan. Sådant har man hört förut.»

»Visst icke af mig. Jag är ej af det slaget.»

»Vi få se. Men, se der kommer ju min kompanjons båt. Låtsa för all del om ingenting, ty jag

vill ej blifva beslagen med att göra något bakom hans rygg. Men kom i håg hvad ni har att göra i morgon och lycka till!»

»Ännu en gång tack, tusen tack!»

»Apropos, skrif från Helsingör till er mor, så att hon ej måtte sväfva i ovisshet öfver ert öde. Men ni behöfver ej precis skrifva dem på näsan, med hvilket skepp ni seglar. Man kunde då komma till mig, ni förstår — —»

»Naturligtvis.»

Nu var båten framme vid bryggan.

ANDRA KAPITLET.

Jag reser en bit till lands, för att komma så mycket längre till sjös. —
Finner en obstinat häst, men tröstas af en filosofisk skjutspojke. —
Historien om Tierparn, som for till h--e. — Jag drömmer om Ägirs
döttrar och vaknar vid ett hästhufvud, tager min första sup och
lemnar hastigt, om just ej lustigt, fosterjorden.

Värdaste läsare! Förestående icke så litet lång-
randiga presentation är gjord af min synner-
lige vän *Chicot*, som en gång var min skeppskamrat
och i sjelfva verket är upphof till denna historia,
alldenstund det är han, som drifvit mig att taga till
pennan. Han har tecknat mig någorlunda som jag
var i pojktiden, fastän han smickrat en god del af
vänskap och kanske äfven i öfverensstämmelse med
författares gamla vana att skära till i växten.

Men nu börjar jag sjelf i första person.

Tidigt på morgonen den 5 Aug. 18.. foro vi
in till staden och efter ett hjertligt farväl satte jag
mig på en raphöna bredvid den glosögde skjuts-
pojken.

Fru Bogren hoppades att snart få se mig helsa
på dem som välbestäld student, grosshandlaren bad
mig att ta den lilla reskassa han försträckte mig och
kompanjonen såg på mig med en fundersam min,
som jag höll för en blick af godt förstånd.

Så skraltade vi af efter den usla skjutskampen.

Nu, då jag äntligen var på väg att förverkliga min brännande längtan efter oberoende, kan jag ej säga, att jag kände mig särdeles belåten ändå.

Jag försökte återkalla i minnet några af de plågsammaste scenerna hemifrån, men de ville icke framstå fullt så bjerta jag önskade dem.

Äfven tyckte jag icke riktigt om mitt bedrägeri mot herrskapet Bogrens, som jag icke kunde förneka att i sjelfva verket vara ett mycket välmenande, hyggligt folk. Ty — skam till sägandes! — har jag i mina dagar varit bekajad med en rättskänsla, hvilken alltid satt sig på tvären vid hvarje gir från den högmoraliska kursen.

Emellertid gjorde jag allt, för att slå bort de dystra tankarna och började därför med all makt sträcka upp skjutspojken för hans dåliga körning.

»Tänker du fara så här hela vägen?» frågade jag barskt, när vi nyss passerat Hemlingeby.

»De ä etter lag och förordning», svarade han lugnt.

»Men på det här viset komma vi icke fram till Elfkarleby förrän i qväll.»

»Joo vars. Men kan en köra nå kringare, så nog får en köra för meg allti. Se hanne har en tömmane.»

»Det är så godt du tar hit piskan också, för den der kraken tycks behöfva en bättre uppsträckning».

»Gerna för meg», svarade den glosögde pojken trankilt.

Piskan utgjordes af en vidja med en snärt på.

Jag fattade den jemte tömmarna och blef genast vid bättre humör, när jag fick sitta och smacka åt hästen en stund.

Men det gick icke fortare. Jag lät piskan dansa öfver länden ett halft dussin gånger, men kampen brydde sig icke det ringaste derom.

Ju mera jag slog, ju sämre gick det.

Ursinnig reste jag mig i kärran och dängde till en massa rapp efter hvarandra, tills piskan gick af.

Då stannade hästen alldeles, vände om hufvudet och tittade bakom sig.

»Munter häst det här», sade jag. »Ha ni många sådana?»

»Dom ä som dom ä kritrerne, må vetta», svarade glosögat filosofiskt. »Somma ä så och somma ä så. Den här ä ändå blan de golikaste. Men nu ä han oppförargader och dämmeså blir en trilsk.»

Hästen stod fortfarande stilla, för allt hvad jag drog och ryckte i tömmarna. Slutligen började han stryka bakut.

»Det är så godt du tar tömmarna, Glosmeijer», skrek jag buttert.

»Kunne välan tro de skull bi måttlin fäl, ja», sade pojken lugnt. »De ska gå med lämpur, så mycke en vet de te en annan gång.»

Pojken tog nu tömmarne och den förra bondlunken kom åter till heders.

»Säg mig till, när vi komma till Harnäs», beordrade jag.

»Ja, vi kan full horka dit, men hellis tänkte ja pusta ve Grinnuga.»

»Pusta hvar du vill, blott du visar mig Harnäs», svarade jag undergifvet.

»Nå, ja hör, de de just inte ä nå ondt i en, fast en låter då falli gröm», sade glosögat godlynt.

Detta återgaf mig mitt vanliga glada humör och pojken förkortade vägen med allehanda småroliga historier om de ställen vi passerade.

Vid Harnäs bruk såg man hafsviken skjuta in tätt till landsvägen.

»Hvar ligger Skutskär?» frågade jag så likgiltigt som möjligt, ty jag hade beslutat att vara på min vakt för möjliga efterforskningar.

»De ä tvärsöfver på nar sian», svarade pojken, pekande öfver bugten med qvarlefvorna af piskan.

Man såg icke då, som nu, en skog af master i viken och den höga ångskorstenen vid strandbrynet. Barrskogen stod der ännu jemn och tät som öfverallt annars längs stränderna.

Det var omöjligt att misstaga sig på Harnäs och sedan kunde jag nog streta mig fram till Skutskär, så att nu var den farhågan slut.

Ändtligen, efter sju mödor och åtta bekymmer, luffade kraken in på gården vid »Bron», såsom gästgifveriet i Elfkarleby kallades.

Der bestälde jag middag och lagade så att Glosögat fick sig en god mugg bultöl och ett bast bräckta nejonögon, efter hvilken välfägnad den flegmatiske skjuts-gossen och jag skildes åt som mycket goda vänner.

Sedan middagen intagits, stod jag och såg på en stund, huru man upptog bropenningarna och gick

derefter längs en smal gångstig uppåt elfven, så att jag kom ofvanför fallen, hvilka vid denna tid på året just icke voro så majestätiska, som då vårfloden ryker ned med en god del af Dalarnas och Gestriklands upptinade snö.

Ack, jag kommer så väl i håg denna vackra dag, emedan den var den sista jag agerade herrekarl och min egen herre till på köpet, och mången tråkig stund erinrade jag mig densamma som en riktig högtid. Hvarje aldrig så liten episod fäster sig dervid i ens minne klar och lefvande, under det att stundom sedermera hela år kunna gå förbi med vida viktigare händelser, hvilka dock icke mäktat framstå så lifligt i hågkomsten.

Bland annat minnes jag en kostlig historia, som förtälldes af ett par tierpare*, som sutto inne i de stora krogrummet och drucko svensk-öl.

»Senist gångjen jag faur hånne ve bron», berättade den ene, en rödbrusig karl med mycket ljusa ögon, »så var e, når ja hadde vuri med fora te Elkaröjn**. De va då som Lass Ollas for åt helviti.»

»Må hej?» anmärkte den andre, en däst karl med en stor svulst på bakre delen af halsen. »Jau, nock hörde ja tal på he, men du gett foll tal om e, du. Vi kan foll få oss jen putäl te åf de här öle, medan kamparna pustar.»

»Jau», började han med de ljusa ögonen, i det han behändigt flyttade »läppsnuvvan» från midskepps

---

* Invånare i Tierp, socken i Upland.

** Elfkarleö bruk.

till en bit om babord, »he ä då just int mytje te tal om. He va sum sau, de ja och Lass Ollas for in te stan vi, mau vetta, å sau träffa vi nåra från Becklöjsen åg, mau vetta, sau vi dau slog öss ihop, mau vetta. Men sau naur vi köm te stan, så sa Lass Ollas: 'ja tror vi spikulerar jensammen du Jerker å ja', sa han å he gole vi. Au ondt om fora va he dau jamt oförbanka, för si he va aut vaursian, mau vetta, å dām barre blohöll för aungfattöjgen, mau vetta. Men va int he på djekiln, de ja au Lass Ollas feck bums jen fora te Öjn vi, men Becklöjsingarna, döm feck allt gau der ur bo å i bo å sukta. Sau på trejje dan möjter ja döm, når ja va pau väjgen hjam pau nar sian om Mehejde.

'Si god da Jerker', säger Annars, jen dejtj sullaten n:r jettertijett*) du vejt, 'hvau i haulingen auker du pau lätten igjan, kär?'

'Jo, hejr gaur he unnan för fulla muggar, ska du si', säger ja, för ja va nau lite på röjktjen, mau vetta.

'Mautte foll de, når du faut fijra kampar', säger han. 'Men hva ha du gjort auf Lass Ollas norst dau?'

'Han ha furri ti helvitis', säger ja, för si hej gaur ja då alleri ifraun så längji jag lejfver.

'Har'n furri åt helviti? Hur kom hej sej dau?'

'Jau', säger ja, 'hej va sum sau, de Lass Ollas hadd jen kutting pau sitt lass åsså sa en te mej: 'har du jen bör?', sa en. 'Naij', sa ja. Åsså sa en, de vi skull glögg jen järtejn inna ner smens, sa en. Åsså stana

vi bortner smia. Åsså sprang en in i smia. Åsså kom en ut trast*) å höll e glögga järtejn i nävven. Åsså skrek en: 'Jerker, kring deg hit me putäl'n', å hej va då de sista ol en sa, för me jen gaung sau small he te sau för ohisseli sau ja trodd he va versens sista ti och sau brönne he, sau röjktje he, å naur ja hadd kummi te meg igjan, sau va Lass Ollas åt helviti, men myssa, hon va qvaur och henna ha ja hjam te karingen återåt kritrene. — Sau va he me *den* passachen.»

»Lass Ollas trodd he va branvijn, må vetta?» sporde gubben med svulsten.

»Hva i hauken skull en tro ana?» svarade Jerker torrt, »fast nog allti hadd en kunn känt seg för om he squalpa. Men si Lass Ollas va för aktiver.»

»Han va för aktiver. Nog håken kan jen va fäjen etter bränvijn nå lite hver, men jen får int vär för aktiver jändau. Jen tockjen fäl kären feck. Hva i håle var he i kuttungjin dau?»

»He va krut, din dumdjefvil. He hörs de du dau assint ä beresst»; sade Jerker föraktligt.

Ölet hade tydligen börjat verka, ty gubbarne hade klunkat litet emellan och voro troligen icke alldeles utan »grund», när de foro från staden.

Farbror med svulsten reste sig och fattade om buteljhslen, men så kom gästgifvaren emellan och så drucko de förlikning i ännu en »putäl».

Derefter gjorde jag verkligen en promenad på andra sidan bron åt den trefliga prestgården till, men

---

* Strax.

aktade mig naturligtvis för att komma i dess omedelbara närhet.

Mot qvällen gick jag åter till gästgifvaregården, bestälde en duktig supé, hvaraf jag trugade i mig så mycket det rimligen kunde proppas i sextonåriga, friska matsmältningsorgan och plockade visligen på mig diverse kallmat från smörgåsbordet; ty uppe i landet var man, den tiden åtminstone, icke knusslig på smårätternas mängd, ej ens på gästgifverier. Bröd stoppade jag i renseln, som jag medtagit i det särskilda rum, der jag spisade.

Så stärkt och utrustad, gick jag in till gästgifvaren, betalade maten, som var ganska billig mot hvad den gäller nu för tiden, och sade honom, att jag skulle gå öfver till prestgården och tillbringa natten der.

Gubben N—n såg på mig med stora ögon, men sade ingenting, utan lyfte blott höfligt på kasketten.

Och så lemnade jag den treffiga »Elfkarleby bro», som jag icke skulle återse på mången god dag.

Vägen gör en liten krökning strax vid gården, så att jag endast hade en kort bit att passera, innan jag försvann för de ögon, som möjligen kunde bekika mig derifrån. Jag smög längs baksidan af huset och tror, att ingen lade märke till det eljest något underliga förhållandet att jag gick i motsatt riktning mot prestgården och tillbaka åt det håll, derifrån jag kommit.

Det låg litet af äfventyr häri och jag var vid bästa humör, ty äfventyr — nå, sådana kände jag redan, att jag tyckte om. Min puls hade alltid sla-

git fortare, när jag läst riktigt lifliga skildringar af faror och kraftdåd, och jag kände nu en viss lust vakna hos mig att i verkligheten råka ut för något att praktiskt pröfva modet på.

Till den ändan skar jag mig en duktig påk med den präktiga slidknif jag köpt i Gefle. Detta var den enda nödvändighetsartikel jag lagt mig till. Jag hade sett sjömännen der bära en s. k. svältrem med en läderslida, hvarur stack fram ett väldigt knifskäft. Jag tyckte det såg mycket manhaftigt ut och så kunde man dermed sälja sitt lif så dyrt som möjligt, hvilket var den enda affär jag kunde inlåta mig på då för tiden.

Det var närmare två mil till Harnäs, men vägen var slät och skraptorr, så dermed var ingen nöd.

Jag mötte både åkande och vandrare, men ingen ville mig något, fastän de betraktade mig noga, åtminstone efter hvad jag tyckte. Jag var klar till aktion och kände mig modig som ett ungt lejon. Månen gick upp och lät mig se min egen skugga, hvilken jag tyckte vara ett slags sällskap. Jag svängde min påk och var förtjust öfver huru lång och bastant den såg ut framför mig på vägen.

Omsider kom jag fram till Harnäs, der allt var tyst som i en graf med undantag af bruset från dambordet.

Jag gick ända ned till stranden och satte mig der, betraktande månglittret öfver vattnet.

På ett ställe, der de små vågorna brände mot några stenar, tyckte jag mig i månstrimman se lekande fiskar, som hoppade af och an. Ett muntert

lif. För mig åtminstone låg det ingenting ödsligt i denna tystnad och ensamhet. Allt andades en stilla frid och stormande längtan till något hemlighetsfullt okänt på en gång.

Jag tyckte mig småningom se tydliga gestalter i vågorna. Ägirs döttrar, sådana jag hade haft tillfälle se dem på en något fantastisk tafla, lyfte sina armar ur det silfverglänsande vattnet och tillhviskade mig: »kom, kom, här är så ljuft och skönt».

Jag mins ännu mycket väl, att jag tyckte mig se och höra allt detta denna underbara månskensnatt vid Harnäsbugten.

Det är möjligt, att jag verkligen var en smula vriden. Men jag ihågkommer också, att jag kraftigt lösgjorde mig från denna stämning med en plötslig åtbörd af förbittring.

»Nej!» skrek jag, afvärjande med knölpåken, »försöken inte att lura mig med era gamla varsler, jag går ombord ändå och kommer jag på sjöbotten, nog blir det i saltare vatten än här. Godnatt med er, sjörår!»

Dermed gick jag beslutsamt upp till de långa, öppna stallarna, der det nu var alldeles torrt, kröp utan vidare betänkande upp i den ofantliga krubban på ett ställe, der det doftade rätt skönt af färskt hö och lade mig att lura af under ett par timmar.

Jag kunde väl ha sofvit så vid pass, då jag plötsligt vaknade vid ett monotont knastrande och fann snart, att ett stort hästhufvud hade placerat sig tätt intill mitt eget och tuggade med friska tag.

Jag tittade förstulet upp och såg i den svaga

morgongryningen ett par bönder sitta och mumsa framför en öppen matspann.

De sågo icke farliga ut och med ett språng, som kom kampen att göra en hastig syäng, stod jag midt framför dem.

»Hå, tromme tror jag int he ä folk i höje!» utropade den ene farbrodern, i det han höll på att sätta fast ett stort stycke »söjtost»*) i halsgropen.

»Ja, inte är det tomtar, det kan jag försäkra er», sade jag muntert. »Undrar hvad klockan kan vara?»

Den andre farbrodern såg först litet misstänksamt på mig, men drog derpå fram ur »barmskinnet» en duktig rofva.

»Bortåt tri», sade han och fortsatte derpå lugnt med tuggningen.

»Det är så godt jag gör er sällskap, gubbar», tyckte jag och tog så fram mina matvaror. Jag var frisk som en lax och kände mig sugande efter den långa vandringen på natten.

»Hva ä han för nauge?» frågade förste farbrodern.

»Ingenting», svarade jag, i det närmaste sanningsenligt.

»Hva gör han då för nauge?»

»Ingenting.»

De begge gubbarne tittade på hvarandra.

»Rik, si he ä en då int, för hellist geck en int å la sej i höje», anmärkte gubben med fickuret.

»Åhjo, det kunde nog hända. Gustaf Wasa stod

---

* Ett slags gräddkaka.

på logen och tröskade han, och Karl den tolfte åt möjligt bröd.»

»Jen ske alleri skauda hunn etter haurene, Anners», anmärkte den förste. »Vill en ta jen simpil sup, om mej faur löf?»

Jag hade aldrig smakat bränvin förr och öfver hufvud taget ingen spirituosa utom vin. Men nu tyckte jag en sup också hörde till det manhaftiga.

»Kör till!» sade jag frankt. »Tackar som bjuder!» och så tog jag en duktig klunk.

Men det brände som eld och jag började hosta, så att tårarna trillade.

»Han ä utåf bätter folk, he kan jen dau si», tyckte gubben med rofvän. »Men hva i hauken gör en ute sau henne moljensammen?»

»Åh, jag är ute och botaniserar — samlar växter, förstår ni», tillade jag, då jag såg, att de icke förstodo sig på botaniken.

»Dau ä en i aptekarlera. Men dau ska ja säja en jen sak sau gött som tvau. Han ske int pluck döm i ny — —»

»Åh, det gör ingenting. Mina växter plockas inte för något apotek. Jag bara samlar dem ändå, för att studera dem. Kan ni säga mig, om det fins någon genväg till Skutskär här midtöfver?»

Ja, det visste gubbarna och om en stund skildes vi åt; de icke mycket slugare på mig än då vi träffades.

Efter en ej just styf vandring befann jag mig vid Skutskär, ett simpelt, ödsligt fiskeläge då för tiden och som med sin fula klapperstenstrand gaf

föga anledning att tro, det detta otrefliga ställe inom kort skulle förvandlas till en hel liten stad, tack vare herrar Astrup & Sörensens energi.

På afstånd hade jag redan varseblifvit en hvit prick ute på sjön. Kommen ned till stranden, såg jag, att det var en skeppsslup, som med förlig vind höll rakt på Skutskär.

En aning sade mig, att den kilade på så der raskt för min skull.

»Pass på, tag törn der!» skrek en grof röst och en yngling i blå ylleskjorta sprang hastigt till förn med båtshaken. Nu flögo skoten loss, spriseglen fladdrade och slupen svängde upp till sjöboden med minskad fart.

Mannen akterut, en stor, grof karl med mörkt helskägg, betraktade mig ett ögonblick, tydligen med mycken förvåning. Jag helsade, han lyfte sin blankskinnsmössa.

»Är — — är herrn — är du en, som heter Rahm och ska med skeppet »Hanna» från Gefle?» frågade han med en viss tvekan.

»Jo», svarade jag och kände, att jag rodnade, ty det der »du» klingade hårdt mot mitt öra.

»All right!» sade mannen raskt, »kom då i båten! — Är det der alla dina grejer?» frågade han, pekande på min lilla rensel.

Jag förstod ej riktigt hvad han menade med »grejer», men kunde ändå sluta af pekningen hvad han ville ha upplysning om.

»Ja, åtminstone för tillfället», svarade jag därför och kände min tillförsigt ånyo aftaga en smula.

Jag hoppade i slupen.

»Bär af!» hette det åt ynglingen i fören och så lemnade jag för lång tid min fosterjord.

TREDJE KAPITLET.

Jag får höra att alla kaptener äro gubbar. — Kommer ombord, träffar *min* gubbe och finner genast, att en kajutvakt nog har annat jobb än att vakta kajutan. — Pip Pirrip eller lysande utsigter. — Jag börjar misstänka den filantropiske herr Runé för brist på smak. — Bli installerad i mitt »departement» af en hygglig »Knalle», som tycks känna mig till njurtaljen. — Presenteras för min embetsbroder, en lustig »dragkistpolerare», fastän grofhyflad till sin egen natur. — Jag börjar få en ganska *stark* känsla af min kapten.

Ngenting går upp mot en båtsegling i smul sjö med vinden friskt från sidan. Den lifvar både kropp och själ, i synnerhet när båten är en så god seglare som Hannas slup, den jag sedermera fann vara jemt upp det bästa på hela skutan.

Jag återvann också snart hela mitt mod och tyckte det vara pråktigt, då slupen hoppade som en killing, när någon större våg stälde sig i dess väg.

Komna på andra sidan af den låga »Limön», kunde jag vid »Gråberget» mycket tydligt se masterna af ett barkskepp.

»Är det der skeppet Hanna?» frågade jag mannen vid rodret.

»Jo, det är nog den arken», svarade han. »Hvad sorts gök ska du bli der ombord, kajutvakt eh?»

»Jag vet inte», svarade jag, något förlägen. »Är det svårt att vara kajutvakt?» frågade jag skygt.

»Åh ja, inte är det just som att ligga med näsan i en bok och äta smörgåsar mellan målen och lägga sig i bäddad säng, så mycket törs jag säga dig med en gång. Mest beror det på »gubben». Är han hygglig, så kan det vara nog så bra, men är han djeflig, så kan han göra skeppet till ett rent helvete. Så mycket törs jag också säga dig anbelangande *den* saken.»

»Hvad är det för en gubbe?» frågade jag med största nyfikenhet.

Den ståtliga sjömannen betraktade mig med tydlig förvåning, blandad med en vaknande välvilja.

»Du måtte vara från rama bondlandet», sade han skrattande. »Grön som en äppelkart. Jo, gubben ser du, är kaptenen och sådana ä just inga roliga gubbar att ha göra med allsommalls, mycket mindre då de ä som — — nå nå, jag har ingenting sagt om *det*, alldeles ingenting. — Hala hem på fockskotet lite, Pelle!» afbröt han plötsligt åt ynglingen, som låg och halfsof på tofterna förut.

»Hon är nog tusan lofgirig ändå, Zetterberg», tyckte Pelle.

»Pass upp så jag inte lofvar dig på klyset och det jag lofvar, brukar jag hålla», sade Zetterberg, omåttligt skrattande åt sin långrandiga witz.

På mig gick den åtminstone förlorad, men så mycket tyckte jag mig förstå, att den som kallades Zetterberg, trots sin massiva manhaftighet, var en godmodig karl, och jag föresatte mig att söka komma på god fot med honom.

Nu kunde jag se skeppet på närmare håll. Det

var tydligen ett gammalt fartyg. Mycket bakåtslutande, hög akterspegel med fönster. På låringarna ett par besynnerliga, gammaldags utväxter, hvilka sjömännen på skämt kallade »hjulhusen». Skrofvat var kort och högt, fastän det nu låg djupt nedlastadt, så att man icke just lade märke dertill. Bogen hade denna klumpiga fyllighet, som man nu endast får se på holländska koffar, och hvilken för öfrigt stämde väl öfverens med den trumpna matrona, som tronade under det uppstående bogsprötet, i egenkap af gallionsbild. Gumman såg ut att ha pröfvat på litet af hvarje i sin da'r och förgyllningen var skamfilad ända till oigenkänlighet.

Några båtar lågo vid sidan, tydligen inga skeppsbåtar. Grönmålade kistor med svarta öfverdrag på locken och stroppar i sidorna, madrasser, kuddar, täcken och annan sjömansutredning langades upp för sidan och togs ombord.

Då slupen strök upp till fallrepstrappan, voro folkets saker redan nere i skansen, men på däcket syntes dröja några qvinnor, troligen närmare anhöriga till besättningen, hvilka med fruktan och naiv förvåning stirrade uppåt de höga masterna.

När vi kommo ombord, satte alla ögonen i mig som om de sett ett djur från en aflägsen zon. Noga räknadt, erbjöd jag väl en sällsam syn på ett skeppsdäck, klädd, som jag var i herrekläder med rensel på ryggen och knölpåk i hand.

Jag stannade vid relingen och kände mig ganska enkel vid detta mitt första inträde om skeppsbord.

Zetterberg gick fram till en storväxt, äldre man,

som stod vid gångspelet, och yttrade några ord till denne. Så kom han tillbaka till mig.

»Gå fram till styrman,» sade han högt och tillade saktare: »stå inte som du skulle ha sålt smöret och tappat pengarne, för då gör dom kalops af dig med samma.»

Jag gick raskt akteröfver och lyfte på mössan för den brunstekta, rökande figuren vid gångspelet.

Han var klädd i mycket begagnade byxor af hvad man den tiden kallade »engelskt skinn», en smutsig väst och en för öfrigt icke heller oklanderlig blårandig skjorta. På fötterna ett par gamla nedhasade skor. Rock kom icke i fråga.

»Är du den nye kajutvakten?» frågade styrmannen, utan att bevärdiga mig så mycket som med en nick.

»Det vet jag verkligen inte,» svarade jag sanningsenligt.

»Gissar du får veta det *verkligen*,» sade styrmannen med ett rått skratt, »om du går ner i kajutan och frågar kaptenen.»

Jag förstod, att det låg någon dold, elak mening i styrmannens starkt betonade *verkligen*, men grubblade ej vidare deröfver; utan gick med en höflig helsning förbi min blifvande förman, som just ej ingaf mig mycken fruktan, trots den väldiga figuren och den icke mindre tydliga råheten i skick och tal.

I bakre delen af hytten uppsköt ändan af en ledstång. Den förde längs en brant trappa ned till kajutan, hvars dörrar nu stodo på vid gafvel.

I soffan satt en man och skref. Att *han* åtmin-

stone gjorde någorlunda skäl för vedernamnet »Gubben», kunde jag redan se deraf att håret stötte i grått och var borta i öfre delen af hufvudet.

Jag hostade. Kaptenen tittade upp.

Ett ansigte med pinsamt allvarlig blick, fula, simpla drag, hvilka icke förskönades af en ständig, ljus skäggstybb, åstadkommen genom klippning med en liten sax. Rösten var rent gemen, isynnerhet när kapten Strömlund fann det lämpligt att agera salvelsefull och skarpt högtidlig. Och det fann han nästan alltid passa i stycke på sjön. Åldern var vid pass femtio år.

»Unge Rahm kan jag förstå?» frågade kapten Strömlund.

Jag bugade mig och svarade jakande.

»Ja, jag kunde nästan se det på utanskriften. Morsk och uppkäftig. Men sådant ska ni lägga bort från första stund, alldeles som ni lägger bort den der käppen.»

Dermed steg han upp ur soffan och tog käppen ur min hand.

Han betraktade knölpåken med synbart intresse och svängde den ett par gånger i luften. Så gick han åter och satte sig, suttande käppen under soffan.

»Bra till kaffeved på sin höjd, för nog ha vi bättre don att ta till här ombord, när så behöfs. Och *behöfs* gör det alltid på sjön. Gissar du förstår?» frågade han allvarligt.

»Nej,» svarade jag, fastän jag nu kan tillstå, att jag redan började ana åtskilligt.

»Jaså, ja, det var sant, du är ju född och uppfoädd derborta i Skarp-Upland och der har man inte reda på tjensten ombord mer än svinet har hum om sjustjernan. Jo, ser du, om du inte törnar ut i rätt tid, så vankas det smörj, om du inte kommer med maten och kaffet och téet i rättan tid, så vankas det också smörj, och om det skulle finnas så mycket solk som kan läggas på spetsen af en synål på porslinet eller skedarne eller knifvarne och gafflarne, eller om en kan se ett grumskorn i vattnet eller en smutsfläck på duken och om du inte har kopparn blank så man kan spegla sig i den, så får du smaka daggen, det är bara så mycket du vet *det*. Förstår du lite bättre nu?» frågade han, seende mig stint i synen med sina otäcka ögon, hvilka omgäfvos af röda ringar och i det närmaste liknade en blodlakströmmings.

Jag kände, märkvärdigt nog, ingen fruktan vid dessa otrefliga inblickar i mitt blifvande yrke, så värnlöst utkastad jag än var. Dertill var min indignation ännu allt för stor. Det låg för öfrigt i denne mans sällsamma blandning af gement öfversitteri och salvelse i tonfallet något tillgjordt, efter hvad jag, trots min oerfarenhet, tyckte mig märka. Instinkten (jag vågar begagna denna definition) sade mig, att jag bestämdt hade att göra med en humbugnatur.

»Jag hoppas kunna göra mitt bästa och skall försöka uträtta mina åligganden till kaptens belåtenhet,» svarade jag så höfligt jag kunde.

Strömlund betraktade mig med tydlig förvåning. Säkerligen hade han trott, att hans ord borde

ha kommit mig att sjunka ned på kajutdurken, för att på knä bedja om nåd och förskoning.

»Godt,» sade han, »vi få se, vi få tids nog se. Större skuta har jag seglat i sank. Se här,» fortsatte han, resande sig och visande mig bakom kajutdörren strax till venster ett litet krypin, ungefär tre fot bredt och fem fot långt, här har du din kojplats. Kojkläder har du fått af grosshandlar Runé och der under kojen står en kista. Nyckeln sitter i. Tag på dig kläderna, som ligga der och kom sen in till mig.»

Det var just ingen trefflig skrubb, min blifvande sängkammare.

Sjelfva kojen höll litet öfver en fot i bredd, så att gjord för tjocka kajutvakter var den då icke. På förkant om kojen var ett skott, innanför hvilket lågo instufvade en mängd reservsegel och, som jag snart nog fann, äfven en mängd andra, mera lefvande ting, hvilka just ej bidraga till trefnaden. Stängde man dörren, blef der mörkt som i en säck, ty ljuset kom från trappan.

Jag var nyfiken att beskåda den utredning, min onkelaktige vän grosshandlaren bestått och skyndade derföre att öppna kistan, som till formen var raka motsatsen af en butelj äkta holländsk genever från Schiedam, hvad formatet på sidorna beträffar.

Frikostigt hade han då inte utrustat mig den gode mannen, det törs jag säga, utan att synnerligen kunna anklagas för otacksamhet ändå.

Ett par byxor af grof buldan, två blårandiga skjortor, en gammal ylleskjorta, en stortröja, två par

strumpor, en »skotsk» mössa, en kam, en bit tvål, ett trådnystan med två instuckna nålar, en sydvest och ett par gamla oljetygsbyxor, det var precis hvad som fans i kistan.

Men jag funderade just icke mycket deröfver, i all synnerhet som jag då ej visste hvad allt man behöfde på en längre sjöresa. Likväl tyckte jag mig redan börja inse, att herr Runé i sin välvilja skaffat mig en bra ful skuta, ful kapten och fula kläder.

Snart var omklädseln gjord och jag uppträdde för första gången riggad till sjöman, ehuru jag icke kunde riktigt se huru förändringen tog sig ut, eftersom min välgörare troligen ansett spegel som väl stor lyxartikel för en kajutvakt.

Kaptenen mönstrade mig tigande.

»Gå upp och bed konstapeln komma ned till mig,» sade han, »och stanna på däck och gör hvad han befäller dig. Men passa upp, när jag ringer, och kom alltid ner så fort du hör klockan, hvad än du må ha för dig. Kom ihåg det en gång för alla, marsch!»

Jag gick uppför trappan med icke fullt så lätta steg som jag hade gått ned.

Strax vid hytten stod en utmärkt vacker karl, mörk, med väl vårdade polisonger och god hållning. Han hade icke mycket af sjöman i sitt yttre, utan såg snarare ut som något emellan bodbetjent och hårfrisör.

Jag höjde på min tjocka skotska mössa och frågade, om möjligen detta vore konstapeln. Jo, det slog in och så bad jag »knallen», som alla konstap-

lar ombord å svenska fartyg kallas, att gå ned till kaptenen.

Han kom upp om en stund och såg på mig med sin nästan qvinliga blick. Han ömkade mig, det syntes tydligt.

»Du känner väl ingenting till ombord ännu? Nej, jag kunde tro det. Kom, så skall jag visa dig kabyssen, som är ditt departement. Du känner väl ingenting af köksdepartementet heller? Nej, kunde väl tro det. Har du så mycket som kokat en tår kaffe? Nej, tycker någon det? Se här är kabyssen och här har du dina grejer. Här är kaffebrännaren, och här kaffeqvarnen. Malt kaffe har du väl ändå? Jaså, kunde väl tro det. Här är kaffehurran och här en liten tobis att hälla på i för kajutan. De ä nyförtenta, så att det är ingen fara, bara du smörjer dem utanpå med fett och en tapp dref. Så är det också med den här kastrullen, som du ska ha till labscaus och koka jordpäron i och ett som annat. Men pass opp för stekpannan här, den ska du skura värre både innan du sätter henne på fyren och bak- efter med och glöm inte att stryka litet fett i botten för hvar gång du har begagnat henne. Tag nu lite aska och vatten och sätt pannan öfver fyren så mycket att vattnet blir väl ljumt och gå sedan ut på däck och skura henne utaf hjertans grund. När hon blir blank som en tolfskilling inombords, så kom och varsko mig. Är det något vidare, kan du fråga kocken här.»

Dörren, motsatt till den, hvarigenom vi inträdt,

hade skjutits åt sidan och lemnat rum för en sotig karl. Det var kocken.

»Jonas,» sade konstapeln, »här är kajutpojken. Låt nu se, att ni komma sams om rummet. Kajutpojken ska ha di små hålen och du, kock, de stora. Rent och snygt, det är hufvudsaken.»

Konstapeln gick akterut och jag mönstrade tiggande min blifvande embetsbroder eller rättare farbroder, ty Jonas var en karl på inemot sina trettio.

Jonas Jönsson hade en herkulisk gestalt, men ett hufvud som en tomte-bisse. Såg man honom i profil, liknade ansigtets linier en målarepalett, der hålet utgjordes af ögat. Jonas var dalkarl och hade tillbringat sin mesta tid med att göra dessa brokiga dragkistor och klockfodral, hvilka äro så omtyckta prydnader i stugorna norr om Dalelfven. Han var verkligen både skicklig snickare och hjälplig målare, men när dalkarlsgodset började nedgå i pris, beslöt han att se sig litet om i verlden tillsammans med brodern Anders, som redan seglat flere år och var lättmatros ombord.

Jonas öppnade luckan till fyren och brassade om elden med en kasserad kettingskrok. Derpå tog han icke utan svårighet locket af den stora kaffe-pannan och tittade ned.

»En hårdkokter d-l,» mumlade han och satte sig derefter på bänken, dragande på en liten jernpipsnugga och torkande den stora, redan kokande ärtkitteln med en tuss dref. Mig tycktes han alldeles

icke märka. Han såg för resten ut som en mullvad med de små ögonen inkrupna i ansigtet.

»Hvar skall jag få en smula aska ifrån?» frågade jag höfligt.

»Du har lika stora ögon som jag,» svarade kocken, utan att förändra ställning.

Nå, det hade nog Jonas rätt i, jag hade till och med betydligt större; men det hjälpte mig föga.

Emellertid såg jag efter i den smalaste öppningen längst till höger, der det var tre ringar, så att man fick rum med tre smärre pannor, eller ock kunde man göra hela öppningen fri och sätta dit en lång, smal kittel. Der fans verkligen litet aska.

»Hvad skall jag ta med?» frågade jag ännu höfligare den fördömde kocken, som satt der orörlig och bolmade.

»Har du inte två nyper? Det bränns inte, så du behöfver inte begagna handskar.»

Jag började tycka, att Jonas var en vis man och kände mig mycket okunnig, trots »laudatur» i latinet.

Nu var askan i pannan. Jag såg en pyts med vatten stå ute på däckets, slog litet deraf i stekpannan och satte den på fyrspisen bredvid ärtkitteln. Jonas reste sig och flyttade stekpannan till den smala öppningen om styrbord.

»De stora hålen ä mina,» sade han. »Hva heter du, din dumma pojkspoling?»

»Jag heter Folke,» svarade jag, fast besluten att göra allt rimligt, för att komma på god fot med

kocken, som icke såg ut att mena så illa som han tycktes lägga an på att det skulle låta.

»Folke . . . Folke? Dom måtte inte ha varit säkra på hva du var för någe, när dom kristna dej. Och troligen har dom inte fått 'folk' åf dej än, efter dom ha skicka dej på sjön. Men som de ä, så ä de. Här har du några stickur och ve finns i låren der, så du kan just göra fyr. Rappa dej, för de ä inte långt till åtta glas och då vill gubben skaffa.»

Jag märkte, att jag mjukat upp den »innige» dalmasen och han hjälpte mig verkligen att göra upp eld, så att jag fick vattnet ljumt, hvarpå jag skurade af alla krafter, tills stekpannan blef blank och fin.

Sedan konstapeln blifvit varskodd, kom han förut med några skifvor skinka och ett par ägg, hvilka bräcktes till kaptenens frukost, medan jag sysslade med att mala och koka kaffe efter konstapelns anvisning.

När så kaffet endast behöfde klarna, för att blifva färdigt, följde jag konstapeln akterut och anvisades de koppar och andra ting jag hade att framsätta i styrhytten för styrmannen och konstapeln.

Så gingo vi ned i kajutan, der konstapeln öppnade ett sidoskåp, som innehöll åtskilligt porslin och glas samt ett par bordsdukar.

Konstapeln gick upp, för att se efter att allt var klart i kabyssen och lemnade mig ensam att duka bordet, ty det trodde jag mig om att kunna göra på egen hand.

Midt i min andakt, får jag plötsligt ett ytterst

smärtsamt slag rakt öfver högra handen och så ett rapp öfver den venstra. Derpå kastades jag våldsamt baklänges och innan jag hann hemta mig från den brinnande smärtan och öfverraskningen, haglade slag på slag öfver alla delar af kroppen.

Alldeles bedöfvad och rent utom mig af den förskräckliga svedan, låg jag qvar på golfvet, sedan profossen-skepparen Strömlund med en spark ansett sig böra afsluta sin första lektion.

»Opp, din satans lymmel!» skrek tyrannen, ännu kippande efter andan af ansträngning och ilska, »opp, annars ska jag sätta fötter under dig!»

Jag hörde nog, men kunde icke röra en lem, förstenad som jag var af fasa, öfverraskning och kroppslig smärta.

Då rusade han åter fram, fattade mig om handlofvarna och släpade mig på knä fram till kajutbordet. Der slog han ned mina händer och ruskade dem upp och ned.

»Ser du,» ropade han, fradgande af raseri, i det han lyfte upp mina händer, den ena efter den andra och våldsamt dermed slog mig i ansigtet, så att blodet sprutade från näsa och mun, »ser du smutsen på labbarna, hva? Är det att komma ner i en kajuta så nersölad, hva? Förb. valp, jag ska lära dig krypa innan du kan gå, för krypa har du aldrig lärt dig, det såg jag strax, din uppnosiga lymmel. Men *mör* ska du bli, *mör, mör, mör* — —». Och för hvarje »mör» mörbultade han mitt ansigte, så att jag *kände*, huru det svälde upp och blef hett som eld.

Det är väl troligt, att kapten Strömlund var något trött nu, ty han avslutade sitt värf med en bastant örfil.

Efter några häftiga andedrag yttrade han med sin tillgjordt högtidliga röst: »gå in hit efter handfatet och skrubba af bordet och ansigte och labbar på samma gång. F-n till jungfruskinn, som inte håller så mycket som ta i!»

Han visade på den öppna dörren till sin sofhytt, hvarifrån han smugit vid sitt inträde.

Jag stöflade fram och såg framför mig en liten blek, vissen qvinna, som stod vid sängen och bet på en halfäten karamell, inlagd i rödt, krusigt papper. Det var fru Helena Strömlund, kaptenens maka.

Hon hade den godheten att sjelf räcka mig handfatet med ett egendomligt drag vid den hopknippta munnen.

FJERDE KAPITLET.

Jag försöker att vara »paratus ad utrumque», hvilket i alla fall är nödvändigare till sjös än i land. — En sabbatsmorgon ombord. — Jonas söker trösta mig med något, som likväl kommer mig att gråta. — En underlig sorts sill. — Jag går till väders för första gången och finner en oväntad engel i höjden, hvilken engel dock får fara illa för min skull och kallas »Himlahund». — Vi segla och försöka vara stoiska.

rade läsare, jag ber här att få erinra, att detta är en sannfärdig berättelse.

Jag tror nog, att många ibland eder, som frestat på att tömma innehållet af lånebiblioteken, nu skulle följa mitt äfventyrliga ungdomslif med större intresse, om jag här blandade in några göpnar hopgjord romantik.

Men jag vill icke göra mig hvarken bättre eller sämre än jag var den tiden, det må nu bära eller brista.

Under det jag stod och sköljde den blödande näsan, foro visserligen allehanda tankar upp och ned.

Hvarenda bloddroppe kokade af harm och gränslös förbittring, och hade jag följt påtryckningen af den glödande hämdkänslan, skulle jag utan tvekan hafva stött min nya slidknif i uslingen.

Lyckligtvis hade jag till barlast fått en god del

sundt förnuft, stor nog att stå pall i alla väder. Hufvudet förblef kallt, huru hjertat än sjöd. Medan vattnet läskade tinningar och näsa, hann jag godt reflektera och då fann jag det vara lämpligast att släppa vedergällningen, men genom fasthet sätta mig öfver händelserna. Ty min föresats att ej återvända hem var fortfarande lika orubblig. Medvetandet att ingen visste något närmare om mig gjorde för öfrigt, det jag kände mig beredd att ståndaktigt bära allt, — så länge.

När därför näsan slutade läcka, stod jag der lika kapprak igen, fullt på det klara med situationen.

Det såta paret kunde läsa hvarken modstulenhets eller ilska i dragen.

»Bär upp tvättvattnet och hyfva det öfver bord,» sade kaptenen. »Kom så ner med frukosten. — Hör på, *kan* du inte skrika?»

»Åhjo, när det *behöfs*,» svarade jag torrt och sprang upp på däck.

Deruppe sken solen så härligt, vågorna sågo så friska och glada ut i det gnistrande skenet. Den milda brisen från hafvet fläktade svalkande tinnigarna och jag kände mod och tillförsigt återvända.

Verlden var ju så stor och jag så ung!

I kabyssen var allt klart till frukosten. Konstapeln betraktade mig med sina milda ögon, men hade den granlagenheten att ej göra någon anmärkning. Jonas satt och doppade en skeppsknalle i kaffespilkummen.

»Jag tror du fått din varma mat *redan*,» tyckte Jonas.

»Håll käften, kock,» sade konstapeln, bistrare än jag hade tilltrött honom.

Jag bar ned frukosten och tillsades af kaptenen att hemta kaffet åt styrmannen och konstapeln samt sedan stanna i hyttgången vid kajuttrappan, för att passa upp, när jag behöfdes.

Då alla hade skaffat, fick jag slå mig ned vid öfverlevorna i hytten. De voro enkla nog: smör, knallar, kaffe och brunt råsocker, men smakade ändå präktigt efter allt. Sedan gälde det att duka af, göra borden rena och bära porslin och glas till kabysen, för att diskas.

Sjömännen hade efter skaffningen till största delen begifvit sig på däck och sutto under kobryggan, rökande korta pipsnuggor och pratande med anhöriga och vänner, som de nu stodo färdiga att lemna för längre tid, kanske för alltid.

Det syntes åtminstone på fruntimren, att denna tanke icke var dem så främmande, fastän de nog bjödo till att se glada och katiga ut. Besättningen utgjordes dock, ovanligt nog, af ogifta män allesammans med undantag af en, timmermannen; men denne var finne och hade blott besök af sin värdinna, som likväl såg fasligt rörd ut, hvartill hon nog hade sina randiga skäl, de der efteråt kommo i dagen. Men der funnos mödrar, fastrar, mostrar, kusiner och fäst-mör äfvensom diverse gubbar och ungdomar, af hvilka de senare ville se fasligt sjöförnuftiga ut, för att icke sjunka i aktning hos flickorna, hvilkas hjertan tydliggen lutade åt en allt uppslukande beundran af lifvet ombord.

Tidpunkten var också lämplig att visa sjömanslifvet från dess ljusaste sida, ty det var söndag och då har mannen i skansen ingenting att göra annat än stå sin vakt, när skutan är i hamn.

Så sutto de då der i grupper och pratade och bjödo till att skratta, medan Anders, kockens broder, försökte pressa fram fula engelska matrossånger ur ett dragspel.

Kocken hade gjort extra toilette i en rakpyts och satt inuti kabyssen, dragande igenom sitt icke alldeles jemna hår med en messingskam, medan han noga betraktade ansigtet i ett litet doslock af samma metall. Sedan han derpå gifvit kittlarna sin behöriga polityr, en sak, som skedde så der hvar halftimme, drog han upp kabyssdörrarne på vid gafvel, stoppade jernpipan och satte sig på bänken med ena benet ute på däck och njöt af broderns toner.

Jag satte på diskvatten och fick af konstapeln i uppdrag att skura en disklåda jemte diverse träskräp, bland annat en gammal dricksstänka.

Naturligtvis bar jag mig tafatt åt och Herren må veta, att icke tyckte jag det vara treffligt jobb, när alla andra sutto der uppsnyggade och lekte söndag.

Men jag föresatte mig att göra allt med så lätt sinne som möjligt, tröstande mig af vissheten, att det icke kunde räcka i evighet.

Dock, barn är barn och ofrivilligt bröto tårarne i bland fram och föllo i den hårdskurade stänkan.

Jonas måtte ha sett något deraf, fastän jag höll

till litet akter om kabyssen vid sidan af de surrade reservspirorna.

»Hör du Folk,» (han kunde aldrig förmå sig att säga Folke och snart hette jag också 'Folk' öfver hela skeppet), hviskade Jonas, »humla dej hit ett tag.»

När jag kommit in, drog han sakta igen bägge dörrarne, öppnade ena sidan af bänken, tog fram ett krus och räckte det åt mig, vänligt plirande med de små ögonen.

»Tag dig en för de der lopporna, dom får du lägga bort på sjön,» sade han och drog ur korken.

Jag tackade, ty jag tyckte mig ännu ha den vedervärdiga smaken af tierparnes finkel i munnen.

»Är du stursk, kälka, så dra sjelf,» muttrade kocken och tog sig en duktig klunk, men torkade likväl af krushalsen och höll den mot mig.

Jag såg nog, att Jonas menade väl och hade föresatt mig att, om möjligt, komma på god fot med åtminstone honom, som jag mest skulle komma att kampera med, så att jag gjorde våld på mig beträffande bränvinet och tog en klunk. Men den fastnade i halsen och jag hostade, så att tårarna runno.

»Bättre grin i alla fall än det der i stånkan,» tröstade kocken. »Feck du mycke sill?»

»Sill?»

»På klaffen?»

Jag anade hvad Jonas menade, men svarade ingenting.

Han respekterade min tystnad och tog sig en

tår ur kruset. »Ja» sade kocken filosofiskt, »de ska vara de me.»

Plötsligt hördes raska steg och Jonas hann knapt stoppa undan kruset, förrän dörren sköts upp och visade styrmannens väderbitna ansigte. »Gå akterut,» befalde han mig, »och varsko kaptenen, att vinden håller på att kantra rundt».

Kaptenen var i blinken på däck och alla sågo nu åt stadssidan till, der framåt Bönafyren en liten kåre kom svepande vesterifrån.

Vårt skepp var ett s. k. söndagsfartyg. Det vill säga, att, om det fanns någon rimlighet, så nog lagade skepparen, att det gick till segels under sabbaten, och fans det utsigt att preja folket till annat arbete på hvilodagen, så icke sparades tillfället. Besynnerligt nog, kommo vi också alltid till hamns om söndagar, och det skedde så ordentligt, att jag nästan misstänker, att det låg någon uträkning under dessa slumpar också.

Strömlund gaf styrmannen ordres om afsegling och nu blef det lif och rörelse.

Ändar kastades från nagelbänkarna på däckslasten. Gastarne jumpade upp på rårna och lossade sejsingarna. Styrmannens kommandorop besvarades af manskapets »ja well!» och »aj aj!»

Jonas brassade fyren i ordning, stagade upp byxorna en smula och klef betänksamt upp i veflingarne på storriggen; ty på svenska fartyg är kocken också sjöman, när frågan gäller bergning eller tillsättning af seglen.

Qvinnorna och de manliga landkrabborna stodo alla och tittade med rysning till våders.

Att börja med blef jag smått förbryllad af den för mig alldeles nya scenen, men jag var snart en värmd och intresserad åskådare, ty detta syntes arta sig till ett riktigt stycke sjömanslif. Det var minn sann annat än koka, diska och skura. Så att jag tappade den sandiga dreftåten och stod der, kikande uppåt i kapp med de andra landtborna.

Detta godtköpsnöje afbröts dock stråft nog genom styrmannens barska röst.

»Hallåh, pojke, jag tror du tappat både handskar och vantar! Opp och kasta loss bofvenbramseglet!»

Bofvenbramseglet? Liksom jag hittade till bofvenbramseglet! Dock kände jag — äfven om jag haft anlag för witzning — ingen lust att komma fram med Fromonts i »Fregattkaptenen» endast för landkrabbor afsedda dråpliga qvickhet: »Bofvenbramsegel? — — Hvad är det för en bof?» Ty »bofven» uttalas som båfven.

Jag svarade derföre blott: »Jag vet icke hvar det seglet är.»

Han betraktade mig med en min af häpet förakt. Men som han antagligen icke ansåg sig kunna uttrycka detta i skäligt högt mått, sedan frun nyss uppträdt på däck, så sade han blott: »det är högsta rån på storen.»

Jag visste så mycket, att »storen» var masten i midten och gick så utan vidare upp i tacklingen.

Det kan tyckas vara en smal sak för nutidens

ungdom med dess högt uppdrifna gymnastiköfningar att äntra upp till bramsalningen af en skeppsmast. Under min uppväxt var det dock ännu ej mycket bevändt med gymnastiken i skolorna.

Emellertid var det ingen svårighet att på veflingarne gå uppför stängvanten; men när jag kom till puttingarne d. v. s. de korta vant, som sitta tvärs under märsen och leda upp till denna ut ifrån sjelfva masten, kom redan en kåre byxångest. På gamla tiders stora märsar kunde man krypa upp på insidan genom »manhålen», men Hanna hade fått ny storrigg, så att det var att gifva sig ut på ytterkant. Nå, det gick.

Saken är att ha goda armar och lita mest på dem och händer, och mindre på ben och fötter. Styrkan gäller i första, vighet blott i andra rummet.

Så kraflade jag mig upp till bramsalningen. Der togo veflingarne slut.

Det var blott ett par vant ledande från dessa fördömda tvärslåar och der stod jag och tittade upp, en smula rådlös.

På bramrån, ett litet stycke öfver mig, voro två jungmän i färd med att kasta loss seglet.

»Det här är annat än att ligga bakom ryggen på mor sin, din snorhyfvel,» tyckte den ene, en gotlänning, på sitt otäcka tungomål.

»Håll du käften, du 'gotlänning jo jo',» härmade den andre, en bra, rask fiskarson från Söderhamn, »gissar du var så lagom morsk första gången du skrickades upp. Vänta, min gosse, tills jag fått loss min sida, så skall jag visa dig hur det ska gå till.»

Då dånade plötsligt från däck styrmannens råa stämman.

»Hallåh, pojke der, knalla dig upp på rån, annars skickar jag upp en merlspik och kittlar dig i smalbenen med!»

Jag såg ofrivilligt nedåt och kände en så stark svindel, att kroppen blef som neddoppad i is och en darning öfverföll mig, så att bramvanten ordentligt ruskade.

»Släpp dej för Guds skull inte, och passopp, nu kommer jag,» sade den vänlige jungmannen, hvars namn var Kalle Åkerlund.

Det är mycket troligt, att ljudet af hans tillitsfulla röst räddade mitt lif; ty jag kände mig färdig att falla och det hade varit döden från denna svindlande höjd.

Nu var Kalle nere på ena salningshornet och fattade min hand.

»Du är blek som ett lik,» sade han, »men det går nog öfver. Alla barn i början. Se så, gå nu ut på släändarne och fatta tag i vanten och gör alldeles som jag för resten. Se dej inte omkring, utan håll ögonen rakt på mina och när du kommer till bofvenbramrån, så stig i perten på din sida och håll dig godt fast i rån. Jag ska hjälpa dig med seglet. Titta inte ner, utan håll bara utkik på mej och härma mej som en ung apa.

»Hva i h-e krånglar ni med, deruppe?» skrek åter styrmannen.

»Bry dig inte om styrman, låt honom stå och gapa, det är en djekla kanalje. Vi låts som vi inte

hörde någonting. Se så, hugg i med näfvarne nu och ta bra tag!»

Snart voro vi uppe på den lilla rån.

Jag lade mig framöfver, sköt perten bakut med benen och kastade loss seglet på min sida alldeles som jag såg Kalle göra.

Seglet var ej större än en vanlig bordduk. Vi gingo in till racken samtidigt och jag firade mig, glad i hågen, ned till salningen.

»Har du styfva armar?» frågade Kalle.

»Ja bevars,» svarade jag, som nu var lika morsk igen.

»Då gå vi ned för brambardunen. Gör som jag, men släpp inte af för fort, för då skrubbar du sönder ditt frökenskin.»

Om en minut voro vi nere i däck.

Styrmannen sprang genast fram till Kalle och rappade honom eftertryckligt med sladden af förbrambrassen.

»Hvem f-n bad dig gå upp på bofvenbramrån, när alla händer ha fullt med göra, hva? . . . Pojken?! — låt pojken fara åt h-e, men pass opp på hva jag säger, din himlahund! Opp med dej och kasta loss förbramseglet och låt se, att du är lika fort klar som gotlänningen, annars — — Och du sen, din banga landtråtta, gå du i kabyssen och passa på att inte kockens fyr går ut!»

Han ämnade visst rappa till mig också; men kaptenen gaf honom ett ögonkast, hvilket betydde ungefär så mycket som: »lemna den der gynnaren åt mig!»

Jag brydde mig mindre om dessa bägge hedersmäns demonstrationer vid detta tillfälle, alldenstund jag var innerligen glad öfver att min första luftresa gått så bra. Jag kände mig nu öfvertygad om, att jag snart skulle vara i stånd att röra mig till väders med samma säkerhet som en gammal sjöman.

Benägenheten att hisna kommer ej alltid af bristande mod, utan har säkerligen sin grund i nervsystemets svaghet. Vana och stark vilja äro i stånd att bota dessa brister. Huruvida personer med nerver som en katt eller markatta kunna anses som ytterligt modige män eller abnorma undantag, tilltror jag mig icke att kunna afgöra. Likväl har jag märkt, att sådana på fast mark kunna vara ganska stora krukor, fastän de utan en skälfning skulle kunna ställa sig på hufvudet öfver ryggen på en torn-tupp.

Inom kort hoppade sjömännen ned ur förriggen och nu började de hyfva upp ankaret under sjungandet af en visa med en tämligen glämig melodi, som hade till refräng: »Julia, Julia, Julia, Julia hoppsasa, Julia, Julia, Julia hoppsasa!» Den passade emellertid rätt bra till patentspelets entoniga skrammel och sjömannens oskolade strupar, ty några sångare voro de just icke, undantagandes Zetterberg, som också var »utsjungare».

Nu följde en scen af skenbar villervalla, åtminstone för den, som ännu kände så litet till sakerna ombord som jag.

Det ena seglet hissades, skotades och sträcktes

efter det andra, de stora märsséglen gingo upp under sång.

Jonas och jag »stodo i afhåll» d. v. s. vi togo emot det som »palmades hem» för hvarje gång af fallen.

Jungmännen voro uppe, släppte buken af seglen och öfverhalade gordingarne. När gastarna i däck började hala, hängde jungmännen sig fast i fallet och kommo neddansande dermed.

Nu började Hanna äntligen röra på sig, ehuru hon gled fram så sakta som — för att begagna en drastisk sjömansliknelse — lusen på en tjärad näfver. Den ännu svaga brisen drog knapt märkbart i de öfre, lätta seglen.

Lotsflaggan hade varit hissad en stund och en båt sköt med vinden tvärs öfver från Limön.

Inom kort kom lotsen, en gammal väderbiten man, ombord och nu togo anhöriga och vänner afsked och gingo ned i båtarna.

Jag kan just icke säga, att sjömännen visade någon öfverdrifven rörelse, oaktadt de för lång tid skildes från sina kära. Jag nästan tycker mig ha märkt, att sjömän anse det omanligt att röja vekare känslor i närvaro af kamrater. Men så kom detta så mycket mindre i fråga beträffande det svagare könet och det var ett förskräckligt gråtande och handtryckande, innan de kommo sig ned i båtarna.

När dessa äntligen stött ifrån och man kunde se deras illa stälda, lappade sprisegel guppa fram åt Limölandet, tyckte jag mig dock upptäcka en och

---

annan rörd blick förstulet smyga dit, under det de unge männen stodo och sköto upp ändarne, som belamrade däcket.

Äfven jag kände mig ganska melankolisk, men Jonas satt och kikade mycket lugnt på de försvinnande båtarne, flegmatiskt rökande sin jernsnugga.

FEMTE KAPITLET.

Innehåller receptet till en efterrätt, som bestämdt icke finnes i våra kokböcker. — Litet mera af skeppet Hannas matsedel, om vexlingarne deri samt ytterligare servering af min speciela ranson, »fricasé på katt» — Vi råka ut för en björn, som skickar oss en by och sexskillingsslantar. — Fru Strömlund blir hastigt mycket gudlig, men skiftar om efter »Hoppets dag, som klarnar opp». — Några upplysningar om hvad sjöfolk har för sig under seglatsen.

Det blef åtta glas, d. v. s. middagstimmen, innan besättningen hann få sakerna någorlunda i ordning, ankarena uppkattade, kettingarna nedskacklade, slupen och snipan upphissade jemte de många handa bestyr, som sammanhänga med att få ett skepp i riktig sjöordning.

Jonas och jag hade fullt upp att göra i kabysen också.

Som det var söndag, skulle besättningen bestås med ett slags dessert, egendomlig nog på sitt vis. Den gick och gälde under namnet pudding och hölls ötvifvelaktigt för det gentilaste målet ombord i gamla arken Hanna.

Alldenstund tillagningen af skeppet Hannas söndagspudding troligen icke förekommer i någon af våra kokböcker, vill jag i korthet beskrifva den här, i händelse någon omtänksam husmoder skulle ha lust att införlifva denna billiga rätt med sin matlista.

Jonas hælde vatten till hälften i ett stort kopparfat och rörde deri en hop hvetemjöl, så att det blef en försvarlig deg. Sedan tog han en konformig segeldukspåse, hælde degen deri och band för basen med en försvarlig bensel. Sedan lade han påsen i fläskkitteln, hvars ena öra fick tjena som landfäste åt en tross, hvarmed han förtöjde den stinna påsen. När så degen ansågs ha kokat tillräckligt länge, halades påsen upp, sattes i en pyts sjövattnen, hvarefter påsen öppnades, lades med tjockändan i kopparfatet och så drogs påsen behändigt från degen, alldeles som man får en ål. Nu låg puddingen der färdig, bars ned i skansen och skars der af vederbörande »delare» i portioner, hvilka lades i de lycklige egarnes backar, hvarpå den åts med litet sirup eller »melassis», som den kallas på sjön. Bäst var dock att passa på, medan degen hade värme inne, ty kallnad förlorade denna präktiga pudding största delen af sina utmärkta egenskaper.

I öfrigt bestod manskapets middag af salt fläsk och soppa, kokt derpå med tillsats af korngryn, kålrötter och litet potatis. Efter passerandet af Öresund, indrogs potatisen, efter Nordsjön rötterna och sedan var det ingenting mer än gryn och vatten. Hvarannan dag serverades ärter, tjocka så att slevven kunde stå i dem, och salt kött. Morgnarna fingo vi kaffe, qvällarna thé. Dessutom fick hvarje man en ranson af $\frac{3}{4}$ ₧ smör och $\frac{3}{4}$ ₧ brunt råsocker i veckan. Den lemnades hvarje lördagsqväll och räckte med sträng hushållning vanligen till onsdagsafton.

De svarta, flinthårda skeppsknallarna deremot höllo godt veckan ut.

Kajutan fick samma middagsmat som skansen, med undantag af att en panna potatis kokades särskildt åt herrskapet akterut. Så skedde i regeln, ty kapten Strömlund var, som vi nogsamst skola erfara, framför allt en mäktig ekonomisk man.

Jag gjorde mitt bästa vid serveringen, men fick för andra gången smaka katten med de nio svansarne af den anledningen, att kaptenen hittat ett sandkorn i vattenkannan.

Brisen hade friskat till mot middagen och vi gjorde tämlig fart, änskönt skeppet seglade som en gammal thélåda.

Vi voro ett stycke från det fruktade skäret Björn, när vinden alldeles dog ut.

Det var så dödlugnt, att vimpeln på stortoppen låg orörlig rätt upp och ned.

Den föregående delen af sommaren hade varit ovanligt torr och het, och sjön, äfven på den annars så bråkiga Norrbotten, hela veckor nästan jemn som en spegel. Det blåste merändels blott några ilar morgon och afton.

Också i dag var luften qvaf och tryckande; äfven landvinden hade ej medfört någon nämnvärd svalka. Men himlen var klar med undantag af ett svart moln rätt öfver Björn, som vi hade om styrbord.

Molnet växte hastigt till en hög vägg, svartblå och alldeles jemn. Det fanns ingen enda lucka i den, men icke heller så mycket som en enda isolerad molntapp för öfrigt utom den. Skuggan deraf föll

mörk öfver vårt däck, så att den framkallade en fullkomlig skymning.

Alla sågo förstämnda ut och, så oerfaren jag än var, anade jag likväl, att den der molnbanken hade något extra bakom örat.

Lotsen och kaptenen voro begge uppe på hytt-taket.

Den förre stod lugn med händerna i fickorna på stortröjan, medan kaptenen gick nervöst fram och tillbaka med kikaren under armen. Kaptenen pratade och gestikulerade mot molnbanken.

»Åhja, det är så godt lyfta mössan, innan *den der* herrn kommer,» hörde jag lotsen ändtligen utbrista. »Kluta af henne hvarenda bit.»

Inom fem minuter dansade rårna ned, seglen gigades och gordades. Alla man flögo upp i riggen och gjorde fast hvarje lapp med undantag af förstäng och ett litet stagegel.

Det hela gick perfekt och visade, att vi hade en utmärkt besättning, som förste styrman visst ej behöfde skrika och väsnas åt så mycket som han gjorde.

Äfven jag jumpade upp till min post på bofven-bramrån och kände ingen svindel den gången. Alla märkte vi, att något var i görningen, som ej tålde söl, och gjorde vårt arbete med god vilja.

Icke tror jag dock, att mitt lilla segel var beslaget efter riktig sjömansfason, men fast låg det i alla fall.

Ej litet stolt firade jag mig ned i salningen och lät det sedan gå rakt utför brambardunen, skamfilande

vadorna, så att blodet sprang fram. Men det kände jag icke efter så noga i brådskan, utan sprang upp i fockmasten efter min nyförvärfvade vän Kalle Åkerlund.

»Rätt så, mej boy,» sade han, pustande af svett, »du blir en riktig sate du, med tiden.»

Denna komplimang sporrade min nu fullt vakna ärelystnad till det yttersta och jag var nästan uppe på förbramrån lika fort som han.

»Pass opp och se dig för,» varnade Kalle, »den här stången är inte mycke bättre än en gammal ärtstör och godset uppruttet.»

Vi fingo emellertid fast seglet utan äfventyr och voro snart nere på däck igen, der ljudet af ett ursinnigt ringande träffade mitt öra.

Det var för *mig*, och så sprang jag akterut.

Men just som jag kommer invid skylightet, hinner det i ett huj till som af tusen tjutande afgrundsandar och det tunga skeppet vräktes på sida.

Bom, bom! Der springa de två seglen ur sina lik som afskurna med en rakknif.

Och kratsch! Deruppe, hvarifrån jag nyss kommit, knäcks förbramstången af likt en torr cigarr vid eselhufvudet, toppläntan slits i tu och rån dinglar fram och tillbaka, uppehållen af brassarna.

Jag fattade om en nagel vid kryssmasten, ty däckets låg i 45 graders vinkel och byn ref till så hårdt, att jag tyckte mig vara färdig blåsa öfverbord.

Instinktmässigt blickade jag mot lofvart och såg der, huru den tjocka molnväggen hade brustit likt

en teaterfond af gråpapper, den någon bakom stående koloss tryckt sönder och som nu fladdrade ut till höger och venster.

Den nyss alldeles lugna sjön kastade bokstaffligen upp vattenskifvor, som dansade öfver ytan ungefär som då man kastar s. k. flatgåsar.

Blåsten tjöt hemskt i riggen och man tyckte sig höra hafvet stöna under den plötsliga schocken.

»Opp med rodret, opp med rodret!» dånade lotsens starka röst och sjelf hoppade den gamle mannen ned från hyttaket och fick tag i spakarna, så att det knakade i den åbakiga ratten.

Men det dröjde en god stund innan det klumpiga fartyget svängde upp i vinden, så att kaptenen mycket väl hann visa af hvilket material *han* var bygd.

Han hade sprungit till kryssvanten och stod der, hållande fast om dem, darrande likt en hysterisk qvinna, rådlös och eländig.

Men det ursinniga pinglandet hördes ånyo och jag måste äntra ned i kajutan.

Der satt fru Strömlund på den äktenskapliga bädden och läste högt stycken ur Johannis Evangelium. Ögon och näsa runno, ansigtet var rödt och hela den lilla trollkäringsfiguren vaggade af och an, likt en björn i ett menageri.

»Herre min Gud i Himlens eviga tron, *) kommer

---

*) Hvad frun egentligen menade dermed, har jag aldrig varit i stånd att förklara, men det var hennes favoritutrop vid tillfällen af fara eller då hon ville ställa till bråk och beskärma sig.

du då äntligen. Jag trodde vi va förgångna allesammans. Gå vi till botten, bli vi frälsta?»

Med tonen af en utanlexa från husförhörens mest patriarkaliska tid sladdrade hon i bibeln: »En syndare faller sju resor och står åter upp. Ho kan märka huru ofta han bryter, förlåt mig mina hemliga brister. — Hu, hu, så de kränger! Klarnar de inte opp?»

»Nej, det gör det verkligen inte,» svarade jag ganska bestämdt.

Till följd af bristande erfarenhet och total frånvaro af vanlig panik, var jag fullkomligt lugn, ja till och med vid så godt humör, att tjufpojken gerna ville taga ut sin rätt.

»Hå, Herre du min skapare, Herre Gud i himlens eviga tron, kors bevar' oss! Strömlund ä' då för svår. Ack, goa herr Rahm, förlåt honom! Förlåt honom! Han tycker inte om bättre mans barn, för han har fått slita så mycket sjelf i ungdomen. Hu, nu igen! Hå Jesses, om de inte vore så mört! *) Ge mej si, hva har jag *den* nu igen? Jo, (väter på tummen och bläddrar ifrigt i psalmboken) si här är han:

O hoppets dag, som klarnar opp
Ur dödlighetens dimma!
Du sänker till mitt vandringslopp
Utaf ditt ljus en strimma;
Och brist och nöd
Och sorg och död
Fly bort, som nattens skuggor!

*) »Mörkt» finnes ej i gestrikeallmogens ordbok.

»Hå, goa, snälla herr Rahm, ä' de inte hugnesamt? Hoppets dag, som klarnar opp, hva falls? Jag tycker de ä' inte så mört nu. Snälla Folke, spring opp och se efter hur de ä' *nu*, men kom strax ner för allan del!»

Så der pladdrade denna gemena, fega, vissna hållningslösa varelse, som låg der med bibeln i ena och psalmboken i andra handen — denna föraktliga qvinna, hvilken vid storm och hög sjö trodde sig kunna lura de himmelska makterna, och som, när allt åter var lugnt, återtog sin grymma, nidska, baksluga natur, der småsinne och uppkomlingsfåfänga bildade ledmotiven.

Jag var emellertid mycket belåten med att få springa upp på däck, ty jag älskade mer elementernas kraftyttringar än qvinnognäll.

Det var med möda jag kunde öppna den aktre hyttvärren, emedan skeppet nu låg platt fördevind, jagande fram för topp och tackel likt en ledbruten åkarkamp, som kärrans tyngd nödgar att skena framåt.

Två man utom lotsen stodo vid rodret, ty Hanna var riktigt vild och mycket svår att styra i akterlig storm.

Den enstaka molnväggen hade nu spridt sig öfver en god del af himlen och lika plötsligt som denna vid våra latituder ytterst sällsynta orkanby kommit, lika hastigt lade den sig åter, men efterträddes af ett icke mindre häftigt regn. Det var som om man nedkastat lasstals med gamla 4 skillingar banco.

Sjön, som icke hunnit riktigt uppröras, blef nu alldeles lugn igen och det rådde full stiltje.

Jag hade icke väl hunnit rapportera denna lyckliga vändning till min herskarinna — för att tala i den gamla riddarromanstilen — förrän denna praktiska fru genast lade psalmboken och testamentet i ett väggskåp, torkade sina ögon och befalde mig raska på med thé, hvilken order kaptenen, som jag mötte i trappan, ännu ytterligare skärpte genom ett par fullkomligt omotiverade, men ändå så lätt förklarliga örfilar. Ty kajutvakten är ju den naturliggaste afledaren för dåligt lynne och Strömlund hade alltid öfverproduktion af den varan.

Sedan seglen åter blifvit satta och allt löpande godset behörigen klarats från däck, kallades besättningen akterut och delades på vakter. Gastarne trodde väl, att de skulle få en sup efter allt jägtandet, men det slog slint.

Det är kanske så godt att här nämna något om tienstgöringen.

Besättningen utom kocken och kajutvakten fördelas i två afdelningar, styrbords och babords vakt.

Förste styrman för befälet öfver babordsvakten och andre styrman, som vanligen äfven i mindre fartyg är konstapel, kommenderar styrbordsvakten. Denna är egentligen kaptensens vakt, men skepparen, som ombord gör alldeles som han behagar, kommer och går när han så tycker. I all synnerhet föredrager han att sofva framför att vanka uppe om näterna och det må man ju ej förtänka en klok man. Hvarje vaktlag är uppe på däck fyra timmar å rad

under natten eller »åtta glas» (halftimglas) och har sedan »vakt till kojs» följande fyra timmar.

Dagvakterna äro något annorlunda, ty då hållas vanligen bägge vakterna tillsammans kvar på däck åtskilliga timmar för gemensamma arbeten. Naturligtvis purras vakten litet emellan ur sin sötaste sömn äfven under natten för att i storm och mörker ligga ut på rårna och refva.

Morgonvakten börjar vanligen, åtminstone i ordentliga fartyg, dagens arbete med att skrubba däcket med levanger och svablar. Sedan skjutas alla ändar upp, så att allt är klart på däck, när det ringes sju glas ($\frac{1}{2}$ 8) då frukosten intages. Derefter kommer förste styrmannen och sätter en hvar i arbete.

Det kan synas underligt för den oinvigde att tala om dagsarbete ombord i ett fartyg, helst ett så gammalt som vår ark. Men jag kan trösta den oinvigde dermed, att om han seglade för om masten i femtio år med samma köpmansfartyg, skulle en aldrig så dum styrman nog hitta på *något* att göra, om ej annat så åtminstone att reda dref och lägga plattning till tågmattor åt skepparen eller skrapa ankarkettingen åtskilliga gånger, tills den är fin som en klockkedja. Ett fartyg är, liksom fruntimrens garderob, aldrig i fullkomlig ordning. Alltid finnes det något att putsa och ändra, vända och göra om från början.

SJETTE KAPITLET.

Sjösjuka, mesopotamiskt sprog och litet ljuga pryder sjömansbref — Ju längre vi komma ut, desto mera drager gubben in både på rigg och ransoner. — Första missnöjet börjar jäsa från — svinmatstunnan. — En båtsman, som sålt sig åt Hin för sjelfpröfning. — Jag får smörj, derföre att grisarne ej få mat, Jonas får sill och gubben sjelf beska droppar. — Ett ungt svin dör genom allt för omsorgsfull toilette.

När vi kommit ur Öregrundsgrepen, fingo vi oss en fnysare från nordvesten, som kom mig att göra bekantskap med sjösjukan.

Kocken hade haft en lindrig känning deraf redan, men det gick fort öfver. Jag hoppades slippa och höll mig ganska styf tills jag kom ner i mitt unkna kyffe.

I detta qvalmiga håll, som var fylldt med lukten från mögliga segel och annan gammal äfja, stod det icke till att undgå sjöbusen och jag vardt förfärligt sjuk. Dagen derpå körde man i mig en sill, stekt i tjära, men den hjälpte icke. Så knöt Jonas ett segelgarn om venstra lillfingret, men det halp icke heller. Så skickade den medlidsamme skepparen mig upp i storbramsalningen, för att få frisk luft, kantänka. Huru jag kom dit och huruledes jag sedan kom derifrån, har blifvit en gåta allt intill denna

dag. Man kallade ned mig derföre att jag förstörde seglen.

Åh, så sjuk jag var!

Man hade gerna fått hyfva mig öfver bord och jag skulle icke ha krökt ett finger deremot. Jag blott satt med pannan mot jernledstången, som löpte rundt kring fyrspisen, försänkt i ett slags dof dvala, endast störd af språng till lä reling.

Så att jag mins ingenting, förrän jag vaknade alldeles kurant en vacker morgon och till min förvåning på däck fick syn på en vildt främmande karl, klädd i sydvest och en mycket lappad stor-tröja. Jag trodde det vara en hafsman, men fann snart, att en fiskarbåt låg vid sidan.

Kaptenen purrades och köpte åtskillig färsk fisk samt några ankor utaf den närige öbon.

Jag betraktade fiskaren med icke mindre intresse än vördnad. Det var den första utlänning jag träffade på färden och jag fann, att redan han gäckade alla mina språkkunskaper. »Jä» och »nä» förstod jag väl, men ingenting annat. Och likväl var han icke längre än från Bornholm.

Vi hade inalles fjorton dagars resa till Helsingör, der vi lågo jemt åtta dagar, för att kunna gå till sjös på en söndag naturligtvis.

Skeppet intog der sin egentliga proviant, emedan både fläsk och kött föllo sig betydligt billigare i sundet än uppe vid Ålands haf. Men skeppsknallarne voro minsann hemmagjorda, ty det danska skeppsbrödet är som manna jemfördt med de slung-

stenar bagar Dahlrot i verlden långsamt pintorkade, så att de skulle »hålla sig».

Jag fick icke följa båten i land, men lyckades komma öfver att få skriva ett bref hem, deri jag nödtorftligen omtalade situationen för min mor. Jag vill icke precis påstå, att det var lögn alltsammans, men nog höllos färgerna väl ljusa.

I allmänhet tror jag, att detta är fallet i nittio sjömansbref af hundra. Man vill icke onödigtvis göra de hemmavarande ledsna och deruti handlar man på sitt sätt rätt. Få de »träcksedel» medan mannen för om masten är ute, och sidendukar, fikonkakor, spanskt vin och annat krimskrams när han kommer hem, så skadar det dem ju icke, om de tro, att han haft sötebrödsdagar hela tiden.

I Helsingör kompletterade äfven besättningen sina förråd. Der köptes blå och röda ylleskjortor, oljekläder och tuggtobak.

En rulle Helsingörstobak, något tjockare än kabelgarn, betraktas som en riktig skatt under sydligare himmelsstreck, alldenstund kaktobaken med sin söta smak aldrig lyckats tillvinna sig synnerligt bifall af våra nordiska becktröjor.

Äfven vårt skepp undergick här förändringar. Kapten Strömlund, som ännu hade stormbyn vid Björn i friskt minne och hyste mer respekt för Spanska sjön än för något annat i denna verld, tillgrep det radikala medlet att helt enkelt stryka stängerna på alla topparna.

För min del betraktade jag icke denna stympning med särdeles ledsna blickar, emedan jag deri-

genom besparades en massa »jumpningar»; men sjöfolket, som bättre än jag begrep hvar skon egentligen klämde, kände sitt redan vaknade förakt för skepparen växa i en grad, den der icke var riktigt helsosam för disciplinen ombord.

Äntligen gäfvo vi oss i väg på söndagsförmiddagen, sedan vi till sist från land mottagit ett par griskultingar, hvilkas förplägning och skötsel uppdrogos åt mig, i betraktande af att de voro kaptenens enskilda tillhörighet.

Vädret var utmärkt vackert och färden behaglig, med undantag af mina vanliga dagliga lidanden, om hvilka jag här icke vill tala, (emedan man ledsnar på smörj ock!) och den omständigheten, att hvartenda fartyg seglade om oss, till och med de koffbygda lutfiskskutorna från Norge.

Men var himlen klar, blefvo deremot besättningsansigten för hvarje dag så mycket mulnare.

Först försvann potatisen med ens ur soppan och så småningom draggade man äfven förgäfves efter en rotbit. Köttet och fläsket, som köpts i Helsingör, voro tydligen af sämsta slag, åtminstone mycket olika de bitar, som kokades för kajutans räkning. Dessutom blefvo frivakterna betydligt kortare och kaptenen gjorde allt hvad en på samma gång feg och tyrannisk sjelfherskare kan utfundera, för att låta besättningen veta, att den skulle »få ett helvete ombord».

Klart är, att sjömännen togo till repressalier. De hade icke många medel dertill, men alltid kunde de dock hitta på något.

Till att börja med, vredo de halsen af hvarenda anka och slungade dem öfverbord, så att skepparen aldrig såg en fjäder af dem mer. Sedan befalde de kocken att hyfva de öfverblifna ärterna och soppan längs sidan, på det att griskultingarna icke skulle gödas af de smulor, som föllo från deras bord åtminstone.

Detta gaf anledning till det första öppna allvar-samma uppträdet.

Zetterberg, den ståtliga sjömannen, som förde mig ombord, var ostridigt förste mannen i skansen. Ehuru jembörelsevis ung, hade han dock mönstrat som båtsman och en skickligare, duktigare sjöman har jag aldrig sedan lyckats träffa på. Han hade seglat med utlänningar största delen af sitt lif och återvändt, för att träffa sin gamla mor, enkan efter en klädesväfware vid Stiglunds för längesedan nerlagda klädesfabrik. Vistandet hos den gamla, fridsamma gumman hade verkat så pass mycket, att Zetterberg starkt satt sig i sinnet att bättre än förr agera hennes ålderdoms tröst. Derföre gick han med Hanna, emedan han just genom att segla med Strömlund, den ökände plågoanden, ville visa, att han kunde låta bli att rymma.

Denna resa skulle sålunda för honom bli ett riktigt eldprof.

Men Zetterberg var annars just ingen karl att leka med, såsom vi nog skola se längre fram, och det var han, som beordrade kocken att hyfva ärterna öfverbord.

Två grisar, som bäst stadda i uppväxt, äta min-sann icke småsmulor de, isynnerhet när sjön suger.

Dessutom gingo kultingarna omkring fritt på däcket och promenerade, emedan timmermannen ännu icke hunnit göra hocken i ordning åt dem. Aflevorna från kajutan voro på långt när ej tillräckliga, utan de hungriga nassarna sprungo kring mig som hundar, skrikande och nafsande efter benen.

Jag måste slutligen en gång något hårdhänt köra dem ifrån mig, för att ej blifva lefvande uppäten.

Detta observerades af frun, som låg på hyttaket, lutad mot en kudde, hvilken hade placerats i lo-vart om mesanbommen. Jag trodde henne sofva, men hon sväfvade bums ned i kajutan.

Genast var kaptenen på däck. Hon hade tydligen väckt upp honom, ty han gnuggade sig i ögonen och såg grymmare ut än någonsin. Men som vanligt skulle dock exekutionen försiggå riktigt raffineradt och derföre slog han icke till med det samma.

Jag kallades akterut och ned i kajutan. Han slogs ogera på däck.

»Hvarför skriker grisarne så förbannadt?» frågade han.

»Derföre att de ä' hungriga,» svarade jag sanningsenligt.

»Jaså, *derföre*. Derföre att dom ä' hungriga. Jaså, jaså. Och hvem är det, som ska ge dom mat, hvafalls?»

»Jo, det är jag, det vet jag nog.»

»Jaså, du vet det. Men du ger dom smörj i stället du. Men vänta mej du. Tror du, du är

bättre än en gris du, ditt fördömda marsvin, hva? Jag skall lära dej klå grisar, jag!»

»Jag har ingenting att ge dem, ingenting mer än hvad som blir öfver från kajutan och det räcker icke långt — —»

»Hva nu? Än svinmatstunnan då, är du för fin att bocka dig ner i den, din satans lymmel?» skrek kaptenen, som redan vid första frågan hängt upp mig i ett par rephandklåfvar af högst egen tillverkning, hvilka han fäste i taket och som voro så afmätta, att kajutdurken endast nåddes af tåspetsarna, och derefter låtit daggen oafbrutet dansa med all den kraft, hvaraf bödeln var mäktig.

»Det finns ingenting i svinmatstunnan, emedan Jonas hyfvar all folkets mat öfverbord,» skrek jag, halfdöd af pina. »Jag kan väl inte låta grisarne äta upp *mig* heller!»

»Det är inte *mina* grisar för goda till. Jag ska hacka dej till svinmat jag, innan vi skiljs åt, din uppkäftiga hund! Ska *du* göda dej och mina *egna* grisar svälta, det ska vi — f-n anfäkta! — bli två om. — Hva sa' du om kocken? Hyfvar *den* ärterna öfverbord?» skrek han, skälfvande af raseri, i det han kastade mig loss.

»Ja, det gör han,» svarade jag motvilligt, förargad öfver att hafva låtit tortyren komma mig att sqvallra.

Kaptenen rusade upp på däck och jag släpade mig efter, så godt jag kunde, sönderbråkad som jag var.

I kabyssen satt Jonas och hvilade sig vid en

pipa efter middagens ansträngningar och den derpå följande diskningen af de stora soppkittlarna.

Han stördes icke så litet obehagligt af kaptenens ilskna tillrop: »Hör du kock, hvem har gifvit dej lof att hyfva maten öfverbord?»

Jonas' små ögon och konstiga mun foro längre in i ansigtet än vanligt, men han svarade ingenting.

Kaptenen kastade ett par bugter af förmärsfallet från nagelbänken, skyndade in i kabyssen och slog kocken öfver axlarna med sladden.

»Har du inte mål i mun, karl? Hur kan du understå dig att slå ut maten längs sidan?»

För kocken, stark som en björn, skulle det ha varit en smal sak att stoppa ner kaptenen på hufvudet i ett af fyrspisens stora hål, men Jonas kom sig icke för i brådkastet han, tagen så der genom öfverraskning.

»Jag har int' slagi' bort åf folkets mat anna' än hva dom int' hörkar me' och de ä' fullan domses, så dom kan få göra me de hocke dom vill,» svarade Jonas, fåfängt bugtande sin jättelika kropp för att undvika de slag, som haglade öfver honom.

»Jag ska lära dig hvem som rår om maten här ombord jag, din långa kanalje!» vrålade skepparen, tungt kippande efter andan af ansträngning och nästan till galenskap stegradt ursinne. »Slå ärterna öfverbord en gång till, om du vågar, och jag ska' rita ett kors för den gången på din ryggafla, som du aldrig ska' glömma — —»

»Rita inte dit, för då ritar jag af *er!*» atbröt honom en kraftig, men lugn röst.

Kaptenen fälde armen och såg mot dörren. I den stod Zetterberg, i färd med att maka undan kockens broder, hvars ögon glimmade som kol.

»Hva vill du?» frågade kaptenen ilsket, men med icke alldeles så säker ton.

»Det är mej den här saken angår,» sade Zetterberg, »för kocken har bara gjort hva jag sagt honom. Det är jag, som befallt honom kasta ärterna öfver bord och hva vi inte orka sätta i oss af erat gryn och vatten.»

»Såå,» svarade Strömlund, som nu bjöd till att sansa sig, »jag må säga det. Hvem har att befalla här ombord, du eller jag?»

»Det behöfver inte kapten lära mig, för jag känner min skyldighet och gör mitt arbete, det är ingen kink med den saken. Men anbelangande maten vi ska' ha, så gör vi med den, hur vi behagar. Den är då aldrig någe för god hva heller som är och hva vi inte vill ha, det kan då hvarken f-n eller kapten neka oss att hyfva bort midt för kaptens näsa, i fall det kniper. Kom detta ihåg.»

»Såå. Du är inte lite stor i truten du, båtsman; men det fins väl medikamenter för dej ock. Ut och gå till ditt arbete! — Och du, kock,» fortsatte kaptenen, likblek och med sammanbitna tänder, »mins mina ord: slår du en endaste ärta öfverbord, så slår jag sönder din rygg i småsmulor!»

När han kom ur kabyssen, såg han hela besättningen utanför, visserligen sysselsatt med åtskilliga arbeten, men under lifligt samspråk, hvilket tydligen med afsigt fördes så högljudt, att han icke skulle gå

miste om den för honom föga smickrande konversationen.

»Förr ska' jag backa i mej ärter tills jag spricker än den snåljäpen ska' få något åt sina grisar,» tyckte en. »Han stralar *) utaf våran fattiga proviant och ändå vill han, att vi ska' föda hanses svin, den tjyfstryken,» anmärkte en annan. »Han vill spela Ruterkung ('Ruterkungen' var ett mycket bekant vedernamn på kapten Strömlund) med oss också, men här ska' han inte finna några hackor!» hväste kockens bror, som var en desperat karl, raka motsatsen till den flegmatische Jonas.

Det syntes mycket väl, att tyrannen drog åt sig öronen inför denna så oförbehållsamt uttalade allmänna opinion.

En käck befälhafvare skulle genom ett beslutamt uppträdande vetat att skaffa sig respekt af en besättning, om än dubbelt så obstinat som den Hannanu hade, men kapten Strömlund egde ingen tillstymmelse af det manliga mod, hvilket ingifver råa naturer respekt och fruktan. Han var blott en grym, listig och snål kältring, feg och vacklande i stunder af fara och ansvar.

Under morgonvakten dagen derpå blef jag vittne till ett lustigt, ehuru tämligen grymt uppträde.

Vinden var akterlig, men laber och ostadig. Än sattes ledseglen, än togos de in. Lyckligtvis hade

---

*) Stjäl.

vi då inga ledsegelsspiror på stormasten, men arbetet var rätt besvärligt ändå.

Just som jag kom framåt kabyssen, slog ledseglen om styrbord back och halades in med fart. Men då grisarne fingo se mig, lupo de som galningar fram till kabyssen. Den ena af dem sprang dervid rakt in i ena ledseglet och förde der ett så förskräckligt lefverne, att en hop lösa trossar och segelduken alldeles slingrade sig omkring honom.

Gastarne voro för öfrigt just sysselsatta med att skrubba däck och hade en däfvert insatt i ledstången strax akter om fockmasten, för att hinka upp vatten med.

När nu griskultingen satt fast i seglet som instufvad i en säck, sprang en man till däfverten och började hala upp vattenpytsar, medan en annan satte sig på relingen och langade, under det en tredje pytsade på nasse utaf hjertans grund.

Grisen skrek erbarmligt, men så blefvo tonerna allt dofvare och slutligen hördes icke ett ljud ur seglet.

Det var konstapelns vakt, men denne gode man satt som bäst och rakade sig framför en spegel, stor som en sexskillingslant. Så att han kunde då icke se något utom omkretsen af sin haka.

När derföre gastarne öppnade ledseglet, letade reda på griskultingen och funno, att han strypt sig sjelf i skotet eller kanske qväfts af den våldsamma duschen, gjorde de ceremonien kort och

---

hyfvade nasse öfverbord. De läto mig förstå, att jag skulle gå samma väg, om jag rapporterade saken; men jag svarade dem, att ingen kunde vara mera belåten än jag, som nu såg mitt hushåll minskas med åtminstone *ett* svin.

SJUNDE KAPITLET.

Hvar är grisen? — Jag torteras och kastas i mörk arrest, der jag anställer åtskilliga styfva betraktelser och tillverkar ljusa förhoppningar, hvilka, olika sådana i allmänhet, utfalla öfver förväntan. — Zetterberg gör ett »fundament» i två delar, hvaraf den första bereder mig större nöje än någon dödlig haft i en kettingslår och gifver mig dessutom ett ypperligt tillfälle att lefva kräseliga på snälvargens egen bekostnad.

Det dröjde icke länge förrän Strömlund saknade sin ena gris och jag togs i skarpt förhör. Men det kunde icke falla mig in att förråda styrbordsvakten.

Då börjades tortyren i handklåfvarne. Blodet sipprade fram i små rännilar, men intet ljud kom fram öfver mina läppar.

Frun klef upp på kajutbordet, satte munnen till mitt öra och drog det fina håret i nacken uppåt långsamt men stadigt, medan hon hviskade: »bekänn, annars slår kapten ihjäl dig!»

Detta klingade vänligt nog, men hexans klor talade ett annat språk och hon gaf sig icke förr än hela hårtofsen stannade i hennes hand. Då blef odjuret förskräckt och bad sin make taga sig en paus.

När jag kom på fötter igen, svartnade det för ögonen och jag förlorade medvetandet.

Huru länge jag förblef afsvimmad, kan jag icke säga, men att uppvaknandet icke var det allra muntraste, det kan jag försäkra äfven den morskaste bland mina läsare.

Omkring mig rådde fullkomligt mörker. Det var omöjligt att ens efter flera timmars ögonexercis kunna upptäcka någonting, som var ljusare än det öfriga.

Jag kände en brännande, förfärlig smärta öfver rygg och kors. När jag skulle försöka vända på mig, trefvade händerna öfver kalla, tjocka jernlänkar. Jag fann snart, att den rysliga pinan härledde sig från, att min söndersargade kropp låg på sjelfva den hårda ankarkettingen.

Och nu började jag också förstå situationen. Man hade vräkt ned mig i kettingslåren, blodig, mörbultad och afsvimmad.

Herrskapet Strömlunds skulle ha gjort lycka under inquisitionens gyllne tidevarf.

Öfverseeñde läsare, jag ber dig förlåta mig, om jag måhända sårat dina estetiska känslor en smula genom denna skildring, men jag ber dig på samma gång vara viss, att detta icke är någon rövvarhistoria, hopgjord för att pinsamt stegra intresset. Nej, långt derifrån. Allt hvad som meddelas från min vistelse i detta fördömda fartyg, vare sig det är sorgligt eller gladt, högsint eller mindre egnadt att vägas på ridderlighetens finast justerade våg, allt har sanning till grundval. Det är idel genomledda tilldragelser.

Vidare ber jag dig icke anklaga mig för en løj-

lig och motbjudande egenkärlek. Denna anklagelse vore icke rättvis.

Mitt eget jag nu, och min ungdoms och första mannaålders jag äro nämligen så olika och skilda som vester är från öster. Men huru jag än är nu eller rättare, huru totalt lifvets strider och erfarenheter än omstöpt och förändrat mitt åskådnings- och handlingssätt, kan jag icke låta bli att beundra min egen ungdom, man må nu också le deråt. Jag vet på samvete, att jag söker behandla mig sjelf alldeles objektivt; men när minnets fackla plötsligt upplyser längesedan passerade själstillstånd, lidanden, mödor, faror och äfventyr, förefaller det närvarande så matt och färglöst, att man kanske förledes i någon mån öfverskatta den tid som farit.

Gode läsare, tillgif i så fall en mognad mans svärmeri för sin egen ungdomstid, besynnerligen när han derjemte betraktar vår tids försigtiga, för föga mer än god mat, god punsch, »anseende», Varietetsångerskor och glacéhandskar svärmande ynglingar.

Men nog med deklamationer — låtom oss hoppa ned i kettingslåren!

Det torde väl få anses så godt som vittnadt att man kan ligga bättre och att en vanlig behjertad gosse, som icke alls behöfde vara någon »mammassosse» för det, skulle ha känt sig tämligen nedslagen, om ej rent förtviflad i ett sådant hål, med blotadt kött bäddad på rostiga jernlänkar af en knyt-näfves storlek och i beckmörker för öfrigt.

Men jag var något mer än blott modig och tålig. Jag var en smula filosof och icke så litet poet,

äfvén ärelysten och sanguinisk. Jag hade läst om lysande bedrifter, åstadkomna genom stoicism och genom att göra sig till herre öfver förhållandena. Denna tysta kraft, romardygden i sin renaste typ, Mucius Scævola, som utan en suck lät bränna upp handen, var icke precis mitt ideal, men det hörde likväl till hvad mitt för allt storslaget svärmande sinne älskade och beundrade. Redan tidigt hade jag insupit ett riktigt afgudereri för storslagna karakterer och om äfvén den verkande handlingen tilltalade mig mest, var jag dock ingalunda kall gentemot sinnesstyrkans och tålamodets mindre pråliga bragd.

Jag bet derföre ihop tänderna och beherrskade mina smärtor som en man.

För öfrigt hörde jag vågorna slå mot skeppssidan och deras entoniga plask var dock en sång om frihet, blå himmel och solstrålar. Min usling till bödel skulle väl icke våga hålla mig spärrad här synnerligen länge. Det var han för feg till.

Så der resonnerade jag och kände tillförsigten ökas. Derpå började jag tänka på mera praktiska ting.

Jag visste, att skansen gränsade till kettingslåren, hvarifrån den var skild blott genom ett skott. Vågsqvalpet antydde, hvarest skeppssidan var belägen. Skansväggen måste då ligga midtemot.

Jag kröp med möda dit och fann mycket riktigt skottet. Men mina bultningar uträttade ingenting. Jag försökte då skjuta skottet tillbaka, men det gick heller icke.

Nu hörde jag likväl tunga steg komma genom skanstrappan. Och så gick någon fram och satte sig på en kista. Jag bultade ånyo.

»Hva i håken nu då?» frågade min vän Jonas' välkända röst.

»Det är jag, Folke.»

»Hm. Har'n stoppa dej *dit*, den rackarn. Men från den harresten ska vi fäll hjälpa dej.»

Jonas tog nu i skottet, men det gick icke att skjuta tillbaka, trots kockens ovanliga styrka.

»Der ha vi ägge,» sade han, ruskande på en hake. »Den kanaljen har satt lås för lädersäck. De var fäll därför som en skicka alle man att ta' ett ref i märsseglen, fast de int' blåste mer än jag får genom kindbenen när jag gör fyr. Men var lugn du, Folk, ja har int' gjort dragkistor för int', må du veta.»

Dermed gick vännen Jonas tillbaka till sin kista och hemtade en hoftång, så att skottet var öppet om ett par minuter.

Jonas lyfte ut mig och pysslade om mig så godt han kunde.

Jag omtalade i få ord anledningen till den senaste spöslitningen, och den okonstlade dalmasens tydliga beundran skänkte mig redan stor lisa.

»Du ta'r på te bli törr bakom örunen du mer än nå'n ann',» sade Jonas med större värme än jag någonsin kunnat tilltro denne koloss. »Jag går nu efter Zetterberg. *Den ä'* inte bang, om också gubben kommer ner och han har Rigabalsam för ryggbaste.»

Zetterberg kom ner om en stund, åtföljd af kocken, som hade med sig en ryssback varmt kaffe, hvilket piggade upp mig betydligt.

Zetterberg och jag, så olika vi än voro beträffande ålder och erfarenhet och ännu mer till uppfostran, hade från första stund känt oss dragna till hvarandra genom den makt, som antingen förenar starka naturer eller ställer dem på fiendtlig fot mot hvarandra. Vi blefvo vänner, ehuruval vi ännu varit mycket litet tillsammans.

Han åhörde uppmärksamt min berättelse, nickade blott emellanåt och smorde under tiden min upplöjda rygg med Rigabalsam.

»Vi ha vakt till kojs om ett par glas,» sade han slutligen, »och då få vi talas vid. Ta min madrass och kudde under tiden. Men det är sant, du har svårt att röra dig, mycket mindre bädda. Jag ska göra i ordning en god koj på kettingen och så lura vi bofven. Jag förstår nog satans arga list.

Zetterberg behandlade mig som jag varit hans son eller yngre bror och snart låg jag, tämligen plågfri, ganska godt i kettingslåren.

När styrbordsvakten kom ner, fick jag mottaga styfva komplimanger för den styrka jag lagt i dagen och man förklarade sig beredd att lägga sig emellan, om tyrannen skulle blifva allt för vådlig.

Men Zetterberg skakade på hufvudet.

»Nej, det låter ni allt bli, om ni vill följa mitt råd,» sade han med eftertryck. »Det duger inte så länge han hör akterut. Skulle vi börja gruffa med gubben om kajutpojken, så hade vi honom på oss

i nästa hamn och det ska vara f-n till tur, om en får rätt mot en skeppare alls om alls, mycket mindre om en lägger sig i hva som inte angår en. Nej, det går inte på *det* viset. Jag har ett lite annat fundament i skallen, som väl ska klarera sej, när jag fått mej en rök.»

Detta »fundament» visade sig bestå af två delar.

Första delen innehöll förhållningsregler i afseende på kettingslåren. Märklan, som Jonas dragit ut, skulle slås dit igen så fort man misstänkte, att gubben ämnade göra mig en visit, och kojkläderna borde hyfvas ut, om det skulle falla honom in att snoka närmare. Gubben hade säkerligen skickat alle man upp på rårna, blott för att få ostörd släpa mig till kettingslåren, ty det blåste ingenting och de hade derföre trott, att han gjort det af bara kitslighet, så mycket mer som de fått sticka ut refven en stund efter. Nu skulle han troligen göra om samma manöver igen, när han ville ner och höra sig för om grisen. Ty det var, enligt Zetterbergs åsigt, hans mening att genom svält och plågan att i beckmörker ligga på hårda kettingen pina fram en bekänelse om grisens ändalykt. Men deruti skulle Ruterungen bli grundligt dragen vid näsan, emedan de nog skulle förse mig tillräckligt med proviant, bädda mjukt och låta mig sitta i skansen på mellantiderna.

För säkerhets skull beslöts att icke inviga »babölingarne» i hemligheten, hvarken om grisen eller

kettingslåren, både därför att det ej angick dem och man ej var fullt viss på deras tystlåtenhet.

Jag höll också mig alltid molstill i kettingslåren, när babordsvakten var nere.

»Fundamentets» andra afdelning var deremot Zettersbergs och min hemlighet, ty den meddelade han mig blott i största tysthet. Också var den vida farligare, såsom vi snart skola få se.

Åtta glas på qvällen, just då manskapet borde ha sitt thé, kom Jonas nedsättandes genom skans-trappan med en fart, som utvisade att han icke bar den stora thékitteln.

»Hyfva ut kojkläderna!» ropade han ifrigt. »I rappe har du gubbsaten här!»

Om ett par minuter var allt klart. Märklan i väggen, madrassen i båtsmannens koj och kocken på däck igen.

Jag hörde lifligt tramp, ändar som kastades på däck, kommandorop och huru Zetterberg sjöng ut, när det halades upp i reftaljorna.

Mycket riktigt. Nu kom min plågoande utför trappan, tassande som en katt.

Han läste upp haspan och sköt skottet åt sidan.

»Nåå, ditt envetna kräk, hur står det nu till med helsan och kärleken?» frågade Strömlund med sitt vidriga grin, ännu vedervärdigare i skumrasket vid öppningen.

Jag bevärdigade icke uslingen med något tillkännagifvande om att ha hört hans gammalmodiga qvickhet.

Han strök eld på en sticka, lyste in och fäste slutligen sina dystra, blodsprängda ögon stint på mig. »Har du inte ännu funderat ut hvad som blef af grisen?» frågade han hotande.

»Jag har icke tagit den,» svarade jag bestämdt.

»Hvart har den tagit vägen? Svvara mig ordentligt pojke och akta dej! Helvetet är inte halfvägs så hett som jag ska göra den här resan för dej, om du inte trycker ur dej, hvilka som vräkt min gris öfverbord. Svvara nu, annars ska jag nog hitta på skrufvar att pressa fram sanningen ur din fördömda tunga! Du borde ha märkt, att jag icke är så klemig af mej just.»

»Jag vet inte hvar grisen finns,» svarade jag diplomatiskt, »om kapten så slår mig bit från bit.»

»Såå, vi få väl se. Vi få väl se, när det börjar klia i kaksta'n lite hvassare. Det plär vara värst på tredje dygnet. Jag har seglat kull styfvare skutor än du, om det kan trösta dej. Godnatt med dej, sof sött! Gissar du bör göra det du, som ligger så mjukt.»

Han trodde väl, att jag skulle falla till bönbocken, men jag yttrade icke ett ord och kände en verklig lättnad, när skottets tillskjutande befriade mig från hans åsyn.

Om en kvarts timme kommo styrbölingarna ned och vi skrattade rätt godt åt kaptenens fåfängliga upptäcktsresa efter sin försvunna gris.

Ungefärligen på detta sätt fortgick det i fulla fem dygn.

Till vikarierande kajutvakt hade skepparen an-

tagit gotlänningen från babordsvakten och denna ändring tyckte besättningen icke illa om, emedan jungmannen från vår ryktbara ö var en opålitlig kamrat och ögontjenare. Det hette, att Folke låg sjuk i den lilla skrubben invid kajuttrappan.

Huru det kom sig, att Strömlund icke misstänkte kommunikationen emellan skansens invånare och fången i kettingslåren, berodde på en väl uttänkt list, hörande till en hemlig artikel som också fans i Zetterbergs första »fundament».

Denne gick nämligen redan första arrestdagen fram till kaptenen och anförtrodde honom ängsligt och hemlighetsfullt, att man hade hört underliga, hemska ljud från det inre af kettingslåren.

Kaptenen visade sig icke alls öfverraskad.

»Det är ingenting att fästa sej vid,» sade han. »Det har varit så i den här skutan allt sen hon gick rundt Hornet*), då Norbäcken hade henne. Lång resa och motiga vindar få vi, kan jag tro, för han låter höra af sej, när det stundar för någe djefligt. Hålls han i kettingslåren, så betyder det att vi inte få låta ankaret gå i brådkaste. Bäst att inte bry sej om en.»

Strömlund, som kände sjömännens fallenhet för skrock, trodde sig sålunda säker från detta kvarter och var nu tämligen viss att grishistorien nog snart skulle få sin slutliga förklaring.

Men mig blockerade han fåfängt.

Jag var snart fullkomligt återställd och mådde

---

*) Cap Horn.

som en prins i min arrest. Under mina vänners frivakter läste jag igenom skansens hela bibliotek, som visserligen icke var hvarken stort eller valdt, men dock bättre än skurning, diskning, kokning och den niosvansade katten. Jonas sörjde skapligt för mina lekamliga behof och så fick jag sofva huru länge jag behagade.

Jag började också finna komedien med min diaboliske patron rätt underhållande. Mina svar voro väl enahanda till formen, men jag försökte göra rösten allt svagare och svagare. Slutligen sade jag ingenting, utan gjorde blott en matt afvärjande åtbörd. Det knäckte honom.

På sjetten dagen blef jag fri. Bödeln vågade ej låta karantänen räcka längre.

Jag behöfver väl ej särskildt förklara, att han icke gaf vika för någon gryende känsla af medlidande? I thy fall måtte jag ha tecknat kapten Strömlund föga korrekt och det vore verkligen illa under en period, då karakteristiken är det väsentliga i litteraturen.

Det var svårt att hålla sig från skratt åt fru Helena.

Hon hade med högst egna händer kokat ett stort fat rågmjölsgrot och blandat till ett underligt slags sirapsdricka, hvilken anrättning hon hade fått för sig vara ett ypperligt medel mot hungersdöden. Dessa goda saker stodo framsatta i kajutan, dit kaptenen stillatigande förde mig under en af de märkvärdiga refningarna.

Fru Helenas pigsjäl sväfvade synbarligen af och

an mellan ångest och förlägenhet vid åsynen af mitt ansigte, hvilket jag vridit till så slappt och tvinande som möjligt.

»Sitt ner här på soffan, stackars Folke», sade hon, skuttande som ett torrt skinn omkring mig. »Åh, det kan ta döden på mej, bara jag tänker på hur illa du farit. Men du är så envis och det är gubben me'. Herre min styfver, de karlarne! Men här pratar jag och glömmar, att du inte fått ett gudslån på sex dygn. Sex dygn, herre min ack! Ät nu, ta' för dig, ät mans upp hela fatet du, det är dej väl un'dt. Sex hela dygn utan ett gryn! Se så, gröten lägger sej som bomull kring hjertat. Ingenting är så helso-samt som vattgröt, väl vispad och utan klimpar i mjölet.»

»Nej, ert snåla pack,» tänkte jag, låtsande få mycket tydliga qväljningar vid första skedbladet, »nog tusan ska ni få bjuda på bättre upp än vattgröt och sirapsdricka efter den här historien. Annat kalas ska det vara!»

Och dermed kastade jag bort skeden och mig sjelf baklänges och slöt ögonen.

»Herre Jesses, jag tror han dör!» skrek fru Helena. »Folke, Folke, dö inte, för då bli vi olyckliga i all våran tid. Ack, den här Strömlund han är då för vådlin, när han sätter till, han också. Folke, försök om du kan svälja det här vinet! Det är utaf kaptens bästa, som han fick i Spanien för tio år sedan — —»

»Nå, nu har jag dig i rätta farvattnet,» tänkte jag och öppnade en smula på ena ögat.

Den elaka käringen hælde med darrande hand ett halft glas kostligt vin utför min strupe.

Det var verkligen utmärkt och säkert en gåfva; ty aldrig skulle det ha fallit snålvargen Strömlund in att köpa sådan vara.

Jag drog en suck, men slöt ögonen igen. Dosen var för liten. Fru Helena slog i ett fullt glas. Jag kunde se genom en liten dragning på ögonlocken, huru snålheten slogs med rädslan. Men så fick jag hela glaset.

»Det var styrkande,» hviskade jag. »Nu kanske jag kunde få något mera fast, som jag kan få ner, annars är jag rädd jag stryker med ändå på kuppen.»

Fru Helena visade på grötfatet. Men jag lät henne tydligt förstå, att blotta åsynen deraf skulle komma mig att icke kunna förtära något annat. Den ängsliga frun måste då med en djup suck stufva undan gröten och det märkvärdiga sirapsdrickat. Återigen var hon i farvattnet, det gälde blott att hålla rätt kurs.

Sanningen att säga, så var herrskapet Strömlunds visthus icke öfver sig rikt försedt, allra helst som ingen af dem røjde synnerliga anlag för finlefnad. Dock hade jag i skafferiet upptäckt en knippa böckling, några lådor sardiner och diverse rökta skinkor. Äfven äggen voro icke slut ännu, hvarjemte det danska bröd, som kaptenen köpt för kajutans räkning, icke smakade så dåligt.

Ståndaktigt vägrande att mottaga någon annan näring under förklaring, att magen genom den lång-

---

variga svälten vore alldeles förstörd, skeppade jag småningom in böcklingarne jemte äggen, och lemnade skinkan först då jag blifvit alldeles uppledsen på rökt fläsk. Dessutom längtade jag efter frisk luft, hvadan jag lemnade min trånga koj efter åtta dagars grundlig, extra förplägning.

ÅTTONDE KAPITLET.

Vi hitta spanska aborrar, men icke Spanien. — Jag blir uppkallad efter vår störste skald, men är icke högfärdig för det. — Ett fiffigt sätt att leka kurragömma. — Finnar äro gunäs också folk, men nog måste man räkna tretton på dussinnet. — Jag blir tvättmadam och skräd-dare, men vågar tro, att detta bidragér mer till en manlig karakter än studiet af gammal romersk dygd. — Vi fånga sköldpaddor åt — officerarne i Gibraltar.

Fnder de fjorton dagar jag varit inneliggande, hade Hanna långsamt glidit ur Nordsjön, passerat genom Kanalen och låg nu, tungt plumsande, i Atlanten.

Vädret var, änskönt mot höstsidan, ovanligt mildt och fredligt. Ingenting afbröt den vanliga enformigheten ombord, allt gick sin jemna gång, likt ett väl smordt urverk.

När vi kommo in i »Spanska sjön», togs regelbundet hvarje afton ett ref i märsseglen, oaktadt icke en molntapp lät se sig. Kapten Strömlund ansåg sig troligen icke kunna vara nog försigtig.

Det enda nöjsamma var, när vi stundom råkade in i ett stim af hvad sjöfolket kallade »spanska abor-rar». *) Dessa vackra fiskar åto med begärlighet af

---

*) Engelsmännen kalla dem »Spansk makrill» (Turbot).

grönskan, som frodades på vår gamla arks bordläggning, och läto sig icke störas af de härjningar våra ljuster anställde bland dem. På ljustrets sju små spjut kunde vi ibland få lika så många fiskar, så tätt stodo de. Ett lyckadt kast erinrar jag mig särskildt. Zetterberg högg nämligen en fisk så rakt efter ryggen, att första spjutet genomborrade munnen och det sista träffade vid stjertfenan. Det hade varit omöjligt att applicera ett liknande hugg med äfven den noggrannaste beräkning.

För öfrigt voro spanska aborrarne en välkommen uppfriskning i provianten, ty vi hade sedan länge endast lefvat på salt föda och det såg icke lofvande ut att komma fram till Gibraltar i brådkastet.

Vinden var nämligen mestadels motig och då vi lågo inåt land, kunde vi, genom att taga godt märke på klippformationen, mycket väl observera, huruledes Hanna sackade baklänges för hvarje slag.

Under denna tråkiga segling lyckades jag blifva besättningens gunstling genom att sjunga en mängd visor för dem.

Jag hade den tiden en synnerligt vacker röst och som Zetterberg var en auktoritet för dessa okonstlade menniskor äfven beträffande konsten, ansågs jag för en utomordentlig förmåga, enär han aldrig tycktes kunna få nog. Han förklarade mig gå upp mot sjelfvaste — Bellman och så fick jag bära detta frejdade namn i dagligt tal.

Men Bellman var för dem hvad han ännu är för menige man: icke allenast en lustig och tokrolig

sångare, utan upptågsmakaren, den fyndige Ulspegel, omsatt på svensk botten. Nu hade jag lyckligtvis af naturen ett ganska friskt och lifvadt humör, hvilket, när det fick utveckla sig litet »fritt», var i stånd att frambringa en hop nojs och småknepigheter. Derfor fick jag också heta Bellman i denna bemärkelse. I öfrigt tror jag ej, att detta i folkets ögon egentligen var något hedersnamn, utan snarare gälde såsom något liknande en pajazzo eller ditåt.

Här vore nu platsen att omtala några af de lustiga episoderna, hvilka särskildt gäfvo anledning till vedernamnet; men jag har viktigare saker att förkunna och nöjer mig derföre med att anföra ett enda drag, som ännu lifligt står för mitt minne.

Bland gastarne fans en lättmatros vid namn Blom. »Blommen» var en ovanligt kortväxt karl. Skäggig och luden likt Esau, såg han mera ut som apa än människa. För öfrigt treflig, godlynt kamrat, men snarsticken och arg som ett bi, när någon hänsyftade på hans lekamliga litenhet.

En vacker söndagseftermiddag lekte vi »Kurragömma», hvilken gamla lek jag hoppas hvarjeläsarekänner så pass, att jag här slipper beskrifva den närmare.

Det fans icke många gömställen ombord, så att leken vanligen var snart utagerad. Också hade jag i rappet letat reda på alla utom Blom. Jag sökte ifrigt och länge, men Blommen var icke att skåda. Till väders var han icke och under däck ej heller, så mycket visste jag. Bäst jag gick der och letade, fick jag en lustig idé.

Jag trodde honom vara förstucken någonstädes

midskepps bland bråtet i storbåten. »Jag skall nog locka fram dig,» tänkte jag och gick så till nagelbänken, kastade ned den uppskjutna trossen, drog koffernageln med möda och under stor pustan ur bänken och började oafbrutet titta ned i hålet, som var knappt en tum i diameter. »Kan just undra, om han är här,» sade jag, högt nog för vederbörande, i fall han var i grannskapet.

Folket, som följt denna operation med mycken nyfikenhet, började ohejdadt gapskratta. Äfven den otreflige styrmannen fnissade som en galning.

Detta var för starkt för Blommen.

»Nog är jag liten,» skrek han, framkrypande på händer och fötter, »men förb. mej jag går under någon koffernagel för det, din satans spoling!»

»Tvi för Blommen!» ropade jag gladt, springande till vårt »bo», som var beläget vid ena klyset.

Blom ville nog märka mig i första hettan, men jag lyckades tämja honom och så grinade vi åt historien och blefvo särdeles goda vänner.

Innan vi hunnit Gibraltar stod jag verkligen på bästa fot med alla för om masten undantagandes gotlänningen, som ej var tåld af någon, och finnen, timmermannen, hvilken höll sig sluten och afskild från alla.

Timmermannen var dock ingen af dessa snuskiga, otvättade finnar, som inbilla folk, att de kunna trolla och för öfrigt ganska ofta äro lömska varelser, qvicka att draga knifven. Han var tvärtom en ståtlig, vacker karl af sigenartyp, men tyst och dyster. Skicklig i sitt yrke, var han dock väl sölig och föga uppmärksam som sjöman betraktad.

Hvad som likväl åstadkom en särskild förstämning mot honom, var hans besynnerliga sätt att fylla sina smör- och sockerransoner. Som förr anmärkts, togo dessa i bästa fall slut på onsdagen och sedan fick manskapet »sukta» till lördagsqvällen. Men finnen försåg sig han. Denne, som minnsann icke var någon kostföraktare, gick till fettunnan, dit kocken slog skumflottet från fläsket och salta köttet och fylde sin röda ryssback med det bästa i tunnan. Fettet begagnas för öfrigt blott till att smörja stängerna med, så att rår och gafflar skola löpa lätt. Äfven håller sig träet bättre deraf.

Det var klart, att äfven ej allt för kräsmagadt folk kunde mista aptiten inför sådana kulinariska experiment, och finnen hjälpte icke heller upp affären med det surrogat han använde till kaffe och thé i stället för sockret. Han gick nämligen akterut och fick af konstapeln tillåtelse att fiska upp det lösa saltet ur uppslagna köttunnor. Detta sköljde han af, torkade och lade det i — kaffebacken. »Bättre något än intet», tänkte timmermannen, men väckte hela besättningens afsky. Ingen sade visserligen något, men det var liksom en kinesisk mur efter den betan mellan finnen och de öfrige. Ty ingenting är en verklig sjöman mera vidrigt än osnygghet och bestialitet af hvarje slag.

Under denna långa kryssning fick jag lära mig hvarjehanda nyttiga ting. Tvätta skjortor, »skrubba» byxor, lappa och laga äro alldeles oundgängliga färdigheter på sjön och det fordras ej liten öfning innan man kommer under fund med rätta handgrep-

pen dervidlag. Dessutom ökas svårigheten med tvätten deraf, att man måste hushålla med sötvattnet på ett sätt som skulle göra en tvätterska i land utom sig. Den som (vanligen på oärligt sätt) kommit öfver en half pyts af detta dyrbara fluidum, beskådas af de andre som ett vidunder af lycka.

Men dessa så att säga »husliga» sysselsättningar väcka i ett ungt sinne ganska helsosamma betraktelser. Man märker, att man nu först riktigt kommit på egen hand i alla möjliga fall. Trefnaden och ordningen inom hvarje aldrig så ringa detalj bero helt och hållet på ens eget arbete och uppmärksamhet. Utom det att ingenting så mycket bidrager till skärpan det af ordningssinnet och förmågan att göra sig till godo hvarje småsak, taga vara på hvarje ledig stund, för att användas till nyttiga ändamål, meddelar känslan af att vara öfverlemnad helt och hållet till sina egna resurser äfven åt ynglingens knoppande karaktär en fasthet och sjelfständighet, hvilken man säkerligen icke vinner under vistelsen vid akademierna. Just den omständigheten att man är alldeles på det klara med, att ingen makt finnes att lita på, ingen hjälp står att få annat än hos den egna kraf-ten, lägger det nödiga stålet i viljan och skärper blicken att skåda något längre än för dagen. Derröre är det nog en sanning, att sjömanslivet på sitt sätt är en af de styfvaste uppfostringsanstalter, åtminstone för dem, som något slags uppfostran biter på.

Äfven rätt mycket sjömanskap fick jag lära under denna tre månaders tur. Min farbroderlige vän Zetterberg släppte mig till ratten under sina rortör-

nar och som han var en första klassens rorsman och jag gjorde mitt bästa att handskas väl med spakarna och noga lägga märke till att hålla seglen väl fulla, lärde jag mig snart styra henne bidevind. Det var heller icke svårt, ty Hanna hörde tyvärr icke till den lofgiriga sorten. Värre var hon att passa på i platt akterlig vind och då släpptes jag endast dit i mycket mojt väder. Det förstås af sig sjelft att en så pass studerad gosse som jag snart lärde mig kompassen både fram- och baklänges.

Dessa öfningar kunde dock icke försiggå annat än under nattvakterna, ty under dagen var jag alldeles tillräckligt upptagen med mitt allt annat än angenäma kall som kajutvakt. Men jag var ung och frisk, så att en smula nattvak gjorde ingenting. Vid spelbord och dryckeslag torde det väl förhålla sig annorlunda, men på sjön dansar helsan in i lungorna med den friska hafsvinden.

Ändtligen fingo vi då den välkomna anblicken af Cap St. Vincent att fröjda oss åt och bland de tre eller fyra fartyg, som lågo och flunkade der, fanns äfven ett med de kära blågula färgerna under mesanpiken. Vi prejade landsmannen och han befanns vara en af de två besynnerligt bygda skonserter, som den kände byggmästaren B. roat sig med att konstruera. Skonerten var en klipper med rakt uppstående stäf, skarp som en kil med kölen rätt upp och ned. Emellertid var »Pehr Adolf», så lydde namnet, trots sin klipperfason, en dålig seglare, hvilket kaptenen, som jag långt senare gjorde bekantskap med, tillskref hennes platta botten. (Hon

var nämligen egentligen bygd att säljas till flodfart på La Plata, men hade icke funnit köpare till följd af de oroliga tiderna i Sydamerika.) Men att *vi* snart förlorade henne ur sigte, det är då visst och sant.

Dagen derpå passerade vi några sofvande sköldpaddor, som icke vaknade af vår säfliga fart. Om de också hade varit vakna, tror jag icke de skulle ha brådskat undan, emedan de mycket väl kunnat taga gamla Hanna för en jättepadda, som i århundraden makligt rullat fram på världshafven, hvilka på hennes underlif afsatt sin grönska och sina långhalsar.

Kaptenen befalde att vår snipa skulle sättas i sjön, för att om möjligt fiska upp några af de läckra djuren. Snipan var en gammal norsk båt, som låg kantrad vid sidan om storbåten och blott fasthölls af en enkel surring i reservspirorna. Det stod ej många minuter på förrän den var längs sidan.

Zetterberg och Jonas, såsom de starkaste karlarne ombord, jumpade ned jemte styrmannen, som till roder tog en liten åra. Knapt hade de dock stött ifrån förrän kocken började gallskrika och snipan vändes mot skutan igen. Vi gåfvo dem ett kasttåg och det var sannerligen hög tid, ty båten hade på denna korta stund tagit in vatten, så att det stod rätt under tofterna. Vi halade in den och besättningen slapp undan med ett fotbad. Saken var, att man glömt egna vederbörlig uppmärksamhet åt snipan, som var gammal och gistnad, så att dagsljuset lyste genom nåten.

Men skepparen ville nödvändigt ha sig några sköldpaddor, hvadan alla händer sattes till för att få ut slupen. Ginor tillriggades på de bägge märsrårna och äntligen kom den stora båten i sitt element. Smerting virades kring tollarne, så att rodden skulle göra minsta möjliga buller.

Jagten eller fisket, hvad man nu vill kalla det, lyckades öfver förväntan väl. De smögo sig på dem tyst och finurligt. Zetterberg och kocken höggo i med de stora näfvarna för och akter och lade dem sedan på rygg i slupen. Tystlåtna som de äro, kunde de ej varsko sina kamrater, hvilka sofvo de rättfärdiges sömn ett stycke från detta ofog. När slupen återvände, medförde den icke mindre än sex jemnstora sköldpaddor.

Här kunde väl kanske någon af mina godhertade läsare komma på den tanken, att sköldpadd-soppa icke blef någon dålig supanmat att sticka emellan grynvällingen och ärterna. Jag förlåter den godhertade läsaren denna tanke, men ber att få upplysa honom om att ingen bit af dessa tålmodiga varelser kom i någon af Hannas grytor eller kastruller, utan såldes de samt och synnerligen till officersmes-sarne i Gibraltar. Kapten Strömlund var framför allt en ekonomisk man.

NIONDE KAPITLET.

Gibraltar vid Europa Point. — Aporna numera ett minne blott. — Vi bogseras omkring klippan af en Mohr och läggas i karantän, fastän friska som mörtar. — Ett besynnerligt slags sjösjuka. — Hönsning, kattdrejare och gamla byxor. — Försök till en liten beskrifning af staden och fästningen. — Vi gå till Barcelona.

Ändtligen hade vi sträfvat oss fram till Herkules stoder, ehuru Hanna af egen makt icke orkade komma längre än till Europa Point, der vi läto ankaret gå, naturligtvis en söndag.

Sedan vi gjort allt snygt till väders, skrubbat däcket och skjutit upp alla trossar, hvilket var undanstökadt före frukosten, sysselsatte sig de fleste med att diskutera huru mycket jag och Jonas skulle »hönsa» för Gibraltar. Förr var det brukligt att hönsningen bestod i att doppas och rakas, såsom det är nogsamnt beskrifvet i en hop resebeskrifningar; men redan nu nöjde man sig med en lösepenning. Tidsandan blir alltmer praktisk.

Men som hvarken jag eller Jonas egde några kon-
tanter och ingen »kattdrejare» vågade sig ut på denna sidan af sundet, hade vi godt tillfälle att skåda uppåt denna jordens mest beryktade klippa, och jag skall här i korthet försöka gifva läsaren ett, om än svagt,

dock som jag hoppas någorlunda riktigt begrepp om Gibraltars yttre.

Den halfö, hvarpå detta fruktansvärda klippfäste hvilar, är af aflång form och sträcker sig nästan rakt i norr och söder på ett afstånd af omkring två och trefjerdedels mil *) från fastlandet. Dess största bredd torde näppeligen uppgå till trefjerdedels mil och hela omkretsen belöper sig till omkring sju mil.

I norr är den fäst vid fastlandet genom en låg och sandig landtunga, hvilken varierar i bredd från 950 till 1750 yard och som ingenstädes ligger 10 fot öfver vattenytan.

Vi lågo just vid sydligaste spetsen, kallad Europa Point, rakt för ingången till Medelhafvet och hade sålunda framför oss litet af den östliga sidan. Något ödsligare, fruktansvärdare stycke landskap har jag aldrig skådat. En hög, otillgänglig klippa, alldeles utan hvarje spår till växtlighet, bildande blott, liksom till omvexling, några afgrunder och på ett ställe en sandbank, 450 fot hög, sammanblåst under sekler, just der signalstationen är belägen.

Jag stal mig till en titt genom kaptenens kikkare, för att möjligen upptäcka någon af de omtalade aporna. Men jag kunde icke upptäcka ett lif undantagandes några foglar, som kretsade öfver hålor och afgrunder. Deremot såg jag en mängd svarta hål, icke mycket större än dufhufvuden. Och likväl var det embrasurerna till de i klippan huggna gallerierna, hvilka alla äro armerade med det gräf-

---

*) Engelska mil.

sta fästningsartilleri. Hvad aporna beträffar, påstod man vid denna tid, att deras antal var uppskattadt till fyra stycken, och då är det förlåtligt, att vi icke kunde hitta rätt på medlemmarne af denna qvartett. I alla händelser måste de nu vara utdöda.

Ehuru det just icke var synnerligt öfverflödigt med vind och Atlantens vågor förekommo mindre än vanligt, hördes ett förskräckligt dån från foten af klippan, när sjön bröt in. Det lärer härröra från en mängd hålor och grottor, som underminera berget och hvaraf somliga gå ganska långt in. Jag fick sedan veta, att vi legat just nedanför det otillgängligaste och vildaste stället, kalladt »Europa Advance», som är beläget vid mynningen af »Apornas håla», dit det är omöjligt för människofot att komma.

Strax efter ankomsten hade signal hissats för att få ut en bogserångare att draga oss rundt Europa Point in i Gibraltarviken, som skjuter in vester om klippan.

Mot middagstiden kom också en rätt fin båt ut. Jag minnes särskildt, att den till gallionsbild hade en turbanprydd mohr med sabeln i högsta hugg.

Nu följde en scen af liffull verksamhet. Den stora kabeln riggades ut, matrosernas sång ljöd muntert till spelets entoniga »klack-klack», korta kommandorop på kraftig engelska utbyttes mellan bogserbåten och vårt skepp, som med något tecken till ungdomlig rörlighet svängde längs den majestätiska klippan.

När vi kommit rundt, upptäcktes först den, från

sjön sedd, rätt täcka delen af sjelfva staden Gibraltar, som ligger utbredd på sluttningen nedanför den s. k. O'Haratoppen. Men vi gingo längre in i viken och läto ankaret gå ungefär midt framför den egentliga staden, som ligger vid bergets nordvestra bas.

Från ångbåten mötte oss den föga hugnesamma underrättelsen, att vi voro underkastade fem dagars karantän, emedan kolera morbusen hade behagat hemsöka den trakt, hvarifrån vi senast utgått. Vi nödgades, oaktadt friska som nötkärnor, hissa den olycksbådande gula flaggan på förtoppen, hvilken fula symbol för öfrigt blåste från rätt många af de talrika fartyg, som lågo i sundet.

Mot qvällen kom från land en båt, ur hvilken räcktes oss en packe bref. Detta tillgick på så sätt, att man fäst packen i en jernsax med långa stänger. Saxen öppnade sina skänglar och brefven föllo på däck, der de luktade »desinfection» lång väg.

På tal om sjukdom, så kan jag här anteckna ett måhända i vetenskapligt hänseende icke egenomligt fall, men som jag då åtminstone var högeligen förvånad öfver.

Så fort vi väl kommit till ankars, hissades både slupen och barkassen i sjön och förtöjdes akteröfver. Snart befanns det att bägge båtarne läckte något, hvarföre jag och lille Blommen beordrades ned att länsa dem.

Det var litet krabb sjö i viken, så att båtarna gungade rätt bra. När vi så öst ungefär en halftimme, började vi titta på hvarandra, smålogo matt och så gäfvo vi oss godvilligt. Det lönade icke att

spjerna emot. Vi voro begge sjösjuka som ett par guvernanter. Man skrattade omåttligt åt oss ombord och skickade ned gotlänningen, men det gick icke honom bättre. Så fort vi jumpat upp på däck och gått några slag, voro vi kuranta igen. Troligen kom sjösjukan af den ovana rullningen, sedan vi under så lång tid balanserat mot skeppets slingringar i den högre stilen.

Följande dag var utomordentligt vacker. Sjön låg jemn och glänsande likt en spegel. Man kunde se maneter och fiskar på ett djup af flere famnar, så kristallklart och genomskinligt var vattnet. Från land hördes trumvirflar och hundskall. Tid efter annan brakade kanonskott från fästningen, der man sköt till måls på röda prickar ute i viken.

En liten båt kom långsides, rodd af en mörkhyad man. Aktern var fullastad med apelsiner, granatäpplen, fikon m. m. samt ett par kuttingar. Mannen hörde till det slag, som sjömännen kalla »katt-drejare».

Nu skulle hönsningen försiggå. Och den tillgick på det viset, att kocken och jag offrade hvad vi kunde af våra tillhörigheter, för hvilka vi tillbytte oss åtskilliga frukter, ett par fikonkakor och en kannaröd, spanskt Alicantevin, som icke smakade så dåligt.

Af konstapeln fingo vi nu veta, att Hanna var destinerad till Barcelona, hvilket emottogs med synnerlig belåtenhet af de äldre gastarne, som höllo stort på den staden.

När karantänen ändtligen var öfver, gingo fyra

man och konstapeln i barkassen, medtagande ett par liggare, för att hjälpa upp vårt starkt angripna vattenförråd.

Jag brann af otålighet att få sätta min fot på denna ryktbara klippa och blef derföre ej litet glad, när kaptenen beordrade mig ner i slupen, der redan tre man sutto vid årorna.

Jag kan ej säga, att sjelfva staden slog an särdeles mycket på mig. Jag fick vandra efter skepparen med ett par stora korgar längs en smal och ful gata, kallad Waterport Street, der vi slutligen stannade i en handelsbod. Korgarna aflemnades der och kaptenen tog fram en requisita. I boden tycktes finnas allt möjligt; det mesta var dock, enligt hvad jag tyckte, lök i olika former.

Det var just icke öfver sig lifligt heller förrän vi kommo till ett torg i nordvestra hörnet af staden, hvarest är ett slags frimarknad. Der fick man se säljare af alla möjliga slag. Spanioren i sin måleriska drägt, mohren, svept i sin burnus, högtidlig, men inte så hög ändå, att han icke gerna humlar åt sig den otrognes pengar. Och judarna, först och sist, tagande lofven af alla, Israel må nu komma från Barbariet, Algier eller Spanien. Han ligger efter som en igel.

Allt är ytterligt dyrt i Gibraltar, synnerligen färskt kött, som sommartiden förs öfver Tanger från Marocco. Köttet är just icke dåligt, men illa slagadt, emedan export af lefvande kreatur är förbjuden från det marockanska området.

En annan olägenhet är den stora vattenbristen.

Till följd af bergets beskaffenhet finnas inga friskvattenskällor. Brunnarnas antal är icke särdeles stort och vattnet deri har en hård, salt smak. Mer än en femtedel af befolkningen måste köpa sitt vattenbehof af skrikhalsar, som föra omkring det i lädersäckar på borickor. På grund deraf måste vi nöja oss med att fylla blott ena liggaren, ty vår kapten tyckte, att vattnet blef för kostbart.

Naturligtvis fick jag ej se sjelfva fästningen. Det hade varit för mycket begärdt af en kajutpojke. Men jag har varit i land der sedan under andra omständigheter och beskådat detta väldiga bålverk, åtminstone så mycket en främling tillåtes se deraf.

Oaktadt jag visst icke vill låta påskina att vara egare ens af det ringaste frö till kunskap i befästningskonsten, säger mig dock allt, såväl hvad angår läge som bestyckning, att Gibraltar icke kan tagas annat än genom förräderi eller hunger. Hvarje vrå på denna otillgängliga klippa, hvarifrån en pjes kan tänkas verka med framgång på en fiende, är bestyckad med kanoner. Om man vandrar längs de graniumbeväxta stigarna åt viken till eller klättrar uppåt de branta klyftorna åt ostsidan, stupar man oförhappandes på ett stycke af den gröfsta kaliber dold i något skymundan, och med krut, kulor och karduser, klara att användas i en blink. Ja, de odlade buskar och blommor, som åtnjuta särskildt skydd, äro ofta endast masker för kanoner, hvilka ligga under löfven, färdiga att fyras af. Poster gå öfverallt, iakttagande hvarje passerandes minsta rörelser. Efter midnatten besättas alla gator af militärpatruller, ingen civil får

gå ut utan pass, och tystnaden störes blott af ett enformigt »Allt väl!» skallande från post till post, från bastion till bastion.

De starkaste verken ligga naturligtvis der hvarest vägen från Spanien stöter till staden. Här var också den häftigaste striden under belägringarna åren 1705 och 1727. Vallarna bära ännu koppärr nog efter de hagelskurar af skott, som hamrat mot dem i dessa fejder.

Sedan vi någorlunda kompletterat våra förråd, sålt sköldpaddorna, sett en portugisisk skonare gå i stycken under en storm, den vi redo ut för tre ankaren, gingo vi åter till segels nästföljande söndag för en frisk vestlig körare.

TIONDE KAPITLET.

Vår kapten fjeskar minsann icke, när brådska behöfves — Vi äro i hamnen, men glömma gå in — Återigen stora reträtten. — Jag begår ett brott af barmhertighet, men röner ingen tillbaka — Realiserar senare delen af Zetterbergs fundament. — En »stoppare», som stoppar mig från kajutan till skansen

Sällan hade väl gamla Hanna dansat så vackert i väg som under denna tur. Vinden var hela tiden styf märssegelkultje och vi loggade henne till närmare sju knop, hvilket ingen gerna kunde ha väntat af den tungfotade matronan.

På lördagskvällen voro vi i sigte af Barcelona. Åtskilliga trodde sig till och med redan kunna urskilja gasen i Barceloneta, hamnstaden. Säkert var, att man godt kunde se den höga klippa, på hvilken fästningen Monjuich (det gamla »Mons Jovis») är anlagd.

Kapten Strömlund gaf då ordres om att lägga bi. Natten var mulen, tunga moln hängde hotande i lä.

Jag kunde icke sofva vid tanken på att vara så nära det sköna Spanien, hvarom jag läst så vackra saker, och detta Barcelona, om hvilket sjöfolket visste att förtälja många underbara ting. Derföre satt jag

på däck i lä om storbåten och hörde på folkets prat om ett och annat.

Plötsligt började seglen lefva, derpå slogo de back och öfver vår galeja kom en fnysande »Levartare», tämligen ovanlig vid denna tid på året.

Nu behöfde vi icke vidtaga åtgärder att ligga bi längre, för nöjet att få kryssa. Nu fingo vi göra det på fullt allvar och en god del mera än som var smakligt ändå.

Denna orientaliska blåsut med en sval dragning från nordnorden körde oss ända bort mot Yviza, och det dröjde en hel månad innan vi kommo åter till samma punkt, der vi fingo vinden stick i stäf.

Under den bedröfliga tid, som nu följde, utmärkt genom ett retsamt, envist regnande och plötsliga stormbyar, tilltog det allmänna missnöjet ombord på ett ganska betänkligt sätt. Man anklagade under samspråken vid skaffningarna »gubben» för att genom lam segelföring och omotiverad försigtighet hafva bringat fartyg och besättning i detta förtretliga beknip. Provianten, hvilken, beträffande socker och smör, var på upphällningen redan i Gibraltar, befanns nu så knapp, att ransonen nedsattes till en obetydlighet, hvarjemte vattnet, detta »ena nödvändiga», reducerades till ett kvarter pr man.

Under denna svältkur företog jag något, som förmådde mig att utföra senare delen af Zetterbergs »fundament», måhända litet tidigare än det eljest skulle ha satts i verket. Se här huru det kom sig.

Kött- och fläskransonerna för personalen akterut voro så rikligt tilltagna, att alltid en försvarlig del

stannade kvar på borden. Denna tillvaratogs af mig och förvarades på stora porslinsfat. Visserligen lagade jag tid efter annan till »lobscous», men der fanns ändå öfver.

En kuslig middag, när det treffiga kaptensparet satt och intog sin ärtsoppa, passade jag på och sprang förut med ett sådant fat, rågadt af några dagar gammalt kött och fläsk. Jag kilade med blixtfart utför skanstrappan, var uppe och akterut tillbaka i en handvändning.

Efter middagen tog skepparen sin vanliga lur, frun satte sig att sticka och mig tycktes, att allt var som det skulle vara.

Då pinglade klockan riktigt ursinnigt från kajutan. Jag märkte genast på klangen, att något ovanligt var å färde, ty kapten Strömlund hade sina egna sätt att ringa.

När jag kom till öfre hytten, stod han med halfva kroppen inuti matskåpet. Han hade stigit upp på en stol och var tydligen sysselsatt med att rafistulera.

»Har du alla faten här?» frågade skepparen, pinsamt stirrande på mig med sina blodsprängda ögon.

»Aha, min gubbe,» tänkte jag, »äro vi der — nå, vi skola söka slingra oss!» — Högt svarade jag mycket trankilt: »Nej, inte alla, ett är förut bland diskarne.»

»Jaså, bland diskarne.»

»Ska strax vara här med dem.»

»Gör mans det, men rappa dej. Du kan väl

få göra det sjelf också ibland, bara till ett lite omslag, ha, ha, ha,» skrattade skepparen, vrängande sitt vederstyggliga ansigte till något liknande grin.

Jag gick efter tallrickslådan med vissa aningar, att min välgerning var röjd och skulle vedergällas efter helt andra grunder än kristliga.

Kaptenen tycktes syna porslinet som en källarmästare, i färd med att köpa en servis.

»Det här fatet är allt bra diskadt, det må jag säga,» anmärkte han, gnidande öfver ytan med tumnageln. »Det var fullt af kött och fläsk i jånnes, men nu syns der inte den ringaste lilla hinna, inte så mycket som till frukost åt en fluga.»

Jag teg. Det lönade sig icke att svara.

»Godt, godt. Jag ser hur det är, din sakramenskade tjufstryker. Men nu ska jag försöka diska dej, jag ska diska fläsket utaf dej, förstår du, och köttet med, anamma dej! Den här gången ska vi bli två om dej och då vore det väl f-n, om inte du ska bli, så du passar till biffstek!»

Han höll ganska grundligt hvad han lofvade. Med förste styrmannens benägna biträde fanns det snart icke många hela ställen på min arma lekamen.

Mina rop, ty den förskräckliga bearbetningen afpressade mig denna gång skri af vända, hördes öfverallt omkring på fartyget och hvarje vrålande genljöd i folkets sinne, emedan de visste, att det var för dem jag daggades. Likväl var disciplinen ännu sådan, att ingen vågade lägga sig emellan.

Men när jag äntligen linkade upp på däck och Zetterberg fick syn på de röda strimmorna, som svält

upp till likhet med telegrafrådar, skiftade han färg och sprang ned i skansen.

Ingen hade ännu rört något af hvad jag smuglat dit, emedan alla måst gå på däck efter skaffningen. Zetterberg hopsamlade samtliga aflevorna i den stora kopparbacken och bar den akterut.

»Se så,» vände han sig till kaptenen, som gick fram och tillbaka med händerna på ryggen och försökte se imponerande ut, »se här är hela surfven tillbaka. Ingen af oss skulle vilja smaka något deraf, för den stackars gossens blod röker från hvar enda bit. Hellre suga vi ramarna, fast vi inte mönstrat för att svälta in ett par hål i svångremmen på den här struntbåten. Var så god och håll till bästa!»

»Förut med dig, karl!» skrek Strömlund, stampande med foten.

»Åhja, det lär väl ingen vilja stanna här, som kan slippa,» svarade Zetterberg hvasst. »Men backen hör förut också och den vill jag gerna ha med mig.»

Kopparfatet tömdes och fläskbitarne hamnade i skåpet igen. Men de förorsakade dock en annan flyttning, vida viktigare för mig.

Natten, som följde på dessa händelser, var icke synnerligen treflig hvad sjelfva vädret beträffar och detta, i förening med den olidliga svedan, gjorde mig mer än melankolisk, det kan jag försäkra. Jag tänkte dessa timmar starkt på hemmet och fann syster min vara en bra betydlig engel i jämförelse med kaptensparet Strömlund.

Bäst som jag satt, halflurande i ledsamma drömerier, öppnades kabyssdörren af den manhaftige Zetterberg.

»Nå, hur känns det?» frågade han muntert, för att krya upp mig en smula.

»Smaka på, får ni känna, sa' skomakarn, fick spö», svarade jag suckande.

»Ja, somliga få för mycket stryk och somliga för litet här i verlden, lagom finns aldrig till,» anmärkte båtsmannen filosofiskt. »Du tycks ha fått tillräckligt vid detta laget, så att vi ska försöka sätta på en stoppare. Och se här är den,» tillade han, stickande i min hand en kall tingest.

Jag tände på en sticka och betraktade »stopparen» litet närmare. Det var en sexpipig revolver.

Zetterberg visade mig mekanismen, ty jag hade den tiden ännu aldrig sett detta på andra sidan Atlanten så populära vapen, med hvilket jag i sinom tid skulle få göra ganska nära bekantskap.

»Ska jag knäppa honom med detsamma?» frågade jag frankt.

Modstulenheten var nu som bortblåst, när jag icke kände mig värnlös, då jag såg en utväg att kunna sätta hårdt mot hårdt. Jag var kommen derhän att våga hvad som helst, endast det fans *någon* utsigt till ändring i min förfärliga belägenhet.

»Knäppa?» upprepade min vän Zetterberg småskrattande. »Åhja, knäppa går nog för sig, men bara med hanen. Jag menar det räcker för den der gamle stroppen. Vi ska knäppa hans fördömda kritskalle, men inombords, förstår du, inombords. Hör

nu på mitt fundament och om du styr efter det och inte girar ett kvartstreck, så bogserar han dej ur kajutan med kista och allt, så sant jag nånsin spottat i saltvatten, och det innan kaffehurran kommer på i morgon bittida ändå.»

»Huru skall detta tillgå?» sporde jag, lika tvehågsen som Maria på bebådelsedagen.

Zetterberg gaf mig nu hviskande sina instruktioner. De voro enkla nog. Hufvudsaken bestod i att sköta gubben som han var sjuk till. Det gälde att icke klicka i figurlig mening, när kuppen skulle göras.

Zetterberg hade sista rortörnen på vakten. Vi lågo dikt bidevind med styfhalade skot. Det blåste jemt, icke mycket, men deremot regnade det så mycket mer. Ett sömnigt väder.

Också hade vår hygglige knalle krupit under förkanten af hytten i lofvart om kryssmasten, färdig att törna in vid åtta glas. Han kikade upp litet, när Zetterberg gick för att taga rodret. När han såg detta ombyte, blef han ännu bättre upplagd för en snarkare, ty Zetterberg var en af de styfvaste rorsmän, som någonsin hållit i spakarna. Det fans ingen farhåga, att han skulle gå öfver stag med arken.

Jag smög mig ända upp i ansigtet på konstapeln. Han sof verkligen utmärkt godt.

Icke utan svårighet släpade jag derpå en tämligen stor frihult ned i lä, just vid låringen, så att Zetterberg i en handvändning kunde komma åt den. Jag tryckte hans hand.

»Pah», hviskade Zetterberg och sköt tillbaka min

arm. »Ingen teater! Tag det inte så förb. högtidligt. Han är en kruka, märk mina ord. Passa bara qvickt opp och allt går som en olja.»

»Men — —»

»Hva nu, Bellman, är du inte vid 'bon courage',» som fransman säger. Går det, så går det, och går det åt h—e, så går det ändå. Jag finns ju alltid i akterhand, kom detta ihåg. Pass bara på dunken och opp som en pil!»

Åh, jag var nog modig, men nerverna voro icke riktigt stålade ännu. Zetterberg, till hvilken jag den tiden blickade upp som idealet af manlig kraft och förtänksam beslutsamhet, var dock karl att brodda dem.

Förbi den snarkande konstapeln smög jag ner i kajutan, der allt förekom stilla och lugnt. Taklampan, som svängde litet vid skeppets rörelser, var det enda, som fanns i farten.

Hon belyste mina bägge plågoandar, hvilkas samveten alldeles icke syntes ha lagt hinder i vägen för deras goda sömn. De drogo till och med riktiga timmerstockar, den eteriska frun icke minst. Sådan borde eljest blott de rättfärdiges sömn få låta, enligt skriftens uträkning.

Men denna fridfulla tafla ändrades i hast genom ett tungt fall rakt öfver de snarkandes hufvuden. Det ryckte i ögonlocken och så stirrade de yrvaket omkring sig.

Det första, som mötte deras blickar var den blanka mynningen af en revolver, riktad mot kaptenens rynkiga panna.

Frun gaf till ett anskri och svimmade. Kaptenen dök ned med sitt otäcka hufvud under täcket. Jag stoppade vapnet inom skjortbröstat och var med tre skutt på däck.

Der stod förste styrmannen redan jemsides med den uppväckte konstapeln i lä om rodret.

»Såg du ingenting?» hörde jag styrmannen upprepa till Zetterberg.

»Nej,» svarade denne lugnt, »jag bara hörde.»

»Och inte konstapeln heller?»

»Aldrig en smul,» bekräftade denne gäspande.

»Ja, men dundret skulle väl komma från *något*,» tyckte styrmannen, stagande upp sina byxor. »Jag hörde det så väl i sömnen.»

»Det kom från kajutan,» upplyste Zetterberg och såg åt lovarts märsränock.

»Just det ja. Det kom från kajutan,» bekräftade knallen bestämdt.

»Det lät som ett skott,» menade styrmannen.

»Något ditåt,» tyckte äfven Zetterberg.

»Gubben må väl aldrig ha skjutit pojken,» mumlade styrmannen rysande, »han är ilsknare på honom än jag kunnat tro någon menniska kunna bli på en, som ändå ska hetas vara ens nästa. Han bad mej dalja om honom. Jag ångrar jag gjorde det.»

»Det är så dags nu,» svarade jag, stigande fram.

»Hva, står du och lyssnar, pojke?» frågade styrmannen barskt, för den välsignade respektens skull.

»Jag stod här i lofvart, för Zetterberg körde

mig dit från rodret, när styrman kom. Zetterberg är så snäll och lär mig styra — —»

»Godt, godt. Inte ondt i det. Kunde få sämre informerare,» inföll styrmannen, som hade stor lust att stå väl hos den duktige Zetterberg. »Se så, der pinglar hon åtta glas redan, så nu är det eran tur att gå ner.»

Om en stund kom en annan och aflöste min vän Zetterberg, den jag följde föröfver och berättade scenen i kajutan. Han småskrattade, när jag omnämde, huruledes den styfve skepparen dök ned under täcket.

»Kunde just tro det,» mumlade han, »en skrytskräppa, en uppblåst bondkanin, det är just hvad den här Ruterkingen är i botten. Ingen bärighet, när skrofvat kommer till en viss vinkel; då kantrar det med ens och lägger kölen i vädret. — Men nu är det så godt du lemnar mej den der 'talismannen', som det heter i en lustig teaterpjäs. Annars kanske det finns folk, som gerna skulle vilja hitta den bland dina grejer och låta den springa öfverbord och leta efter frihulten, som länsar mot Gibraltar. — Gå nu akterut och till kojs och var inte rädd. Om mitt bestick slår in, så hamnar du nästa natt hos oss för om fockmasten, min son.»

När jag kom ner i gången, märkte jag, att kajutdörren var läst och hörde frun läsa långa ramsor ur testamentet, interfolierade af »Jag går mot döden hvart jag går» och andra i hennes tycke för tillfället passande psalmer.

ELFTE KAPITLET.

Jag avancerar i tjensten, bra mycket emot vederbörandes vilja. — Nationalitetsstudier, hvilka visa sig måhända mer sanna än just patriotiska. — Vi få en präktig julgröt, den jag dock håller på att gå miste om af bristande tillgång på poesi. — En »ingivelse», som t o. m. förhjelper mig att få doppa i grytan. — Strömlunds julklapp. — Huruledes en sjömans reseintryck vanligen äro beskaffade. — Barcelona och »buslif» i Barceloneta, tecknad efter naturen.

Morgonen efter denna minnesrika natt purrades jag af gotlänningen. Han var just icke vidare förbindlig den der öbon, ty han sparkade mig ur kojen, men hade han äfven sprängt mig derifrån med dynamit, så var han ändå välkommen.

Han hade blifvit beordrad att intaga min plats och jag skulle förflyttas till skansen samt söka utfylla en jungmans luftiga befattning. Naturligtvis hette det, att jag icke dugde akterut.

Nu var bojan krossad och jag började känna en skymt af lycka. Allt är ju relativt i denna värld.

Jag kom på förste styrmannens vakt och gjorde min tjenst rätt försvarligt. Nit fattades icke och änskönt man aldrig vid så unga år tyckes kunna göra äldre folk till lags, slapp jag undan allt för mycken uppsträckning.

Ändtligen guppade vi in i Barcelona en vacker

söndagsmorgon. Fartyget förtöjdes i raden närmast vid kajen med bogen rätt i land, sedan klyfvarbommen inriggats.

Kaptenen måste genast anskaffa färska saker från land, alldenstund skörbjuggen redan börjat visa sig, och vi mådde nu en tid alldeles ypperligt. Grön-saker, hvaribland kolossala, något äckliga pumpor, färskt kött och stora, präktiga bullar kommo öfver kobryggan. Denna försvann dock snart jemte den besvärliga däckslasten, ty nu började vi med det föga uppbyggliga nöjet att lossa trälasten.

Det är ett styft arbete, det kan jag af erfarenhet försäkra, i synnerhet för den alldeles ovane. Oförsvarligt var, att, såsom här skedde, sätta en så i uppväxten stående yngling som jag, till att bära dessa tre tums plankor, af hvilka icke få voro ganska sura till på köpet; ty »Medelhafsbräderna» var man icke så noga med. Sågningen hade då ännu icke utvecklat sig till den omsorgsfullare industri den sedermera blifvit, utan det mesta, som skeppades, utgjorde s. k. bondbräder.

Planklossningen var, som sagdt, ett tungt arbete, hvilket kom min arma lekamen att värka och gjorde armarna blågula och ändå hade vi jemförelsevis det lättaste jobbet. Vi buro nämligen plankan blott från storluckan till bogen, öfver hvilken vi rände henne, för att genast läggas på en spanior, som forslade henne vidare.

Här är nu kanske rätta stället att meddela en observation, som jag gjorde vid mitt första, ordentliga besök i främmande land. Jag anhåller att få

lägga denna iakttagelse på hjertat hos besynnerligen den studerande ungdomen, som proppar sig full af våra stora minnen och läser allt det skryt, hvilket äfven våra bästa författare aldrig sparat på, när frågan gält vårt yfverborna svenska folk. Men jag ber äfven läsaren samtidigt vara förvissad om, att jag *är* en svensk och ingen kosmopolit och att jag älskar mitt land och folk så högt som trots någon. Dock tillhör jag dessa sällsamma figurer, som ega mod att alltid säga sanningen, då den tjenar till ett godt ändamål. Och ett stort sådant anser jag vara att bidraga dertill, att ett folk lär känna sig sjelft genom emförelse med andra nationer. Skräflets och öfver-skattningens period bör nu snart blifva en öfvervunnen ståndpunkt för ett eljest så sansadt folk som vårt.

Tro dock icke att jag kommer med en afhandling. Var ej rädd, det är blott fråga om en iakttagelse och af ganska enkel beskaffenhet dertill. Men jag vill utslunga den, emedan jag icke kunnat upptäcka, att någon af våra superestetiske resenärer på dessa kuster bringat den till allmänhetens kännedom; denna stackars allmänhet, som hvarenda en i våra dagar anser sig böra bombardera med målningar, skulpturer, drägter, cigarrettrökning, nationaldanser, cafélif m. m. från de land desse skriblerer vanligen känna lika noga som Boråsarn anser sig ha pumpat Stockholm från Mosebacke, Berns och Blanchs.

De lossare, som arbetade på kajen, voro mörk-lagda karlar, vackert folk, men småväxt. De togo plankan från bogen, fingo den på hufvudet, som skyd-

dades af en stoppad kudde och buro den med rask fart först ett stycke på kajen till en trappa, sedan uppför denna, som var rätt hög, till sjelfva upplagsplatsen, dit de också hade en god bit att gå. Der stjelpte de ändtligen sin börda och sprungo sedan i full fart samma väg tillbaka efter en ny plank. Så gingo de på hela dagen, undantagandes middagsrasten, som räckte en timme.

De åto ombord och deras middag var — jag vågar påstå det — just icke mycket att »stö på», åtminstone efter våra åsigter och vanor. De hade med sig ett färskt, stort hvetebröd i bullfason, lök, unga oliver, apelsiner och en kutting rödt vin. De skuro brödet i skifvor, rostade dem på kaminhällen, karfvade löken och åto så denna enkla kost, som nedsköljdes med några klunkar vin. Ofvanpå rökte de några af dessa cigarretter, hvilka de äro mästare i att fabricera.

Vi hade samma karlar hela tiden. De buro i land hvarenda plank och aldrig såg jag dem förtära annat med undantag af att somliga några gånger bytte sig till ett litet stycke salt kött mot ett par mått vin. De lossade hela lasten, utan att jag förmärkte synnerlig trötthet hos någon af dem. Muntra och lifliga hela tiden, gnolade de på treffliga melodier, medan de kommo sättandes ned efter plankan. Deras hållning var präktig, rörelserna omedvetet plastiska, gången elastisk och lidande. För öfrigt voro de höfliga, artiga och af naturen hvad man kallar belevade. Men derom mera längre fram. Detta var nu spanjorerne, sydlänningarne. Icke så-

dana jag läst om dem redan i böcker, men såsom jag såg dem i verkligheten. Jag var fullproppad af föreställningen, att de voro af en förvekligad, kraftlös, förbrukad race, full af lättja, feghet och dåliga lidelser.

Nu skola vi språka en smula om svenskarne, det vill säga om de svenska brädbärrarne. Jag såg och har sett tillräckligt af den sortens folk äfven, för att töras yttra åtskilligt anbelangande dem.

De befinna sig på brädpråmen, som ligger långsides skutan. En tager upp plankan. En annan med en stor skinnputa på axeln får plankan på putan, hvarpå han väger upp henne, sätter en sticka emot, för att underlätta saken och så knogar vår vermlänning i väg till sido- eller bogporten, der han skjuter in sin börda. Tron mig, han löper icke synnerligen lätt, utan går efter tågordning — »polimassar», såsom det heter. Han har ingen lång väg just, men pustar gör han esomoftast.

När så middagstimmen är inne, kommer kanske madamen, i händelse han är gift, med en ganska både riklig och kraftig middag. Som ogift har han med sig rökt fläsk, sill, prässylta och dylikt. Bränvinsflaskan och svagdrickskuttingen saknas icke. Jag har sett dessa brädgårdsarbetare äta sina mål och förvånats öfver att en människomage kan rymma så mycket gudslån.

Det är kanske otur blott, men jag har verkligen aldrig hört en af våra brädbärrare sjunga under arbetet. Trumpen, tung, snedlutad tillfölje af bärputans nedtryckande af ena axeln, går han der och det

vore då synd att tala om hans plastiska rörelser. Belevfvenheten och artighetén — nåja, ju mindre vi orda derom, ju bättre.

Men låtom oss nu ett ögonblick betrakta dessa i afseende på yrke och följaktligen äfven lefnadsvilkor och samhällsställning likställda »män af folket» i helgdagskostym och söndagsstämning.

Andra söndagen vi lågo i Barcelona, öfverraskades jag icke litet af att se tvänne herrar komma nedklifvande i skansen, just när jag, skam till sägandes, som bäst höll på att lappa ett par byxor. De helsade höfligt och ytterst behagligt sitt »Morning, gentlemen all! How do you do?» på icke dåligt prononcerad engelska.

Vid det de så togo af sig de svarta, runda kastorhattarna, upptäckte jag till min häpnad och förlägenhet (den senare kom förmodligen från den sårade, kungl. svenska afundsjukan!) tvänne af — plankbäranne stå artigt bugande nere i vårt mörka hål.

Ingen svensk, van vid våra förhållanden åtminstone vid tiden för denna skildring, hade kunnat taga dessa välfriserade, rent af elegant klädda unge män, draperade i sina rundskurna, mörka kappor, för simpla arbetare och brädbärare till på köpet, det vill jag gå ed på.

Mycket möjligt är, att de icke kunde läsa och ytterst troligt, att de aldrig lärt sig skrifva, men hela deras uppträdande och sätt att uttrycka sig vittnade om en naturlig takt och intelligens, hvars make jag tyvärr ännu icke lyckats uppspara i vårt lands

brädgårdar, oaktadt jag ströfvat omkring der rätt mycket.

Det är, enligt min åsigt, ett föga tillförlitligt sätt att räkna ut ett folks bildningsgrad genom hopsummerandet af dem, som kunna läsa och skrifva. Ty det är icke sagdt, att de, som lagligen fått dessa färdigheter intrumfadt och betyg derpå, äfven begagna dem. Den bildning, hvarom statistiken talar så stort och »slående», torde i de flesta fall, åtminstone beträffande vårt land, ännu försigtigtvis kunna betraktas som ett slumrande, om ej dödt kapital. Se så, nu har jag talat och »salverat» min anda i afseende på litet nationalfördom.

Vi tillbringade julhelgen i Barcelona och hade det verkligen icke dåligt. Kocken förvälde stockfisk och kokade en duktig risgrynsgröt, hvartill visserligen icke användes mjölk, men han brassade i rätt hyggliga portioner smör och socker, så att gröten riktigt smälte i mun. För öfrigt skulle den risgrynsgröt varit bra usel, som icke hade fallit Hannas gaster på läppen. De voro ej ledsna vid matsedeln de.

Dock kännes julqvällen ändå litet vemodsblandad, åtminstone för dem, som aldrig förr tillbringat den bland främlingar och långt från fäderneslandet. Huru hemmet än må ha varit, alltid flyger tanken dit åtminstone då, besynnerligen om man tror, att den mötes på vägen af andra tankar, tysta helsningar från Nordens gran och julljus.

Vi hade ingen gran, men den rökiga rofoljelampan utbyttes denna afton mot vaxljus, mycket

granna och kolorerade, hvilka vi pinade ned i tom-buteljer. Högtiden till ära, bjöd också Zetterberg på ett stopp vin, som langades kring i ett bleckmått. Jag anser mig böra upplysa, att man dricker mycket sämre vin här i landet, men ur fina glas och buteljer med vördnadsbjudande namn.

Fisken söp man till, men grötätningen bar en högtidligare prägel. Jonas, masen, hade, qvällen till heder, riggat upp sig i en splitterny toppmössa af smerting, liknande dem som begagnas af sockerbagare och med konstfärdiga händer sydd af brodern, hvars första ungdom offrats på en sockenskomakares ambulatoriska atelier. Kockens lustiga näsa var gnodd med nyköpt tvål och sken i kapp med den stora kopparbacken, der det hvita grötherget tog sig riktigt förträffligt ut.

Nu skulle man backa upp efter tur och ancienitet, men när Zetterberg med högtidlig min fattade slefven för att fylla på sin röda ryssback, harklade han sig och höll ett litet tal, hvarigenom vi under rättades om att ingen fick röra gröten, med mindre han rimmade för den.

Sjelf stötte båtsmannen slefven i backen med den allbekanta grötversen:

«Gröten är vacker och hvit,
nu sticker jag dit.»

Det gick nog an för honom, timmermannen, matroserna och lättmatroserna, men när turen kom till jungmännen, voro de mera kända grötrimmen på upphällningen. Lättmatroserna hade redan skäggat i blocket, men för jungmännen blef det stopp.

Åkerlund, den hederspojken, satt der och sväljde och tuggade och »hade det alldeles på tungan», men fram i verlden kom det icke. Manhaftig i topp och tackel, såg han nu ganska enkel ut der han klådde sig bakom örat.

Han sneglade åt mig, ty på detta område gälde jag som en auktoritet. Men deri hade vännen Åkerlund dock tagit miste, åtminstone vid detta tillfälle. I mitt puritanska hem hade några grötrim aldrig förekommit och sådana finnas icke att citera ur våra skalders arbeten. Också är det svårt att förstå, hvarest det poetiska i gröten ligger. Måhända sågo våra förfäder djupare beträffande det stämningsfulla än vi, eller kanske är gröten blott utbytt mot galtens panna, der löftet fördomdags afgafs.

Nej, något grötrim kunde jag tyvärr icke och satt just och grufvade mig deröfver. Det kändes bitert att bli öfverflyglad af dessa okunniga bestar, som af poesien icke hade aning om annat än »En jägare gick att jaga», »Julia hoppasasa» och några grötrim. Och den präktiga gröten sedan . . . Nej, Apollo borde icke tillåta, att en, som läst Horatius och den qvicke Ovidius sattes på grund för ett grötrim. O, inspiration, kom fram, men skynda dig!

Jag hviskade åt Åkerlund och han läste som ur en katekes följande präktiga distichon:

«Visst är jag dum,
men gröten får nog rum.»

Åkerlund backade redan på af hjertans grund och der satt jag nu och spanade förgäfves efter någon hygglig idé, ty allt för platt fick det ändå icke

vara. Det var först sedermera jag kom underfund med, att plattheten just är det allra bästa, emedan den förstås fortast.

»Nå, Bellman, för hundra gubbar, har du kommit på grund? Du borde väl känna till det här farvattnet, om någon,» tyckte Zetterberg och såg på mig, rent af förbluffad.

»Ge oss en sång, Bellman!» uppmanade kokens bror.

»Bellman sjöng ingenting om gröten,» upplyste jag förtretad, »och ingen af våra andra skalder heller, så mycket ni vet det.»

»Hva i håkingen har dom smockat ihop så många slagdänger om då, hva?» frågade kocken, som efter rangen kom sist till grötfatet och nu började blifva otålig.

Jag bevärdigade icke denna näsvisa fråga med något svar, ledsen och brydd som jag var öfver att icke kunna improvisera mig till grötransonen. Jonas sparkade mig förstulet på benet, luktade med sin komiska näsa i den tomma backen, och gaf mig en gliring med sitt lilla venstra öga. Nu ljusnade det till i min obstinata hufvudknopp. »Lukta» och »sukta» rimmade ju förträffligt. Framåt, du istadige grötpegas nere i den gamla ruffen!

Hoppsan!

«Ja sitt du der fritt du och lukta,
men jag vill för julgröten rimma.
När ljus i buteljerna glimma
på sjelfvaste julaftons timma
och andra med skedarna stimma
behöfver ej längre jag sukta.»

Så der ungefär lät det och i ganska hastigt tempo ändå. Gastarne slutade ett ögonblick med »skedgången» och betraktade mig som ett underdjur.

Jonas vardt så häpen öfver den braskande ordströmmen, att han sannolikt tappade det rim han hela tiden suttit och burit på, för att tala med våra svenska norskhärmare. Han betraktade min fyllda back med snopna blickar och kunde icke få fram ett ord.

»En bit stek och ett godt dopp i morgon,» hviskade jag, »och jag drar dig af grund, kockfuling.»

»Hit med bogserlinan,» svarade Jonas ifrigt. »Kom i kabyssen 7 glas.»

»Nå, hit med ditt långa öra då,» hviskade jag, och nu läste Jonas upp följande rim:

»Det vore väl tusan till spratt
och jag borde skällas för nöt,
om längre här hungrig jag satt,
när *jag* likvisst kokat er gröt.»

»Nej, hör du Johnte,» ropade kockens broder »den der samarian har du inte smäckt ihop sjelf men bussigt var det i alla fall. Hurra för Bellman, det är inte många skutor, som har en så'n vismakare. Han kan lägga ut, den.»

»Tackar ödmjukast, men jag lägger helst in nu,» svarade jag i full fart med gröten.

Detta enkla inpass framkallade allmän munterhet. Sjömän äro minnsann icke bortskämda de, hvad qvickheter beträffar.

Denna julafton förflöt sedan ganska angenämt. Man tände piporna efter maten och hjälptes åt att tömma vinet. Det var klart att åtskilliga salfvor afskötos mot folket akterut. Sådant hör till pjesen. Talet föll också på julklappar.

»Du har fått dina klappar i förskott i år du,» menade en, vänd till mig.

»Jag hoppas den dag måtte komma, då jag kan få ge honom dem tillbaka med ränta,» svarade jag så skarpt och allvarsamt, att det blef tyst en stund i det rökiga nästet.

»Pah,» sade Zetterberg äntligen, »du är för god att göra dej olycklig för en så'n der gammal krabbsaltare. Men en julklapp ska vi ge gubbtjufven, när vi väl kommer till Cardiff, för der ger vi honom f-n, — ä' ni me om de, så hit me näfven!»

Allas händer räcktes mot båtsmannens väldiga labb, och med denna goda föresats törnade vi in i kojen.

På juldagen fick jag äntligen min »landgångsdag» och, jemte Zetterberg, genomströfvade jag då det vackra Barcelona och besåg dess märkvärdigheter, så godt jag kunde. Det är nämligen icke lätt för en sjöman, som ej har någon »guide» och ingen »cicerone» att göra resestudier. Vanligen förtöjer han sig på ett »sånghus» eller »danssong», på sin höjd törnar han in på en förstadsteater. Är han något vetgirigare, gör han en kryssning bland kyrkorna och betraktar de största torgen, monumenten och promenaderna. En riktig beckbyxa tycker sig för öfrigt icke ha mycket att se, efter att ha varit

London och Newyork några gånger. Han kan t. ex. om Barcelona säga, att det är en »fin plats», men mera säger han icke. Och af goda skäl, ty han vet ingenting derom, änskönt han legat der kanske inalles ett år under tjenst i diverse fartyg.

Jag brann nog af längtan att få sluka allt sevärdt, men Zetterberg, så bård och säker ombord, var en dålig cicerone i land. Han kunde visserligen tala engelska perfekt och det språket har kurs i alla sjöstäder, men då han icke visste hvad han skulle fråga efter, var det naturligt, att min vetgirighet blef stäld på indragningsstat. I den hederlige Palmblads geografi beskrefs Barcelona som en stad med stor handel och industri och öfver hundratusen invånare. Det var allt hvad jag visste och det kunde också Zetterberg se.

Emellertid var det för mig en verklig högtid, när vi lemnade Barcelonetas snörräta gator och genom en hög, präktig stadspört vandrade in i det präktiga Barcelona. Ty präktig är denna Spaniens förnämsta handelsstad och utomordentligt vacker. Vi gingo längs *La Rambla*, en gata som skär staden i två delar, nästan lika stora. Den på nordvestra sidan liggande hälften kallas den nya och den åt nordost vettande den gamla staden, hvilken för öfrigt igenkännes på sina smalare och trängre gator. Husen äro ståtliga, fyra till fem våningar, med en mängd balkonger. Vid ett af torgen var en präktig gammal vattenkonst af marmor med en massa kolossala figurer. Kathedralen, ett af den götiska byggnadskonstens ädlaste mästerverk, gjorde på mig ett

rent bedöfvande intryck. Derinne mellan de höga, smärta pelarne rådde en viss högtidlig skymning, enär ljuset blott sparsamt silade sig igenom de runda fönstrens vackra glasmålningar. Den stämning detta, jemte knäböjande qvinnor, musik, rökelse, granna prester och smyckade altaren, utöfvar på ett vanligt svärmiskt sinne, skulle snart göra en omkastning till katolicismen tämligen närstående. Till fromma för min odödliga luterska själ hade vi så brådt med att se på målningar och en mängd uppspetade mohrhufvuden, att vi icke kunna öfverlemna oss åt några religiösa funderingar. En annan märkvärdig kyrka är *S. Maria del Mar*, vida äldre än katedralen, med tre af fem pelarrader uppburna skepp. Tullhuset hör till de ståtligaste offentliga byggnaderna äfvenså kungarnes af Arragonien gamla palats.

La Rambla företedde det mest brokiga folklif. Landtbornas långt nedhängande röda mössor, gula gördlar och brokiga mantlar stucko måleriskt af mot stadsbornas moderna, i allmänhet mörka drägt. Öfverallt såg man vackra fruntimmer; fula eller så der »som folket mest» hörde till undantagen. Naturligtvis gäller frågan de unga. Åtminstone tyckte jag så då och det kom väl sig deraf, att mörka fruntimmer ha varit min svaga sida allt ifrån begynnelsen. Svart, merändels lockigt hår, ljusare hy än vårt lands judinnor, elegant figur och ögon — ah, sådana ögon! Man hann vanligen ej se mer än dessa mandelformiga, emaljerade afgrunder, der en svart glob kastade förtärande fyrverkerier på de stackars karlarne, förrän sennoran dansat förbi. Militärmusik spelade

på flera ställen, måhända mest för tillfället, emedan ett antal trupper skulle utskeppas och deras musik-kårer voro placerade här och der. Lemonad-, glace- och fruktförsäljare ropade ut sina varor med tungor, som tycktes lika outslitliga som positiv. Somliga hade också ett slags sött bränvin och vatten, som serverades från bleckbrickor, hvilka buros i ett hängsel. Deras »aguardiente y agua! Quien quiere agua con aguardiente?» skar till och med öfver bleckmusikens fortissimoskräll. Apelsinerna tycktes dock ha starkaste afsättningen. »El naranjero» fyller hastigt fickorna med »cuartes» (små kopparmynt) mot de läckra frukterna, hvilka här äro mycket större och saftigare än den f. d. kart vi få köpa hemma. Och så billiga de äro sedan! »Naranjas! Dos per dos cuartes!» (Apelsiner! Två för två cuartes!) För öfrigt är det icke nog med att de skrika, desse utbjudare. En del håller derjemte ett förskräckligt kolum med klockor, som ganska noga påminde om våra auktionsgubbar den lyckliga tid de dinglade genom gatorna.

Det mesta surret kom dock från sjelfva publiken. Spanioren hetes vara mycket allvarsam, men om han är det, så måste det vara efter sydländsk måttstock. Nog tyckte min ringa beresthet åtminstone, att detta högljudda prat och skratt icke rimligen kunde kallas att härröra från ett allvarsamt folk. Jag var visserligen ingen öfverdängare i spanskan, men det behöfdes icke heller för att begripa alla de utrop af förtjusning och beundran, hvilka högt och tydligt egnades de sköna. Lifliga gester och brinnande ögonkast öfversatte flytande alltsammans. Ock-

så syntes det på fruntimren, besynnerligen mammor och tanter. Gud signe dem, de äro sig då lika i alla länder!

Men i all denna stormande glädje och uppslupna stämning förekom ingen drucken. Ingen raglade, ingen gjorde klumpiga hopp eller skrålade likt vilddjur som exempelvis våra unga beväringar för sed hafva. Fanns der icke mycken »grandezza», så fattades dock ej naturligt behag i rörelser och miner.

Något annorlunda gestaltade sig lifvet i Barceloneta, dit vi återvände på qvällen. Skrål och hojtingar skallade ur de flesta lokalerna genom piano-klink och fruntimmersång. Vi törnade in på ett af de större sånghusen och funno der få spaniorer, men mycket sjöfolk, de flesta med högt ångtryck.

Det var en af dessa Varietés-teatrar, hvilka i sinom tid sedermera äfven vunnit inträde hos oss. En samling bord tätt packade, utan ordnade passager, en atmosfer, mättad af dålig tobaksrök och ångorna från ett slags becksvart, rykande dryck, hvars ingredienser jag aldrig lyckats få reda på. I fonden en liten scen, der vackra och grant utstyrda flickor uppträdde, dansande och sjungande ytterst frivola saker. Somliga kunde föredraga mer kända engelska visor och några af matroserna ytterst omtyckta s. k. »negersånger». Då föll denna bullrande skara af snart sagdt alla nationer in i refrängen och ackompanjerade med klackar och glas.

Vi hade suttit inne en stund, och led vid allt-

sammans, bad jag just Zetterberg att få gå ombord igen, när dörrarna plötsligt slogos upp på vid gavel. In i lokalen arm i arm, marscherade sex stycken amerikaner, med de svarta, klufna topphattarna morskt brassade på sned. Vackra och ståtliga män voro de allesammans och klädde efter den tidens »yankee-fashion» i sjömansväg, nämligen ofvanbesagda s. k. yankee-hattar, svarta bonjourer och benkläder instuckna i blankade stöfvelskaft. Det var ett präktigt halfdussin unga karlar, men de svarta ögonen glödde vildt. Vi kände dem väl för resten. De hörde till barken John Banks från Charleston, som låg längs sidan af oss, och det egnaste med denna besättning var, att allesammans utom negerstewarten voro renblodiga amerikaner.

De höllo hvarandra fast under armarna och gingo rakt fram, kullstörtande stolar, bord, glas och folk i sin väg.

»Brassa upp rårna der! Håll undan, ni ärtmumsande gröngölingar! Här ska ni få se på en uppsättning renblodiga yankeer! Hör hit, ni spanska kanaljer, fram med sex glas genever, heta som helvetet och qvickt som f-n!» så ljöd det från Nord-Carolinas mosiga söner med denna dialekt, full af nasalljud, som, redan den, låter uppblåst och utmanande.

Men de hade icke att göra med piskade negrer och kulis den gången.

Der uppstod ett förfärligt tumult. De flesta förut innevarande sprungo från sina platser och endast några gulhyade figurer af tämligen misstänkt utseende

skockade sig tillsammans upp mot rampen. Stolar och buteljer lyftes mot de utmanande yankeerne, som försökte hålla tillsammans, dängande tillhyggen åt alla sidor.

Slagsmålet blef dock för ojemt. Gossarna från John Banks voro snart ramponerade både till kläder och kroppar. Inom tio minuter sågo de ut som sex trashankar och på tre af dem sprutade blodet ur näsa och mun.

»Nevermind, boys!» vrålade den längsta och lät se hvitan i ögat. »Ut med knifven och hugg er igenom. Håll er tillsammans, gå på!»

Men ingången till »Sånghuset» var stängd och vid dörren skymtade redan några gendarmer med trekantiga hattar och sidogevär.

Zetterberg och jag hade dragit oss upp mot scenen, der »fröjdisterna» och en långhårig piano-traktör stodo och himlade sig i kapp.

Zetterberg såg med vant öga öfver batalj-fältet. Han hade ett »fundament», så liknöjd han än syntes.

»Kunde vi ge de der yankeerne ett handtag i löparen, så hade vi fri grogg i helgen», hviskade han till mig.

»Klar att vända genom teatern! Ned med knifvarna, Helliwell!» dundrade derpå högt båtsmannens väldiga röst åt den långe amerikanen. »Hitåt, här är mera rum sjö!»

Amerikanerne fattade genast, att Zetterbergs förslag var det enda rimliga, i synnerhet som deras antagonister befunno sig akter om. De i första an-

greppet kullfallna voro nämligen åter på benen, och så — polisen.

Beslut och handling äro ett hos slagskämpar. Oemotståndligt trängde yankeerne framåt. Zetterberg och jag hoppade med en sats upp på den lilla scenen, »fröjden» for skrikande undan, men Zetterberg fick fatt i pianistens långa lugg.

»Släpp ut oss bakvägen! Godvilligt, annars» — och gesten var just icke den höfligaste.

Men sådana tecken ha god effekt bland alla folk och tungomål. Långhåret kilade genom en kulissöppning, just som de flåsande amerikanerne jumpade upp på scenen.

»Hitåt! Qvicka tag!» skrek Zetterberg.

»Stopp en smula och bed dem kasta under de närmsta!» sade jag, som fått en idé, men ej var mäktig engelskan.

Yankeerne förstodo dock den saken utan tolk, ty nu hade de en ypperlig position med utsigt till styfvare puffar. Men jag sprang och lät hissen till ridån löpa rundt, så att den dansade ned midtför de stridandes näsor.

Nu gälde det blott att löpa. Zetterberg lotsade oss ut genom en bakport och snart voro vi vid kajen, der våra skepp lågo bland de främsta i raden. I en blink voro vi ombord på »John Banks» och smögo in i deras präktiga ruff.

På den öfre kajmuren sågos af den, som hade vakten, några gestikulerande figurer; men de vände snart in till staden.

Zetterberg kände några af yankees förut och jag lyckades synnerligen falla dem på läppen. Vi tillbringade qvällen der, och mången lång qväll sedermera, ätande och drickande saker, hvilka ombord i ett svenskt fartyg den tiden förekommo blott på en hyggligare kaptens bord.

TOLFTE KAPITLET.

Handlar om ett uppträde, som tämligen väl illustrerar ordspråket: »som man kokar, får man äta.» — Vi lemna Barcelona under fullt myteri.

Vi lemnade Barcelona, naturligtvis på en söndag, änskönt det var kaf lugnt.

Det var ett ovanligt grant väder, riktig sommarluft, fastän blott några veckor efter jul. Somliga af manskapet hade bespetsat sig på att få gå i land, men i stället blef det att kasta loss seglen, hyfva ankaret och gå fyra man i slupen och bogsera.

Det var vid middagstiden vi kommit i väg. Kocken hade burit ned maten åt dem som funnos ombord; ty, tack vare bogseringen, skulle vi nu skaffa i två backlag.

Gotlänningen, min föga afundsvärde efterträdare i kajutvaktsembetet, kom akterifrån och kallade Jonas ned i kajutan.

Det var min tur att skaffa, men jag stod försjunken i betraktande af det vackra Barcelona, hvilket jag måhända aldrig skulle få återse. Som ingen syntes till på däck, gick jag fram till sidan af hytten, hvarifrån utsigten borde vara den bästa, enär vi vände bogen från hamnen.

Bäst jag stod der och räknade tornspirorna, trängde stönanden och halfqväfda utrop fram genom det öppna skylightet. Det var icke svårt att känna igen dalmasens röst. Min vän Jonas formerade tydligt en allt för intim bekantskap med min forna broder i köttet — katten af de nio svansarna.

Jag visste, att Jonas, annars den fredligaste karl, hade kommit ombord för ett par dagar sedan alldeles redlös och bindgalen. Han hade varit i färd med polisen och skaffat kapten Strömlund åtskilligt att bestyra med myndigheterna.

Med kännedom om bemälde skeppares dolska grymhet och rädsla, var det icke svårt att räkna ut, hurusom han velat begagna detta tillfälle, då ingen af manskapet fanns på däck, till att gifva kocken ett qvitto och en minnesbeta. Det hördes för öfrigt att han tagit förste styrman till hjälp, ty Jonas var stark som en ox.

Konstapeln stod vid rodret. Vi voro goda vänner. Jag såg åt honom. Han ryckte på axlarna och ruskade sitt gentila hår, liksom ville han säga: »hvad kunna vi väl göra åt den saken, vi, som sålt våra skinn?»

Men jag kunde icke höra sådant med kallt blod den tiden.

Med några språng var jag förut, klef upp på bogsprötet och vinkade derifrån åt de bogserande. De säckade med slupen. Jag formade handen till en ropare och tutade ut: »Jönsson, gubben håller på och lappsalfvar bror din; han har styrman i akterhand. Pass opp!»

Så sprang jag ned igen och afvaktade, huru detta månde aflöpa.

Der kommer kocken och håller händerna för ansigtet. Han stapplar fram tungt och oregelbundet liksom bedöfvad. Efter synas kaptenen, frun och styrmannen. Kaptenen, iförd sin riktigt djefvulska min, springer fram och slår Jonas i ryggen och sparkar honom framåt.

»Jag tål inga masar på mitt fartyg», röt han.

Fru kaptenkan log åt sin mans qvickhet, men finet dog, då en skarp röst från fallrepet utom bords svarade: »nej, det märks nog.»

Flat och förgrymmad såg kaptenen åt sidan.

Öfver relingen klefvo Zetterberg, Jönsson och de två andre, som tvärt afbrutit sin bogsering och rott upp slupen längs sidan.

»Hör nu, hvem har skickat bud på *er?*» röt Strömlund barskt, försökande se så morsk ut som möjligt.

»Åh, vi hörde ända fram till oss, hur kapten lefver här ombord. Se bara på bror min, ä de rim och reson att handtera folk på de vise, hva, din förb. usling?» utropade lättmatrosen, hvars raseri stegrades till det yttersta, när brodern vände sitt bloddrypande ansigte mot honom.

»Tyst karl, det angår dig inte, ner i båten och det på eviga fläcken!»

»Angår? . . . 'An'gången*) brukar ringa om söndagarna, men ni håller vackra gudstjenster, ni.»

---

*) Andra ringningen med kyrkklockorna. Uttrycket är en gammal platt ordlek, nu troligen ur bruk.

»Tyst, säger jag. Ut och bogsera!«

»Bogsera och bogsera!« inföll Zetterberg med föraktlig min. »Här ska man sitta på blanka söndan och dra ut eran gamla pråm i rama onödan och inte få så mycket som en bit mat — —»

»Hå hå, låter det på det viset? Jaså, jaså. Nekar ni att göra skeppstjenst, hva?»

»Nej bevars, men vi trodde att kapten höll på och slå ihjäl nån ombord — —»

»Tyst, säger jag. Du Zetterberg, går upp och bänder om nockbändseln på storbramrån om babord! och du Jönsson om styrbord. Se så, opp med er, Och ni andra, ut och bogsera!«

»Ja well, kapten!« svarades hånfullt och med icke ett tecken till respekt.

Zetterberg och Jönsson gingo upp i riggen på hvar sin sida och de öfriga två äntrade ned i slupen, derifrån de dock snart aflöstes af dem, som skafat. Äfven jag fick en åra. Det var naturligtvis min affär, att jag suttit öfver middagen.

Herrskapet akterut hade stält sig så att de låtsades betrakta staden, men egentligen för att spionera. Detta hade de visligen kunnat låta bli, och de skulle ha mått mycket bättre af denna underlåtenhet.

När Zetterberg och Jönsson kommit ut på rån, satte de sig gränsle öfver nocken och sågo, äfven de, på föremålen omkring sig. De låtsades å sin sida icke observera folket akterut.

Troligen var det derföre som konversationen deruppe blef en smula fri.

»Har du nånsin farit med en sådan bangdit, Zetterberg?» frågade Jönsson.

»Han ä' ingen riktig bangdit, för han ä' bara en bondskeppare, som försöker agera Kristian Tyrann, helst i tysthet,» svarade båtsmannen föraktligt.

»Tyst deruppe!» dundrade kaptenen.

»Hör ni sluggastar der, ha ni ingen visa att hala fram, så att det går lite lättare?» skrek Zetterberg.

Jo, det hade de och en alldeles splitter ny ändå, författad af en viss Bellman Junior, på en känd beväringmelodi.

Jag mins dock nu ej ordalagen och förlusten torde nog vara måttlig; men säkert är, att 'Ruterungen' kalfatrades på ett ytterst känbart sätt. Zetterberg och Jönsson föllo in med friska lungor, så att icke ett ord gick förloradt.

Kaptenen gick ursinnig fram och tillbaka i en vrede så mycket större som den var alldeles vanmäktig. Frun fick också sin beskärda del af visan och hopade i sitt stilla sinne fromma önsknningar öfver författaren, den hon möjligen trodde sig känna igen.

Då skringrades allt detta qvalm plötsligt genom en bris, som gjorde bogseringen öfverflödig. Slupen kom till sidan och ett par kastblock skickades upp på underrårna, för att hala båten ombord.

Äfven Zetterberg och Jönsson hade äntrat ned och stodo nu hojtande och halande i ena gölingen.

Kapten Strömlund betraktade upphissningen, stående vid kappen till akterskansen.

»Här ska en stå och hala och dra hela söndan utan att få hvarken torrt eller vått!» fräste Zetterberg, blängande argt akterut.

»Låt den der hungrige d—n gå ner, styrman, så man slipper höra hans klagovisor. Förb. mej gnyr han inte som en tandlös käring,» sade skepparen så högt, att det hördes öfver hela däck.

Förste styrmannen bad Zetterberg gå ned att skaffa. Zetterberg var blek, men gick utan att säga ett ord.

Slupen hyfvades in under pinsam, dof tystnad. Ingen sjöng ut. Det låg oväder i luften, fastän himlen var alldeles klar och brisen blåste jemt.

Zetterberg kom nästan genast upp ur skansen igen och gick långsamt fram till gångbordet, der kaptenen stod, betraktande kusten genom en kikare.

Zetterberg gnuggade något mellan händerna.

När kaptenen hörde steg bakom sig, vände han raskt, men raglade ögonblickligt baklänges vid det häftiga knytnäfs slag, som träffade honom rakt på munnen. Denna blef förmligen tillmurad af en hvit, degig massa.

Det var Zetterbergs puddingsranson, hvilken denne funnit ligga kall och oätlig i backen.

»Den här hungriga d—n kan gerna skänka er sin pudding. — Vill frun också ha en bit, efter frun har så brådtom? Var så god och kyss till er man — han har nog till hemtnings utanför klyset!»

Kaptenen, ursinnig, flög på Zetterberg och fru Helena försökte tänder och naglar. Men det var som att taga i berg. Båtsmannen slungade herrska-

pet tämligen vårdslöst mot den trappa, som ledde upp till hyttaket, och gick trankilt föröfver.

Strömlund hotade att slå Zetterberg i jern, men det stannade vid det sämsta af allt för disciplinen, nämligen fruktlösa hotelser. Hvarken kapten eller styrman ombord på Hanna förmådde upprätta sin sjunkna auktoritet derhän att få bojor på förste mannen i skansen. Dertill voro de »allt för korta i rocken.»

Bäst för alla parterna var derföre manskapets förnyade beslut att »gå i första hamn».

TRETTONDE KAPITLET.

Vi komma till Cardiff, hvarest det ej dröjer länge förrän Hanna mister sin besättning. — Zetterberg vill mig väl på ett sätt som ej faller mig i smaken. — Samvetsgrann beskrifning öfver en rymning och af mina känslor vid afskedet från kamraterna — D:o öfver kapten Strömlunds med fru känslor och »betraktelser» i besättningens kistor. — Kaptenen förlorar sina byxor och slutar dagen med att äfven vara på vippen att förlora sitt hufvud.

Resan till Cardiff gick förträffligt. Gamla Hanna skumpade på allt hvad tygen höllo. Vi hade i Barcelona satt upp bramstängerna och hon gjorde dessutom betydligt bättre fart nu, när hon var barlastad.

Något att skryta af var det dock icke. Vi lågo jemte närmare trehundra fartyg i Gibraltar ett par dygn för motvind. När så vinden skiftade något, fingo vi brådt att hala upp draggen och komma till segels. Hanna var bland de allra första, som rörde på sig; men innan en half timme gått om, hade hvarje skuta seglat förbi henne.

Emellertid gjorde vi dock en jembförelsevis qvick passage upp till Bristol kanalen och kastade ankar på rivieret utanför Cardiff, märkligt nog åter på en söndag.

Der lågo vi i tretton dagar och en besvärlig plats var denna redd med sitt utomordentligt starka

tidvatten. Under ebben satt fartyget merendels fast i dyn och den starka floden höll mången gång på att slita skeppet i drift.

Ändtligen drog en bogserbåt oss in i barlastdockan, der vi voro fast middagstiden en lördag.

Det blef en minnesvärd sabbatsafton.

Just som Hanna lade till vid kajen, äntrade en sjömanslik person ombord. Han såg sig omkring med kännaremin och gick derpå akterut till kaptenen, hvilken han sporde, om det fans någon »chance» ombord.

Denne svarade nekande. Sjömannen bad då om en slant, emedan han legat på sjukhus och var utan alla ressurser. Äfven denna anhållan beviljades naturligtvis icke.

Mannen gick då förut och följde besättningen ned i skansen, när allt var klart på däck.

Han satte sig på kistan bredvid Zetterberg, med hvilken han tycktes vara bekant. De språkades vid sakta en stund.

»Jaså, är det på det lilla viset? Nå, då finns ingen kink, utan jag kan palma in er hela bundten. Hyror finns det så godt om som lingon i Småland,» sade främlingen, som nu helt och hållet aflagt sitt stillsamma sätt och visade sig vara en »runnare» med friskt humör och piggt munläder.

Allas ögon riktades mot runnaren, granskande huruvida denne vore rätter man att taga en så präktig uppsättning sjöfolk.

Zetterberg förstod situationen. »Var inte rädda,»

sade han, »han är från »Gotlands Janne» och *den* är gammal i gåle. Hur stå hyrorna?»

»Två pund och tio*), tre, ja tre och fem för första klassens matroser. Vi ha en svår amerikanare, som ska gå om några dar och den kan ta er allesammans.»

»Nå, när kommer du?»

»Det är så godt redan i qväll. Jag hörde oppe hos skeppshandlaren, att både kapten och frun ska dit på kalas i dag.»

»Nåja, så godt först som sist eller hur, kamrater?» hemställde Zetterberg.

»Ju fortare vi kan komma från det här hundhålet, ju bättre!» utropade Jönsson och deri instämde de andre, t. o. m. den tröge finnen.

»Nå, då kommer jag så der fem glas på första vakten. Låt se, att ni är klara, så ska allt gå som att lappa vantar i månskenet,» sade runnaren muntert, hvarpå han skakade hand med de äldre och försvann genom den smala trappan.

Kaptenen med gemål gick verkligen i land på eftermiddagen. Styrmannen tog sig också en lof dit senare på afton. Sedan vi spolat däck och gjort allt snygt, gåfvo vi oss också af, men under däck i skansen, der det minnsann fans arbete fullt upp för privat räkning.

Kistorna måste naturligtvis lemnas och allt packas i säckar, både kojkläder och dessa mångahanda artiklar, som höra till en ordentlig sjömans utredning. Men sjömän kunna packa, om någon kan det,

*) Shillings.

och snart stod närmare ett dussin tjocka säckfarbröder klara till afgang.

Jag hade full sysselsättning med att — skrifva. Gastarne hade nämligen kommit underfund med, att jag skref en vacker handstil och — hvad mera var — kunde »lägga ut värre än den värstaste prest». Sålunda blef jag skansens generalsekreterare, utom timmermannens, som helst skref sina bref sjelf, föregifvande sig skrifva dem på finska.

Jag satt på en kista och »smäckte» ihop hårresande saker om det förskräckliga lifvet ombord i Hanna. Jag bad dessa mödrar, systrar, mostrar, fästmör och kusiner icke vara ledsna derföre att brefskrifvaren nödgades »gå» (detta lindriga uttryck begagnas alltid i fråga om rymningar från köpmansfartyg), han skulle nog snart komma tillbaka. Kanske fortare än Hanna m. m. Han skulle skrifva och underrätta om sin blifvande adress. Hyrorna voro mycket höga här och han skulle vara bra dum att gå och släpa och svälta i den gamla arken för kanske hälften mot hvad han finge i en fin yankee med »godt lefverne» och vakt om vakt.

Allt detta och mera till haglade öfver mig, när gossarne väl kommo i farten med uppgifter om hvad jag skulle skrifva. Det var icke värdt att försöka gruppera innehållet, utan det fick basa. Men desse okonstlade sjömän funno det upplästa förträffligt, under bedyranden att jag vore en »riktig d—l, så fort jag komme i bläckhornet.»

Jag föreställer mig, att scenen nere i den mörka, gamla skansen med de halfmurknade kojerna öfver

hvarandra, de öppnade kistorna, de stinna säckarna och det öfvervägande allvarliga uttrycket i de väderbitna, kraftiga sjömansfysionomierna, sparsamt belyst af den rökiga rofoljelampan och en trästake med taljdank, väl återgifven på en stor duk, borde ha gjort sin mästarte till medaljör på en exposition.

Men glaset hade vändts flere gånger och nu, då det sista brevet låg der färdigskrifvet, var det på tid att äfven packa in mina få effekter.

Jag började just brassa om bland grejerna, då någon tog mig i armen. Det var Zetterberg.

»Kom på däck, så får jag tala vid dej,» hviskade han.

»Jag har tänkt på mycket i afton,» fortsatte han, sedan vi satt oss på den lilla backen, »jag har haft fundamentet både hit och dit. Jag lofvade mor min att inte gå, men jag sätter mej bara i olycka, om jag stannar. Kanske blir jag »sejsad» i morgon dag, om inte gubbtjufven vore för snål. Förr eller senare ryker vi nog ihop igen, så att de ä bäst jag går. För resten är de desamma me mej. Den som ä slagen till kopparslant blir aldrig en tolfskilling. Men du ä en gentleman född och ska hålla en gentlemen kurs. Du må bli sjöman eller inte, så ska du i alla fall låta bli att rymma. De kommer alltid att ligga dej i fatet på ett eller annat vis. Ger du dej nu ut och seglar med utlänningar, så kommer du på villspår, för du vet inte du, hvilket lif de förs bland främlingar. Så ung du är, glömmet du snart både religion och hemland och anhöriga, för du kom-

mer dej inte för att slita dej ifrån de der »black-ball-lifvet,» när du väl ä inne riktigt i de».

Jag kände mig förvånad och nedslagen öfver min väns långa och allvarliga tal. Att det var hans allvar insåg jag nog, men jag hade under hela resan till Cardiff gladt mig åt den stund, då jag skulle få vända ryggen åt eländet och de rysliga minnena ombord på Hanna.

»Det kan väl aldrig vara meningen, att ni ska lemna mig ensam med den förskräcklige »Ruterkungen», det hade jag väl aldrig trott Zetterberg åtminstone om», invände jag förebrående.

»Prata inte som en käring, för de ä du inte. Jag har rådt dej som en vän, för en vän ä jag till dig, fanken vete hvarför.»

Zetterberg försökte här lägga litet hån i rösten, för att dölja en rörelse af helt annan art.

Jag afbröt honom och fattade hans hårda näfve. »Jag vill inte skiljas från Zetterberg, min ende vän, låt oss segla tillsammans! Det finnes ju så godt om hyror.»

»Nej», sade han hårdt och bestämdt. »Just för de jag ä din vän, säger jag ifrån med kraft. Jag ser lite längre än du. Vill du lyda mitt råd, går du hem i arken och tar till boken igen. Men du må göra i din sak hur du vill sedan, säkert ä att inte går du med oss i natt, de blir jag man för. Kanske du ska tacka mig en vacker dag för omakket. — Adjö med dig, Bellman, må så godt! Jag ville ta afsked utaf dig lite spicielt, ser du.»

Den redlige sjöbussen skakade min hand, tor-

kade sig öfver ögonen med insidan af tröjärmen och jumpade ned genom kappen.

Jag stod qvar på däck en stund, grubblande öfver den vändning, som mitt ödes farkost åter var på väg att taga.

Det syntes mig både orimligt och olidligt att stanna qvar, sedan alla mina nyförvärfvade vänner öfvergifvit det gamla, ruskiga skeppet med dess usling till skeppare. Jag insåg nog, att Zetterberg menade väl; men kände ingen synnerlig lust att blifva martyr för farhågor, hvilka väl kunde ha rot i erfarenheten, men kanske mest berodde på den hos de fleste arbetare inneboende oviljan mot sitt eget yrke.

Men det lemnades ingen tid att fundera längre.

Ty se, der hoppar en figur ombord, tack vare ebben, som gör att relingen och kajmuren nästan äro i samhöjd med hvarandra. Det är minsann runnaren.

Det fanns ingen annan än jag på däck. Allt var mörkt och tyst akterut. Mannen kom fram till mig, ljudlöst, men raskt. »Klara dernere?» hviskade han.

»Skulle tro det.»

»Gå ni allesammans?»

»Alla, utom jag.»

»Hva nu? *Dig* skaffa vi nog en fin chance. Två pund och tio, det heter duga *det*, hva falls? Du ä ungt, men lång och de ä snåla på svenskar. Uff, jag vill bli fördömd om jag inte får dig som fullfaren matros i en hundra gånger bättre skuta än den här drögen.»

»Tackar ödmjukast och jag får kanske be att få begagna mig af tillbudet sedan. Men för tillfället måste jag stanna så länge.»

»Bah! Ju flere man, ju bättre lycka! Det blir värre att gå sedan. Gubben håller minsann opp korppluggarne längre fram.»

»Jag *kan* inte gå i qväll,» sade jag bestämdt.

»En annan gång är en skälm,» mumlade runnaren, seende att en del provision seglade förbi hans västficka.

Så mycket ifrigare var han att lägga vantarna på det större kapet.

När vi kommo ned i skansen, syntes alla färdiga att gifva sig af utom timmermannen, som icke ville lemna sina verktyg och hade svårt att stufva in dem ordentligt.

Medan de andra väntade på finnen, bjöd runnaren på en flaska genever, som gick laget omkring. Han sökte också lifva stämningen med tokroliga skepparhistorier, men hvarken det ena eller andra förmådde jaga bort ett visst tungt allvar från mina skeppskamraters karlavulna ansigten. De sutto rökande och tysta på sina snygga kistor, hvilka de nu antagligen sågo för sista gången.

»Spring opp du och håll utkik och varsko, om något är i farvattnet, efter du ändå inte ska med,» sade runnaren, vänd till mig.

»Hva nu? Går inte *du?*» hördes om hvartannat.

»Om *någon* skulle vara nöjd att löpa med säcken på ryggen, så borde de väl vara *du* Bellman!»

— »Ja, om de så bure åt fannoma, för der kunde då

inte bli sämre än här,» menade Jonas och stötte mig vänskapligt i sidan.

»Låt honom vara,» sade Zetterberg motvilligt. »Han är inte utaf samma plankor som vi. Tids nog kommer han kanske förkerdt ändå.»

Det blef ej vidare taladt om saken och jag gick upp på däck, ganska underlig till mods.

Allt var tyst deruppe. Jag smög akterut. Der syntes icke en ljus-strimma. Jag visste, att knallen brukade läsa romaner tills långt in på morgnarna, men hans hytt var läst och beckmörk.

Äfven af gotlänningen, min efterträdare, syntes ej ett spår. Jag drog af skorna och tassade nedför trappan till den välkända skrubben om styrbord. Den var tom.

»Hå hå,» tänkte jag, »det här ser ut som om jag snart skulle blifva alldeles ensam herre på täppan.»

När jag återkom förut, hviskades det från kappen: »allt klart?»

»Allt klart.»

»Fort i väg då!»

Den ene efter den andre kröp nu upp ur skansen, hvar och en med sin säck på ryggen. Runnaren bar timmermannens och finnen knogade sjelf med en stor påse verktyg. Dessutom hade han en lång borrh i handen som käpp.

De skakade hand med mig under tystnad, den ene efter den andra. Jonas smög åt mig ett par strumpor och jag såg huru känslan arbetade hos den hederlige dalmasen. Men det var ingen tid till utgjutelser. En nick och så farväl.

Zetterberg var den siste. Han stack revolvern i min hand och jag kände huru hans kraftiga näfve skalf. »Du får väl höra af mig!» hviskade han, stigande öfver relingen.

Snart försvunno deras mörka figurer ur det sparsamma skenet från de få gaslyktor, som funnos i denna aflägsna punkt af hamnen. Snart hördes äfven icke mer deras steg. Jag var nu ensam, alldeles ensam.

Då störtade plötsligt tårarna fram, våldsamt, ohejdadt. En rent onaturlig kraftansträngning hade hittills hållit dem tillbaka. Jag hade velat visa mig som en hel karl till det sista, men nu sprängde de fördämningen.

Öfvergifvenhetens tröstlösa känsla är säkerligen den bittraste af alla, åtminstone för den fantasifulle, varmblodige ynglingen, som ännu pröfvat litet af lifvet och ännu söker stöd och sympati hos utomstående.

Det förekom mig i denna mörka natt som om jag blifvit kvarlemnad på en öde ö, glömd och öfvergifven af alla menckliga varelser och hänvisad till en fruktlös kamp emot faror och vidrigheter. Ensam!

Den »ökenkänsla», hvarom vissa poeter tala, torde allt befinnas tämligen lätt, vägd mot hvad jag erfor denna natt, lutad mot relingen och pinsamt lyssnande till mina skeppskamraters bortdöende steg.

Men om den kraftige ynglingen än tager sakerna häftigt, går dock värsta smärtan snart öfver. Tå-

rarna göra i thy fall underverk. De hafva en rent magisk förmåga att mildra den hetaste svedan.

Snart inträdde också en sundare stämning. Handfallenheten gaf vika för handlingskraften. Tårarna slutade rinna och förnuftet började bearbeta frågan huru jag nu skulle förhålla mig.

Revolvern synades. Den var laddad. Slå ihjäl mig så alldeles utom protest, *det* skulle då icke gå i första draget. Godt. Vidare blef spørsmålet, huruvida jag skulle stanna på däck eller ej. Vi gjorde två mans vakt. Min var enligt gifna ordres redan öfverstökad. Skulle jag gå till kojs och lemna skeppet utan en själ på däcket? Eller var det klokare att möta busen och med ens redogöra för hela besättningens rymning?

Pah, jag hade gjort min vakttur och ingen rände minsann bort med vår stadiga matrona. Jag gick därför beslutsamt ned, släckte lampan och kastade mig i kojen.

Naturligtvis kunde jag icke sofva. Qvällens händelser och den nya situation, som dessa skapat, snodde omkring i min hjerna. Jag for upp vid minsta buller. Likväl var jag icke längre så ledsen och någon rädsla för kaptenen kände jag just ej, snarare en viss nyfikenhet. Jag förestälde mig i andanom det värda parets miner och jag nästan vill minnas, att jag t. o. m. skrattade en smula.

Se så, nu komma de! Nej, det är bara en, som trampar något ojemt öfver däcket. Det höres, att han försöker göra trädgårdsstolar af benen. God

natt, nu törnade *den* hjälten in! Det var förste styrman, full och glad att få kasta ankar i kojén.

Klockan slår redan två glas på kolarbriggen, som ligger ända in på vårt bogspröt. Det var ett fasligt kalas att räcka länge.

När man talar om trollen . . . Nu gäller det att ha stadig puls och hålla tungan rätt i mun!

Se så, nu gå de akterut. Han, Ruterkungen, stöflar förut, och frun trippar bakefter lik en äggsjuk höna.

Men plötsligt stannar han och vänder om.

Han går till kabyssen och skjuter tillbaka skottet, för att se om någon finnes der. Så traskar han vidare och forskar efter, hvarest vakten förtöjt sig för att taga en lur.

Nej, det finnes intet spår af någon vakt, och nu kommer han till skanskappen.

»Hallå dernere! Hvem har vakten?»

Intet svar.

»Zetterberg, hvem i h-e har vakten? Här är två glas på mellanvakten.»

»Hvem är det, som skriker så orimligt?» frågade jag, som låtsades gäspa med detsamma, för att låta höra att jag blifvit störd i min sötaste sömn.

»Purra båtsman der! Han sofver som kinesen efter en hundstek, annamma honom!»

Jag gick öfver till Zetterbergs koj och låtsades trefva efter vår bälde båtsman.

»Han fins ej härnere», signalerade jag.

»Purra timmerman då!»

»Han fins inte heller. Herre min skapare!

Jag menar det fins ingen alls här», skrek jag, sedan jag tändt en ljusstump, som satt i den gamla trästaken.

»Aha, på det viset!» sade Strömlund med analkande byväder i rösten. »Aha, mina munsjörer, in hade brådtom så det förslog, ni.»

»Har dom rymt, de usslingarna?» frågade gemålen med sin himlande stämma.

»Det ser så ut. — Kom ned, så ska vi se efter hur landet ligger.»

Det hyggliga herrskapet knogade icke utan vissa svårigheter nedför trappan, hvilken jag försökte upplysa så godt som möjligt.

Kaptenen tog ljusstaken, höjde den och såg sig omkring. Det var som sopadt i kojerna.

»Du känner väl inte till det här något, du?»

»Nej, inte alls,» svarade jag, som just tyckte det kunde göra detsamma hvad man svarade på en så onödig fråga.

»Kunde just tro det,» sade skepparen med rysligt menande röst.

»Kors, en så'n ung bof!» utropade frun, knytande sina handsklädda händer framför min näsa.

»Var det längesen de gick?» sporde skepparen skarpt. »Försök inte att lura gammalt folk, som sett flere rymningar än du har lefnadsår!»

»Tviflar inte på att hvarenda en, som *kunnat* rymma från kaptén — —»

Strömlund gaf mig ett slag i ansigtet och frun för som en furie i mitt långa hår.

Jag hade den oartigheten att slunga gemålen på hufvudet rakt in i timmermannens koj, som ännu luktade finne ganska ampert. Samtidigt yttrade jag så energiskt, att den fege skepparuslingen ryggade ett par steg tillbaka: »vågar ni bära hand på mig en gång till, skjuter jag er som en hund, om jag så skall mista hufvudknoppen för det, mins mina ord!»

Jag drog upp Zetterbergs present och lade fingret på trycket.

»Be en om nåd, Strömlund, hva du gör, be en om nåd, i Jesse namn! Han gör ände på oss bägge två!» skrek den lilla vesslan, kraflande sig ur kojen. »Han frågar inte efter nånting. Skona lifve på oss, snälla herr Rahm!»

Mannen hade en smula bättre nerver än denna gemena qvinna. Han visste beherrska sig.

»Tyst Lena och var inte galen,» sade han. Sedan tillade han, alldeles som om ingenting skulle ha passerat: »Kistorna ä qvar ändå. Goda kistor, ypperliga kistor — — — Låt oss se, hur mycket de orkat ta med sej, de kanaljerna. — Lys mig, Lena, du ska veta att allt hvad de lemnat är vårt, förstår du.»

Det var en syn för gudar, detta inventerande.

Skepparens grå hårtestar slunko hit och dit, när han dök ned i kistorna och rörde omkring i skrä-

pet, som besättningen ej vårdat sig om att medtaga. De blodsprängda ögonen riktigt glänste af girigt hopp ena minuten, för att strax derpå vädjande blänga upp till den lysande frun med de mest otvätydiga tecken till rättmätig harm.

»De uslingarna, de uslingarna!» utropade han med ett slags doft morrande. »De ha tagit med sig rubb och stubb. Se här ett gammalt bläckhorn. Hva ska en sjöman med bläckhorn? En kam med två pinnar i. Jag ger mig f-n på, att den bofven brutit af några stycken, bara för att den inte skulle duga till något.»

Nu kom han till en kista, som var läst. Det vore säkert något fynd. Jag måste upp efter kokens vedyxa, och så bändes locket upp. Det fanns ingenting annat än en almanack och nedre delen af en butelj, hvarest egaren förvarat sin smörranson.

Efter hundratals förbannelser och utrop, blotande en råhet och simpel roflystnad, till hvilka jag aldrig funnit några liknande motstycken ens hos människoslägtets sämsta drägg, befalde han mig gå upp på däck, för att göra vakt den återstående delen af natten.

Sedan det värda paret kommit ned i kajutan, hade väl åtrån att få släcka harmen på någon förtagit lusten att sofva. Men i den natten fingo de intet, ty gotlänningen, en inbunden, listig persedel, hade kilat på egen hand.

Strömlund kom åter upp, men vände sig denna gång till konstapeln, på hvars hytt dörr han dunkade.

Men huru han än brukade knogarna, någon knalle fick han dock ej i farten.

»Jag menar f-n och hela hans anhang kommit lösa denna natt,» hörde jag honom skrika, i det han gaf den oskyldiga dörren en ilsken spark och gick till hyttan på förkant, hvilken han öppnade, emedan nyckeln icke blifvit urtagen.

»Styrman, hallå! Styrman!»

Det dröjde dock något, innan han fick lif i denne, som måtte ha tagit in så att han fått slag-sida.

Åtminstone var han ansenligt på slagsmålssidan. Ty när kaptenen öfveröste honom med en störtsjö ovett, rörande faran att öfverlemna skepp och folk åt sådana fyllsvin m. m., tog styrmanen, som reste sig, men icke kunde bra hålla balansen, ett duktigt »spänntag» mot kojen, fattade Strömlund i kragen, ruskade honom så att jag trodde att allt inombords skulle gå i marvatten, och kastade honom sedan handlöst ut på däck.

»Kan du tänka dej, Strömlund, att gotlänningen stulit med sej dina grå byxor, sidenvästen och svarta bonjouren?» hördes fru Helenas myggstämma från mathytten.

»Nej, det kan icke kaptenen för tillfället,» svarade jag, som skyndat fram, när jag såg skepparen falla och blifva liggande. »Men om frun springer efter ättika och vatten, så får han tids nog veta det.»

Det var icke så farligt. Strömlund qvicknade

snart vid, men kände sig vimmelkantig och föredrog
hvilan framför att bråka, hvarföre jag ändtligen lem-
nades ensam, för att under sex timmars promenad
i den ganska starka kylan »genomgå» nattens hän-
delser och grubbla öfver framtiden.

FJORTONDE KAPITLET.

Det fins diplomati äfven i dockor. — Vi få underligt folk ombord, och jag är på väg att få frossan, men botas genom en hästkur, tack vare mitt latin. — De misstänkta passagerarne försvinna äfven, medtagande min egendom.

Påföljande dag, en söndag, som läsaren torde erinra sig, gick kaptenen tidigt i land, för att göra anmälan om rymningen, i hvilken efter all anledning den hyggelige konstapeln äfven på sitt håll deltagit.

Kaptenen var nu vid mycket bättre lynne. Detta fick jag veta af fru Helena, som i full öfverensstämmelse med sin fega, simpla karaktär, gjorde allt för att vinna min sympati i denna bedröfvelses tid. Hon kom i egen hög person upp till kabyssen, kokade kaffe och bjöd mig jemte ett par »cakes», hvilka hon gömt från gårdagskalaset.

Strömlund hade, trots sitt något ömma hufvud, gått upp tidigt och öfverhalat besättningens räkenskaper. Dervid befanns det, att manskapet hade innestående en rätt vacker behållning; och fröjdade detta kaptенens själ.

Under det vi stodo pratande ute på däck och frun spetsade sin tunga till allehanda vedermälen öf-

ver vår ännu sofvande förste styrman, stannade en af de förbipasserande och betraktade oss noga.

Främlingen var till klädsel och hållning så lik en kofferdikapten som det ena bäret liknar det andra.

Han helsade och frågade fru Helena med den skeppare egna, icke oklädande fryntligheten, om vi voro svenskar, hvarpå ett lifligt samtal uppstod. Frun omtalade rymningen och han tröstade henne med, att rymningar i Cardiff hörde till ordningen för dagen eller rättare natten, ty då kunde man få se en massa folk springa med säckar på ryggen.

»Apropos», frågade han, »kapten Strömlund har väl ingen aning om hvart karlarne tagit vägen?»

»Nej, tycker någon det? Han är just i land för att anmäla det för polisen nu.»

»Kan tro det. Säg honom, att det vore skäl höra efter hos Jim Peterson, Oxfordstreet N:o 35. Han brukar ligga efter att få svenskar han och har en fasligt listig runnare. En liten, mörklad karl, klädd i friströja —»

»En sådan sjöman var hit i går middags —»

»Kunde just tro det. God morgon, frun! Glöm inte Jim Peterson, N:o 35 Oxfordstreet.»

»Tack, nej det ska jag visst inte göra. God morgon, kapten.»

Här kan jag så godt först som sist upplysa läsaren om, att den fryntlige främlingen med skepparutseendet icke var någon mer eller mindre än just »Gotlands Janne» sjelf i egen hög person, som ville

höra huru landet låg och äfven leda vederbörande på villospår, i händelse så skulle låta sig göra.

Detta fick jag veta af Zetterberg, som ett par qvällar derefter vågade sig ned till dockan och hade ett samtal med mig på kajen. De skulle mönstra, de fleste af dem, med den omtalade amerikanen, hvilken var destinerad till Valparaiso.

Kaptenen kom ombord middagstiden, naturligtvis med oförrättadt ärende, och fruns upplysning om Oxfordstreet, hvilket namn hon på grund af hemlandstonen mycket väl erinrade sig, skaffade heller ingen rymling tillbaka.

Vädret var nu ytterst rått och kallt. Jag hade just ingen passande garderob, men kördes att hålla vakt äfven nätterna mot måndagen och tisdagen.

Onsdagen kommo några mycket ruskiga figurer ombord, hvilka uppgåfvos vara förhyrda som sjömän. På torsdagen skulle vi förhala till den plats, der kolen intogos. Det var ett besvärligt arbete. Vi fingo nästan bända oss igenom den hoppackade massan fartyg och det visade sig dervid, att våra nya gastars sjömansskap icke uthärdade att sättas på synnerligt hårda prof.

Natten till fredagen hände något, som är föga treffligt huru som helst, men sämst för sjöfolk: jag blef sjuk.

Ingen brydde sig om mig, fastän symptomen icke lemnade något tvifvel i afseende på sjukdomens våldsamma art. Ändtligen kom styrmannen ned, såg huru det stod till och rapporterade saken till kaptenen.

En doktor, ung och hygglig, anlände på e. m. Kaptenen ville att jag skulle förfoga mig akterut, men den gode doktorn motsatte sig detta och sprang raskt nedför den smutsiga trappan till vår mörka håla. Jag kunde förstå så mycket, att han yrkade det jag skulle förflyttas till ett sjukhus i land; men derom ville kaptenen ej höra talas.

Doktorn riktade då en fråga till mig, som jag ej riktigt förstod, hvarföre jag på latin anhöll att han måtte framställa den på samma språk.

En skeppspojke, som talade latin, hade ännu aldrig förekommit i doktors praktik, det syntes tydligt. Han betraktade mig, den eländiga kojens och kaptenen omvexlande, liksom trodde han sig midt uppe i någon fantastisk dröm.

Emellertid frågade han mig på det kraftiga romarspråket, men med betydlig engelsk brytning, huruvida jag var i den lyckliga besittningen af en god mage och huruvida jag trodde mig stark nog att försöka hvad vi på svenska pläga kalla en »hästkur»?

Jag upplyste den gode doktorn långsamt och, som jag hoppas, på ciceronianskt tungomål, att min mage var lik strutsens (hajens tänkte jag säga, men visste ej, hvad haj hette på latin) i godhet och att ju fortare jag blefve frisk, ju bättre, så att en smula beskare droppar icke generade.

Doktorn klappade mig på hufvudet, kallade mig ett sjömansmirakel, och lofvade sända medicin. Dessutom tillsade han kaptenen, att jag icke finge oroas, mycket mindre ansträngas.

Jag tror att hvad jag hade i faggorna, var den

s. k. frossan. Sjuk var jag med besked, liksom alla jernfysiker bruka blifva, när de någon gång gira åt morbushållet.

Otrefligt var det också nere i skansen. Vi hade fått dit en gammal kamin och den rykte styggt, innan kolen kommit till glödning. För öfrigt störtades nu kollasten in och stenkolet, som pulveriserades till ett tjockt, svart töcken, trängde in i alla det gamla skeppets skrymslen. Det banade sig väg ända in i mina lungor, så att jag hostade svart flera dagar.

Under sjukdomen hade jag godt tillfälle att observera mina nya skeppskamrater, hvilka jag snart började tänka litet af hvarje om. På qvällen, när arbetet var slut, kommo besynnerliga figurer ombord, medförande knyten och diverse lösörepersedlar, dem de gömde i kojerna, men framtogo och visade, när de trodde mig sofva. Dessa mystiska nattlogerare försvunno alltid innan morgonarbetet började.

På tredje dygnet blef jag bättre och tilläts af doktorn att sitta uppe något. Jag deltog denna dag i den gemensamma måltiden och tyckte mig märka, att främlingarnes ifriga, hviskande samtal hade något med mig att beställa.

Om qvällen, när de kommo ned, sutto de en stund tysta, sugande sina små svartinrökta pipsnuggor. Slutligen gick en af dem fram, brassade om och lade nya kol i kaminen. Sedan slungade han den toma kolkorgen till mig med tillsägelse att gå ned i rummet efter mera kol.

De hade aldrig förr tagit någon så att säga notis om mig, och detta första »närmande» föll mig

så föga i smaken, att jag låtsades icke förstå, hvarom frågan var.

»Visa honom vägen, Ben, just den *rätta* vägen, förstår du,» sade med mild, oljig ton en gammal, liten man, som såg ut att vara den stillsammaste af dem.

Ben, en lång, rå sälle tog korgen i ena handen och mig med den andra, körande mig uppför trappan och sedan genom luckan ned i förrummet.

Jag hörde huru han lade luckan på, och så befann jag mig i det svartaste mörker man gerna kan drömma om, nämligen i ett skeppsrum, omgifven af stenkol.

Men det var ingen fara. Storluckan fans att komma upp igenom. Dock tog trefvandet någon tid.

När jag kom ned i skansen med min korg, voro de nya skeppskamraterna borta, och när jag ur min kista skulle hemta »Frun med mustacherna», en ytterst underhållande bok, skänkt af Kalle Åkerlund, så fick jag kistlocket i handen. De hade tagit med sig rubb och stubb, de bofvarne.

Jag knogade akterut och anmälde saken för styrmannen, som mumlade något om »att hela skutan vore förb. från för till akter.»

Mot aftonen derpå kommo tre polismän, åtföljde af kaptenen, ned till mig och anställde ett slags förhör. Såvidt jag kunde fatta, hade den efemera besättningen icke varit något mindre än en del af ett större tjufband, hvilket behagat finna vår skans, med en sjuk gröngöling i, såsom ett ganska listigt gömställe.

Jag omnämde knytena, paketerna och glömde ej heller rofvet af mina egna tillhörigheter. Den ene polismannen förde protokoll och jag tillsades att om några dagar hålla mig beredd att infinna mig inför domstolen.

Men ödet hade annorlunda beslutit än att jag skulle stanna och vittna i ett tjufmål hos de waleser.

FEMTONDE KAPITLET.

Jag får visit af en engel, som lemnar det bästa en engel kan gifva nu för tiden. — Går i land, men återvänder icke till arken. — Mönstrar i en brigg som påstås vara ett under i alla afseenden.

Kaptenen hade nu mot dagspenning tagit några karlar, som lämpade lasten, och en nattvakt, emedan doktorn hade förbjudit mitt användande i arbete ännu så länge. Den ende han förhyrt var en neger att tjänstgöra som stewart.

Ett par dagar efter förhöret, satt jag i skymningen framför kaminen, grinande af vämjelse öfver mixturen, hvilken jag ännu icke hunnit till botten med, när jag plötsligen tyckte mig höra steg i skans-trappan. Men det lät snarare som de lätta fjäten af en djurtass än ljudet af människofötter.

Var det möjligt? Jo, der stod verkligen en flicka, en ung varelse af genus femininum och ett öfvermåttan vackert exemplar till på köpet.

Läsare, har ni sett någon gång en dotter af det gröna Erin med ramsvart hår, mörka ögon, hvilka aldrig synas hvila, liten mun med mycket röda läppar och — ja, jag säger icke mer?

Jag vardt häpen, troende det vara en synvilla,

alstrad af mitt myckna stirrande på den rödglödgade kaminen.

Men så räckte flickan fram en portmonnä och dylika äro åtminstone inga synvillor.

»Tag dessa penningar, sir. De äro från min fader, sir,» sade missen med ljuf röst. Orden uttalades i öfrigt så tydligt och långsamt, att jag mycket väl förstod hvad hon yttrade.

»Från eder fader? Det måtte vara ett misstag,» svarade jag på en engelska, hvaraf äfven flickan uppfattade en god del.

»Nej, nej, intet misstag. Ni har ju förlorat edra kläder och åtskilliga andra ting för några dagar sedan?»

»Ja, det är nog sant.»

»Nåväl, då äro dessa penningar edra. Ni är ju den sjuke unge mannen ombord på det svenska skeppet Hanna?»

»Visserligen.»

»Tag dem då.»

Med dessa ord tryckte hon portmonnäen i min hand.

Jag stod der, gapande på den feiska uppenbarelsen, som likväl såg på mitt förmodligen både glåmiga och fåniga anlete med rädda och bedjande blickar.

»Gå ej upp till domstolen, bäste sir!» bad flickan.

Det förstod jag icke riktigt. Hon ändrade då »domstolen» till »polisen», och nu klarnade saken

något. »Er fader nere här?» frågade jag deltagande, men vörtnadsfullt som till den finaste lady.

»Ja, sir,» suckade hon, tårögd och rodnande.

»Jag bryr mig ej om polisen,» utropade jag varmt.

»Tack, sir, ni är en god ung man!» utropade den förtjusande varelsen, och innan jag hann hindra det, hade hon fallit på knä och tryckt brinnande kyssar på mina, jag fruktar det, icke alldeles hvita händer.

»Farväl, Gud välsigne er! Ert namn?»

»Folke Rahm och ni, miss?»

»Jag heter Lizzie Penton. Farväl, Gud — —»

»Stopp!» afbröt jag, något hädiskt och föga artig. »Låt mig skriva upp det. Lizzie Penton. Så der ja. Här är mitt namn,» och så ref jag ett blad ur min lilla notisbok.

Hon stack det lilla bladet under handsken, jag tillhviskade henne ett »tack och farväl», och så försvann hon lika ljudlöst som hon kommit.

Det der var nu en riktigt romantisk tilldragelse, men för att icke göra mig till en dussinhelte, så må jag bekänna att det första jag gjorde, ändå var att titta i portmonnäen.

Der lågo tio pund, vackra penningar i guld och silfver. Om dessa skulle utgöra ersättning för mina bortstulna effekter, så räckte summan godt till, ty min garderob var det icke mycket bevändt med, såsom läsaren vet.

Det är märkvärdigt, hvilken tillförsigt »kontanta penningar» ingifva redan vid unga år. »Tio pund —

för knäfveln, dem kommer man långt med,» tänkte jag och föresatte mig, trots den förnumstige Zetterbergs farhågor, att pröfva på utom Hannas relingar. Dessutom hade jag ju lofvat den vackra flickan att icke bringa hennes förmodligen mindre aktningsvärde pappa i ytterligare klister genom ett vittnesmål, som måhända vore tillräckligt att föra honom till Botany Bay's paradisiska nejder. Jag kunde derföre ej med heder stanna äfven af detta skäl. Således var saken afgjord, hvarpå jag gick till kojs och sof med det lugn, fasta beslut alltid påstås ingifva.

Påföljande morgon gick jag ned till kapten Strömlund, för att anhålla om penningar.

»Har du några att få?» frågade han på sitt vanliga högtidliga sätt.

»Jo, jag måtte väl ha det, eftersom jag stått i skeppet så länge och ännu icke fått så mycket som två styfver.»

»Det har ingen sagt, att du ska ha någonting alls. Du är aldrig förhyrd och har ingen månadspenning.»

»Det må så vara, men kapten vet ju, att de tagit mina kläder och jag kan väl icke gå naken.»

Kapten Strömlund gjorde en promenad med händerna på ryggen, såsom hans vana var, när han tog sig hvad folket kallade en »bondtänkare».

»Kom i land med mig om en timme, så skall jag se till, att du får något att skyla uselheten med,» yttrade han ändtligen motvilligt. Men han insåg, att det hade varit liktydigt med mord att släppa

mig på sjön i min enda dåliga kostym under den rådande skarpa kylan.

Vi gingo derföre upp till staden Cardiff, hvilken, såvidt jag kunde se, icke erbjöd något att lägga på minnet för en resande. Det luktade stenkolsrök hvart man kom, äfven funnos der förträffliga slagteri-butiker, med öfvermåttan kostligt kött och fläsk.

Men beträffande det »shop», dit kaptenen och jag styrde kosan, kunde man icke klaga öfver någon lyx åtminstone. Kaptenen, som tycktes hafva en pantlånares blick, skaffade mig dock bland alla kläd-mäkleriets slitna tillgångar det nödvändiga för en torftig utrustning. Jag har alla skäl att tro, det hela subberten icke gick lös på mer än högst halftannat pund, och så mycket måtte väl mitt släp och mina lidanden varit värda utöfver den usla födan.

Vi fingo en gammal säck på köpet, hvari härligheten stufvades, och med den på ryggen skulle jag nu knoga ombord, ty kaptenen hade andra uträttningar i land.

Han aflägsnade sig, innan jag gått och det föll mig derföre in att köpa för egna penningar diverse, som jag tyckte mig behöfva.

Bäst nu klädmäklaren och jag försökte samsas om en föga begagnad »peajacket» (grof sjömanskavaj), inträdde en person med skeppareutseende.

Klädmäklaren och kaptenen nickade åt hvarandra som gamla bekanta. Äfven jag kände igen den nykomne och märkte, att igenkännandet var ömsesidigt.

»Du hör till skeppet Hanna, om jag inte bedrar

mig,» sade främlingen på renaste svenska. »Nå, har kapten Strömlund fått igen sitt folk?»

»Nej, ingen alls,» svarade jag gladt.

»Det hörs som om du skulle ha lust att göra dem sällskap du med, hva?» frågade främlingen, betraktande mig forskande.

Jag teg, emedan jag hört, att man aldrig bör anförtro sig åt okända landsmän i främmande land.

»Se så,» återtog han, »du behöfver inte vara rädd att sjunga ut, för det var jag, som tog de andra och jag kan se mej god att ta dej med, i fall du har lust.»

Aha, det var således Gotlands Janne! Det kunde man kalla tur.

»Jo,» svarade jag raskt, »jag är nöjd att gå, jag med.» Men så kom jag att tänka på Zetterberg och tyckte att ett möte med honom icke vore så välkommet just nu. »Än de andra, äro de kvar?» tillade jag.

»Allesammans utom kocken passerade förbi er i dockan redan i förgår,» upplyste Gotlands Janne, belåtet gnuggande händerna.

»Godt, jag är klar med detsamma.»

»Än dina saker?»

»Omnia mea mecum porto,» var jag färdig att utbrista, men förklarade honom i stället på svenska, att säcken innehöll allt mitt bohag.

»Kunde aldrig bättre passa sej. Låt nu säcken vara här, för polisen har ett märkvärdigt korn på säckar, som bäras af sjöfolk. Den här gentlemanen skickar nog säcken till mitt boardinghouse. Men

följ sjelf efter mej på afstånd och slink oförmärkt in, dit du ser mej göra en afstickare.»

Han skakade hand med klädmäklaren och gick. Jag köpte i en blink storröjan, emedan jag ville ej visa Gotlands Janne att jag hade penningar, och skyndade efter honom.

Inkommen i boardinghousen, fördes jag af den fryntlige mastern till Jonas, som mottog mig med oförståld glädje. Vi fingo genast roastbeef och porter, och Jonas förklarade, att man här lefde som om hvarje dag vore den sista.

Jonas omtalade, att de fleste förhyrt med ett amerikanskt fullriggadt skepp och att han trodde sig få plats som carpenter (timmerman), såvida han lugnade sig några dagar. Detta vore för honom ingen liten omskiftning, ty i de flesta utländska fartyg har timmermannen en säregen ställning och räknas på sitt sätt till officerarne.

På tredje dagen kom boardingmastern in till oss och underrättade mig, att jag kunde mönstra och gå genast. Jag hade mina saker klara, och, efter ett hjertligt farväl af Jonas, befann jag mig en timme derefter ombord i briggen »Antoinette» från Antwerpen, förd af kapten Sivert, hvilka, såväl skuta som kapten, Gotlands Janne förklarade den bästa »chance» i världen. För sitt besvär tog han min första månadspenning, hela två pund.

SEXTONDE KAPITLET.

Jag kommer ombord i ett slags Babels torn, der man mest umgås med tecken. — Träffar en Sjöko, som tagit till yrke att gå till väders. — En gubbe, som kan föra segel, hvilket nöje afbrytes genom en storm, som inom kort kläder af vår fina brigg ända till ett par små underkjortlar.

En bogserbåt låg klar att få briggen ur dockan och efter att ha kastat loss förtöjningarna, voro vi snart ute på den af pilsnabba, lättskötta lotsbåtar genomkorsade redden.

Vinden var god, nästan akterlig men icke synnerligt frisk, hvarföre kaptenen tillsatte hvarenda lapp, som kunde föras, och det var minsann icke ett ringa antal. Briggen förde nämligen bovenbramsegel på bägge masterna; till och med en liten skyskrapa (sky-sail), sattes upp, hissad dikt under flaggknappen på stortoppen.

Det var väl, att vinden höll sig så laber, ty en större förvirring har jag aldrig sett maken till på något fartyg.

Besättningen utgjorde nämligen just en riktig babylonisk förbistring angående »talandet med tungomål». Vi voro sex för om masten, utom stewarten, och alla af olika nationalitet: en holländare,

en norrman, en italienare, en grek, en fransman och slutligen jag, som representerade Sverige. Stewarten var engelsman. Kaptenen och förste styrman samt Gilbert, kaptenens son, voro de ende, som härstammade från Belgien. Hvad andre styrman angår, kunde ingen komma till visshet om hvad slags landsman den gamle sjöhunden egentligen var.

Denna brokiga sammansättning skulle likväl icke ha vållat särdeles villervalla i afseende på göromålen, såvida ej det undantagsförhållandet inträffat, att de fleste af besättningen icke förstodo något annat språk än sitt eget. Det var nämligen icke en vanlig samling af dessa kosmopolitiska sjömän, hvilka icke hafva något fädernesland, men alla tala engelska, som ödet fört samman i en belgisk ruff, utan karlar som till största delen för första gången seglade under främmande flagga. Blott fransmannen, en gladlynt liten karl, kallad »French Harry», talade engelska flytande; men vi andra kunde icke mycket. Norrmannen Hans och jag hade väl plockat upp ett och annat, men de öfriga förstodo icke ett ord. Till holländaren röt nog styrmannen på infödingsspråket, men denne uppfattade just ingenting ändå af skäl, hvartill vi komma litet längre fram.

Styrmännen hade icke litet arbete att få sina befallningar verkställda af denna underliga besättning. Det var ett halloande, pekande, gestikulerande och snicksnackande utan ända. Greken och italienaren visade sig nog vara rätt goda sjömän, men när de af kommandoorden icke förmådde uppfatta, huruvida frågan gälde babord eller styrbord, akter eller för,

fock- eller stormast och icke hade minsta hum om hvad någon af de hundratals olika ändarne hette på »kulturspråken» så är det lätt att inse, huru tjensten skulle gå. Det mest praktiska sättet visade sig vara att peka t. ex. på en brass och hålla ned händerna, när det gälde att hala den eller hålla händerna öfver hufvudet, när frågan var att fira eller kasta loss.

Småningom blefvo väl de allmännaste termerna, såsom de vid styrning, segelbergning och vändning, inlärdas; men många både lustiga och förargliga miss-tag förekommo dock under hela resan.

Det dröjde också en rundlig tid, innan vi hunno få briggen påklädd den ofantliga segelduksskrud kaptenen styrde ut henne med. Vi måste taga upp och sätta till ledsegel på bägge sidorna från bramrånocken ända ned i däck. Men när vi sent omsider fått upp hvarje lapp, erbjöd Antoinette verkligen en ståtlig syn, der hon likt en svan sköt god fart genom den nästan lugna sjön.

Det fordrades att hålla skarp utkik i den här uppe trånga Bristolkanalen, som korsades af hundratals ångare, seglare och lotsbåtar, men vädret var klart, fastän mycket kallt.

Jag kom på styrbords vakt jemte holländaren och French Harry. Men det visade sig snart, att holländaren icke kunde sättas till någonting med utsigt att få det uträttadt, så att vi blefvo ganska kort-händta.

Huru »Sjökon», såsom vår sarkastiske andre styrman döpt holländaren, kommit att gå till sjös, skulle

troligen icke ens han sjelf hafva mäktat förklara, ifall de grymtningar han en och annan gång utstötte hade kunnat tolkas och skarpsinnigt hopfogas. En otympigare ung man har jag aldrig sett. Han hade ett onaturligt, uppsväldt utseende, var nästan lika bred som lång och rörde sig med stor ansträngning. Han såg ut att vara skapad af tran, lefva af tran och när som helst kunna säljas som tran, om man blott lade hans isterlekamen i en tunna. Han åt alltid, natt och dag, åtminstone tuggade han. Munnen gick alltjemt, liksom på de idisslande djuren. När vi fingo vårt kaffe, slog han i sitt bleckstop och betade det fullt med biscuits, hvarpå han skeppade in alltsammans med sin stora sked, fylde så stopet igen på samma sätt och stoppade sedan sin ylleskjorta full af bröd både fram och bak, när han gick upp på däck. Då han skulle till väders, stannade han alltid märsen, der han tog sig en biscuit, hvilken var slut, när han kom till bramsalningen, hvarest han i allsköns lugn satte sig ned på salningshornet och åt på en ny. — När han låg ut på rån, gälde det första tag han gjorde skjortlinningen på bröstet och först derpå tog han i seglet. Det tjenade till intet att skrika och bråka — ingenting störde hans flegma. På nattvakterna dugde han hvarken vid rodret eller på utkiken. Sedan han tuggat en stund, sof han, om än hela firmamentet korsats af ljungeldar. Sjökon var dock af hvad man kallar »bättre folk», efter hvad jag kunde förstå sonen till en artilleriofficer, och väl försedd med kläder. Huru han kommit ombord, kunde vi, som sagdt, icke utleta.

French Harry deremot var en liflig, intelligent karl och rapp, utmärkt sjöman. Han hade varit vida omkring och talade flera språk, till och med några svenska ord hade han snappat upp vid sin tjänstgöring på en fransk fregatt under sjökriget mot rysarne i Östersjön.

Andre styrmannen var en gammal, väderbiten figur, som synbarligen tillbringat sin mesta tid i skansen, änskönt hans ansigte och samtalston stundom förådde en intelligens, vida öfver både skans och hytt.

När vi dagen derpå under morgonvakten passerat Lavernock P:t och stodo längre ut i kanalen, fingo vi vinden mera från sidan, hvarföre ledseglen togos in om babord.

Det började snart blåsa allt friskare, tjocka moln stego upp i lovart och luften blef mera kall och disig. När vi sutto nere och drucko kaffe, kände vi, huru briggen lade till allt mer och kistorna började komma i drift. Vi väntade hvarje ögonblick få höra »All hands ohoy!» sjungas ut genom kappen, men vi fingo dricka ur våra backar i ro.

När vi kommo på däck, såg det verkligen icke så litet vådligt ut. Vattnet gick upp till knäet i lä spygatter och briggen körde sin skarpa bog genom de hvittoppade sjöarna.

Kaptenen stod i lovart, hållande i bardunen med ena och sin långa sjöskumspipa med andra handen. Han var klädd i nattrock och bar en röd »pilmössa» på hufvudet, från hvilket en lång stripa grått hår flög rätt ut om lä öra. Ögonen stodo till väders och det syntes tydligt, att han var af den sortens skep-

pare, som roa sig med att föra segel i det längsta, hvilket visserligen bevisar mod, men kanske också högmod. Förmodligen ville gubben visa sin nye andre styrman hvad briggen kunde tåla, ty denne stod bredvid och ruskade på hufvudet, pekande på ledsegelspirorna, som stodo böjda likt hvalfiskbenen i ett mycket begagnadt paraply.

Nu ref det än värre i och så var det bara att låta gå och giga upp skyskrapa, bofvenbram, bramsegel, ledsegel, jagare och stagegel, alltsammans i blinken. Fallen till ledseglen kastades loss, ingenting hann inhalas och allt slog och flög i vildaste ras. Förste styrman och några förut höllo på att berga in undre ledseglet, som blåst öfver blindrån och trasslat in sig i gajorna. Under tiden sprang märsledsegelspiran af vid öglan, sedan hon först bugtat sig fram och tillbaka som en rottingskäpp.

Jag skickades upp att taga in storbramledseglet, men förrän jag hann upp till märsen, sprang halsen (på ledseglet n. b.!) af och seglet flög i väg, blåsande ut på förkant af bramseglet, piskande och slående sig i trasor. Fallet lät man i däck gå för] rund, så att det blef ett treffligt jobb att få fast de fladdrande bitarna.

Jag hade icke väl fått dem in till märsen, förrän kaptenen skrek: »Hallo, Swedish John, gå upp der och gör fast bofvenbramseglet.»

När jag kom upp till bramsalningen, såg der verkligen litet kusligt ut. Foten af bramstången arbetade mellan för- och akterkant och stången låg öfver, bildande en vådlig vinkel mot märsstången, me-

dan allt omkring knakade och brakade af den starka påkänningen.

Upp måste jag emellertid på rån, men der var ett ännu värre spektakel. Man hade kastat loss brassarna i däck, så att rån svängde hit och dit. Seglet hade blåst ut åt lä och liket var öfver rånocken. Skyskrapan lefde också ett piggt rövvarlif och dängde ursinnigt omkring hufvudet.

Jag skrek ned åt dem att stötta rån, men det var omöjligt att göra sig hörd i stormens dån och det fruktansvärda bullret af de många piskande seglen. Lyckligtvis stod French Harry vid rodret och hans qvicka öga upptäckte snart min vanskliga belägenhet. Men det var icke utan många pekningar och gester han fick greken att hala styft brassarna, så att jag kunde ligga ut på rån.

Derifrån skulle omgifningarna och utsigten hafva erbjudit ett intressant skådespel för den, som haft tid att anställa sådana slags observationer. Jag hann blott att lägga märke till den förfärliga villervalla, som rådde öfverallt. Man lät gå, gigade, halade och skrek huller om buller nere på däck, hvaröfver den ena sjön värre än den andra kastade sig och rullade från för till akter, medan briggen rände genom vattnet som en jagad delfin och lät se mer af sin koppar än som just såg treffligt ut.

Framför mig satt under allt detta Sjökon helt lugnt i förbramsalningen, tagande fram en biscuit ur sin outtömliga skjorta! Han såg upp åt bofvenbramrån medan han tuggade och klådde sig bakom örat. Styrmannen tjöt åt honom att »gå på» så skarpt, att

det hördes mycket väl öfver allt det döfvande bullret, men rytandet brydde sig den fete holländaren icke om.

Sedan bramseglet blifvit uppgigadt, stöttades stängen bättre och jag skyndade att göra fast bofvenbramseglet, som dock gång på gång blåste ifrån mig och nästan hotade slå mig ur perten. Makt med det fick jag likväl och sprang derpå upp att göra fast den lilla skyskrapan. Hans var redan på bramrån, när jag kom ned och vi gjorde rappt fast äfven detta segel.

Under tiden kunde vi icke annat än skratta åt Sjökon, som knapt hade fått fast i bofvenbramseglet, förrän det for ur hans knubbiga händer och blåste ut till en puta, liknande hans egen runda lekamen. Slutligen måste Gilbert, kaptenens son, som var en rask gosse, upp och berga det.

Just som vi gingo in från rån, flögo några hvita flingor i luften och minuten derpå piskades våra ansigten af det våldsammaste yrväder. Snöyrnan var så tjock, att man icke kunde se en famn framför sig. Det blåste nu full storm och den ref i med sådan våldsamhet, att blåsten nästan klämde oss ned på vanten.

»Ligg ut på rån der och ta in ett ref i märsseglet med!» dundrade styrmannen från däck. Strax derpå kommo tre andra uppkraflande.

Greken, som var äldst att döma af det grå skägget, skulle lägga på lofvarts stickbult. Det var något till syn att skåda honom, med sina vida kjolbyxor fladdrande för snöbyn, sitta gränsle öfver rånocken

och svära på grekiska. Sedan vi fått seglet upp på rån, måste vi vänta en god stund, innan greken fick stickbulten pålagd. Men det var icke underligt att det gick fumligt, ty hvarje tross och refsejsing voro redan styfva och liksom förnicklade af is.

Vi lutade oss mot rån och hamrade seglet med knytnäfvorna, för att icke blifva alltför valhända. Ändtligen lyfte greken upp sin gamla röda fez, hvilken tog sig egendomligt nog ut i snöyran och tecknade åt oss att hala ut och det gjorde vi med kraft, ty det behöfdes, vill jag lofva. Seglet var nästan så styft och omöjligt att handtera som ett stycke jernplåt. Men refvas *måste* det, och då går det vanligen också.

När vi skulle gå ned, sjöng styrman åter ut: »tag ett ref till, men fort! Rör på rona, här finns tusen saker att göra innan middagen!»

Sedan vi äfven tagit in det andra refvet, kommit ned och just höllo på att sträcka sista knycken i märsfallet, hörde vi förifrån ett ljud, liknande den korta, skarpa knallen af en lodbössa. Pang! Det var klyfvaren, som blåst ur liket. Vi lade fast märsfallet och stufvade undan qvarlefvorna af klyfvaren, i hvars ställe vi ditsatte förmärsstageglet. Sedan var det att gå upp och taga in dubbelrefven i förmärsseglet. När vi hunno ned derifrån, vräkte snön fram nästan rakt horisontalt längs öfver den vilda sjön. Snöyran piskade ansigtet som rappen af en rotting och stormen tjöt ohyggligt.

Briggen hade lättats något genom segelminskningen, men nu lade hon till igen; allt djupare pres-

sades relingen ned, så att läriggen bugtade sig och vanten i lovart spändes som violinqvintar.

Gubben hade nu fått på sig oljekläder och en tjockullig »Helsingörsmössa». Derjemte stack en ropare fram under armen, så att nu såg han ut som den styfve skeppare han i sjelfva verket var.

Vi kikade alla ömsom till väders, ömsom åt gubben Siverts kantiga ansigte för att se, huruvida han ännu icke tyckte, att hon hade för mycket på sig. Men Antoinette klädde den gången af sig, gubben förutan.

Kratsch! Der gapar storseglet vidöppet och remnar sedan från hufvud till fot.

»Upp der på storrån och gör fast seglet, innan det blåser i trasor!» ljud det genom roparen.

Nå, den befallningen kunde nu förstås på alla tungomål och i en blink voro vi uppe, fångade upp kvarlefvorna, svepte dem kring rån och fingo beslagssejsingar om dem så stadigt vi kunde.

Jag hade just foten på däck igen, när, med ett brak, som lät riktigt hemskt, förmärsseglet sprack midt i tu tvärskepps, rakt under refsejsingarne, från nock till nock. Nå, det var ingenting annat än ner med rån, hala upp i reftaljorna och gå upp igen. Genom att hala reftaljorna »tublocks», tog vi sträckningen från de andra stickbultarne och lyckades efter mycket trubbel få seglet bottenrefvadt.

Sedan vi derefter äfven bottenrefvat briggseglet, började vi känna oss böjda för att smaka på kokkens ärter. Men den gången hade vi gjort upp räkningen utan värden.

Vi höllo just att skjuta upp de många ändar, hvaraf däcket var belamradt, då bofvenbramsseglet på fockmasten arbetade sig löst ur beslagningssejsingarne och blåste ut, slående och böjande stängen som en videqvist. Seglet måste in eller kapas eller också skulle stängen ofelbart springa af.

Hans och jag skickades upp, men vi kunde icke uträtta något. Då kom ingen ringare än andre styrmannen upp. Han bad oss helt gemytligt att »gå åt h—e», men vi sväljde tysta ohöfligheten och voro glada att få fira oss ned till bramsalningen, ty man hade största möda att hålla sig fast. Det krängde förfärligt på denna svindlande höjd.

Men andre styrman var en riktig sjöbjörn i hvar enda linie. Hans händer tycktes vara försedda med hullingar. Efter en skarp fäktning, der han skickligt visste begagna fartygets sättningar, fick han bugt på seglet och surrade det med långa plattningar. Sedan gjorde han rån klar att firas ned i däck, och endast en erfaren sjöman kan förstå, hvilket utomordentligt svårt och farligt arbete det är att taga ned en rå midt i synen af en skrikande storm. Han var ibland tvungen att bara hålla sig fast med hela sin styrka, för att icke blifva slungad från sin farliga post. Stormen tycktes just låta liksom mera uppretad, när han var deruppe, det var som om den ville skrapa honom från rån. Den hade tydligen gammalt obytt med honom. Men rån kom dock helbregda ned i däck och kort derpå lyckades French Harry göra samma kupp på stormasten.

Vi andra fingo göra fast ledsegelspiror, få upp

stöttningsrep kring rårna jemte flera andra preparationer för en styfvare storm.

Ändtligen skulle vi gå ned allesammans utom rorsman och utkiken, och få en smula varmt i oss och på oss. Vi voro genomfrusna både till kropp och kläder, ty de senare voro alldeles nerisade.

Jag hade satt mig på kojkanterna och höll just på att draga af sjöstöflarna för att byta om strumpor, då . . . Pang, pang, pang! ramlar det på kappen.

»Swedish John, ohoj! Upp med dig, qvickt!»

Det var förste styrmans röst. Stöflorna på de våta strumporna igen. »Hallåh, kommer strax!»

»Se der,» pekade styrmannen med tummen för öfver, »der är jobb för dig. Och du, Sjöko,» röt han åt vår fete holländare, der denne satt på ena spelsnocken, lekande utkik, »ut och hjälp till att taga vara på trasorna efter det der stageglet!»

Det var således en öfning på klyfvarbommen det gälde. Förmärsstageglet, som vi ditsatt efter den sönderblåsta klyfvaren, fladdrade mycket riktigt ut i breda remsor, liknande stora vimplar.

Briggen körde ursinnigt hela stampdaviten ned i sjön och vi voro lika mycket under som öfver vattnet den tid vi tillbringade på bommen. Läsaren må här tro om min sanningskärlek hvad han behagar, men jag kan icke underlåta att nämna, hurusom min fete medbroder det oaktadt helt kallblodigt ur den vida skjortryggen framletade en biscuit, hvarmed han förnöjde sig mellan kallsuparna.

När vi kommit in, tillriggades ett annat stageglet, ty vi måste ha mera försegel på henne. Men

då vi hissade i fallet, kom det knappast halfvägs upp på bardunen, förrän det gick i stycken. När vi gjorde fast fallet, fans der icke ett tecken qvar af af seglet annat än liken.

Nu visade sig stora hål i focken, så att vi måste upp och göra fast den. Stormen hade öfvergått till full orkan. Vinden rent af vek ned oss mot riggen och på rån var det ogörligt att vända ansigtet åt lovart. Han blåste skarpt som rakknifseggar.

Det började allt se litet betänkligt ut. Förmärseglet brast och blåste sin väg, ett af waterstagen lossnade, blindrån sprang upp i surningen, ett stängvant gick af, läankaret arbetade sig löst och släpade huggande efter sidan. Till och med kabysen råkade i drift och låg kullvräkt nedåt lä med hela köksbutiken.

Der var minsann ingen tid att skaffa nu, när vi hade alla händer fulla af hårdt och nödvändigt arbete.

Briggen förde nu ej mera segel än förstäng, gaffelfock, bottenrefvade stormärs- och briggsegel. Men märseglet visade tämligen säkra tecken att snart vilja resa och äfven den lilla gaffelfocken såg osäker ut.

Kaptenen lät derföre slå under en splitterny gaffelfock, ett stormsegel af starkaste smerting. Vi najade fast det omsorgsfullt vid gaffeln och som det erbjöd liten yta öfver relingen åt vinden, var det troligt, att det skulle hålla.

Se så, nu gick märseget all verdens väg — never mind, det finnes en ny omgång i segelkojen! Men ingen skulle ha känt igen vår vackra brigg, sådan hon svassande visade sina klutar för ett halft dussin timmar sedan.

SJUTTONDE KAPITLET.

Åter till Medelhafvet. — Finner en landsman, som är ett mirakel bland sjömän, men dålig som praktiker på landbacken. — Sjökon råkar ut för en ful fisk, hvilken indirekt landsätter honom i Gibraltar. — Fosterlandskänslor.

Den natt, som följde, kunde i sanning kallas förfärlig. Det tycktes som om stormen aldrig ville nå sin höjd, utan rent af föresatt sig att bända ned vår stackars brigg i de störtsjöar, hvilka oupphörligt slogo öfver henne.

När mörkret inbröt, hade yrvädret upphört, men det efterträddes af en fruktansvärd köld, som inom kort förvandlade däcket till en isgata. Mannen vid rodret måste surras och alla, hvilka tjenstgjorde på däck, höllo sig fast hvarest de bäst kunde komma åt. Minsta oförsigtighet hade varit döden.

De båda styrmännen och French Harry voro de enda, som fingo styra briggen under dessa rysliga timmar och, så skickliga rorsmän de än voro, tyckte jag likväl, att stormen blott behöfde välja bland sekunder den, då hon skulle kantra henne.

Det var omöjligt att låta henne länsa. Under

trycket af denna orkan skulle vi snart hafva satt henne i land på den farliga kusten i lä. Det hade varit att gagnlöst offra lif och fartyg.

Men denna ruskiga natt, under hvilken alla fröso och ingen af oss undantagandes Sjökon kunde få en blund i ögat, tog också en ända. Tillförsigten återvände vid första morgongryningen; ty att kunna se faran i synen är att till hälften blifva dess herre.

Stewarten försökte upprepade gånger göra fyr i kabyssen, men det visade sig omöjligt, hvarföre kaptenen lät oss få en flaska äkta holländsk genever, för att sätta en smula värme i kroppen. Möjligen torde någon »ädel» goodtemplare hafva skjutit ifrån sig buteljhalsen vid detta tillfälle, men jag vågar be-
tvifla, att likväl mer än två på hundra gjort det.

Mot tiotiden bedarrade stormen något, så att försök kunde göras att befria däckets från issvallet. Derefter stucko vi ett ref ur briggseglet, hvilket arbete kom blodet att springa fram under naglarna vid söket att få upp de stelrusna refsejsingarna.

Kaptenen, som hela natten suttit på skylightet, likt en fastfrusen snögubbe, gaf sedan befallning om att få upp en bottenrefvad klyfvare, emedan vi hade för mycket aktersegel. Efter ett styfvare halande sattes också denna, hvilken till all lycka höll. Briggen körde nu sin isiga bog med en fart af fulla tio knop genom den vråkande sjön, som nästan ständigt ännu störtade öfver backen och genomdränkte oss grundligt, i synnerhet den stackars greken, som icke hade något annat än den smutsgröna kjol och trasiga tröja han gick och stod i.

Så snart vi voro genom Bristolkanalen, blef vädret mildare, änskönt den nordliga vinden höll i sig.

Jag kunde icke synnerligt mycket navigation den tiden, men så pass geografiska begrepp hade jag likväl, att misstankar började uppstå rörande den kurs vi styrde. Gotlands Janne visste mycket väl, att jag icke önskade gå till Medelhafvet och uppgaf, att briggen var destinerad till Montevideo. Jag hade tagit hyra på ett år.

Emellertid flögo vi söderut allt hvad de nyunderslagna seglen förmådde draga och när jag, stående vid rodret, en dag meddelade andre styrman mina tunderingar, förklarade han, att vi gingo till Marseille.

Detta ingaf mig icke ringa bekymmer. Dels hade jag hört, att Hanna blifvit befraktad dit, dels stod min håg till landet på andra sidan Atlanten, hvarest duglighet och kraftig vilja sades fortast vinna en någorlunda sjelfständig ställning. Råkade jag ännu en gång i Strömlunds klor — —

Nå, nu måste saken tagas kallt, isynnerhet som det var omöjligt att icke finna sig i omständigheterna. Jag försökte också att begagna de säregna förhållanden, hvilka framkallades af den språkliga förbistringen, att få lära arbeten, hvilka eljest sällan lemnas åt sjömän af min ålder.

Vår förste styrman var en duktig karl och hade godt gehör med sig. Utan att vara särskildt partisk för mig, såg han väl, att jag på allt sätt försökte göra mitt bästa, hvarföre han mycket använde mig och stundom lät undfalla sig ett och annat ord af

uppmuntran. Han inlät sig dock aldrig i någon den ringaste förtrolighet, utan höll sig lugn och jemn, »en man, hvarje tum af honom.»

Med andre styrman blef jag deremot på särdeles intim fot, åtminstone under nattvakterna, hvilket måhända kom sig mer af en tillfällig omständighet.

En vacker månskensnatt hade jag under min utkik gått ut på bogsprötet, der jag satt, betraktande briggens vackra resning med de bugtade, hvita seglen, liknande vajande marmorblock, framdrifna af vinden. Månskensnätter, stämmingsfulla hurusomhelst, äro det ännu mera på hafvet, der skeppet glider fram likt ett ofantligt vitklädt spöke öfver den glittrande vattenöknen. Ensamheten, tystnaden och hafvets majestät uppkalla känslor af beklämning och vemod. Man tycker sig höra suckar ur djupet, klagan från vinden. Känslan af naturens förkrossande storhet infinner sig aldrig starkare än just under sådana lugna nätter, då intet angrepp från någon af dess makter uppkallar yttringar af menskligt mod och motståndskraft. Åtminstone är detta min personliga erfarenhet.

För att slå bort melankolien, började jag derföre sjunga: »Djupt i hafvet på demantehällen». Denna sång var just icke lämplig för mitt ändamål, men jag »kom på den» ofrivilligt, såsom det heter.

Småningom mera gripen af den vackra melodien, sjöng jag med allt högre röst, förgätande, att babölingarne nere i sina kojor föga torde blifva trakterade af brandvakt.

Men jag kunde icke mer än första och sista ver-

sen och när denna förklingat, vaknade jag ur drömerierna och gick in från bogsprötet.

»John, min gosse, ge mig den der visan en gång till,» sade andre styrman, stickande fram hufvudet från spelsbetingen. Han talade svenska, något engelskformad, men likväl med ett uttal, som hantydde på, att vårt språk en gång varit hans modersmål.

»Förlåt, styrman,» sade jag, icke fullt säker på, huruvida ej bönen var en ironi. Andre styrman hade alltid tyckts mig vara en snula spefogel.

»Never mind! Ge mig den sången en gång till,» upprepade han med ett så bedjande uttryck i rösten, att man icke kunde misstaga sig derpå.

Jag sjöng de två verserna af »Neckens polska» återigen och belönades med en handtryckning, stark och varm, d. v. s. af det äkta slaget.

Från detta ögonblick blefvo vi vänner och denna vänskap har jag att tacka för mycket.

Pehr Gudmundsson, så lydde fädernens namnet på den kosmopolitiska mr Brown, var den märkligaste människa jag någonsin träffat på ute i verldsvimlet och äfven sedermera, när förhållandena fört mig i kretsar, stående vida öfver både skans och kajuta. Han tillhörde antalet af dessa rikbegåfvade, hvilkas anlag innehålla rudimaterier till en Napoleon eller Darwin, men som ödet och brister i karaktären tvinga ned till byskolmästare, larmtalare i en arbetareförening, hemlös vagabond eller dylikt.

Denna gamla becktröja, hvars öfver trettioåriga slit och släp i snart sagdt alla sjömakters fartyg icke

lemnad honom mer än en kista kläder, några böcker och en andre styrmans hundsysla, hade ett minne och en förståndsskärpa, hvilka gränsade till det rent underbara. Han förstod att ur sitt skiftande lif berättade drag och måla situationer så lefvande och korrekt, att man icke kunde tvifla på, att allt tilldragit sig precis så som han berättade. Under de långa nattvakterna upprullade han för mig taflor af tyranni och elände, som drifvit folk till myteri, om befälets hardt när otroliga okunnighet och dess förfärliga brutalitet gentemot sjuka, döende och döda. Han gjorde mig förtrogen med det oförsynta skojeri och de knep, hvilka föröfvas af boardingsmasters, befäl, ja t. o. m. af samvetslöse redare mot den stackars »Jack».

Detta utgör nu en gång stående temat vid konversationen nere i skansen på hvarje fartyg liksom pigorna tala om sina fruor och fruarna om sina pigor; men Browns (jag minnes honom mest under detta namn) anföranden innehöllo aldrig några afsigtliga färgläggningar. Hans ålder, långa erfarenhet och sunda lefnadsfilosofi bevarade honom från hvarje öfverdrift hvarken åt ena eller andra hållet.

Dessa belysningar med thy åtföljande råd, änskönt de lände mig personligen till stort gagn, hörde dock på långt när icke till det märkligaste hos denna ovanliga menniska. Hvad som satte honom så högt öfver hans yttre vilkor, voro hans kunskaper icke allenast rörande rent nautiska saker, utan äfven i åtskilliga andra grenar af menskligt vetande.

Vetande är just ordet, ty Brown kunde verkligen, såsom jag förmodar, nästan hvarje rad af hvad

han läst, tack vare sitt »hästminne», och visste att med grundlighet och logisk skärpa behandla ämnen, om hvilka ingen väl kunde drömma, att de skulle hafva trängt inom relingen af ett handelsfartyg. Detta egna förhållande härrörde troligen deraf, att han kommit öfver dessa populärt skrifna vetenskapliga och filosofiska afhandlingar, på hvilka redan den tiden de stora kulturlanden hade rätt stor tillgång.

Men huru kom det sig, att Brown, som hade större insigter, erfarenhet och duglighet än hvilken vanlig kapten som helst, icke för längesedan hade avancerat åtminstone till en sådan post? Orsaken var helt enkelt den, att han led af hvad jag skulle vilja kalla sjukdom i viljan.

När Brown kom i land och fått sin goda afräkning, vinkade nöjen och laster mot honom från hvarje dörr och fönster. Han försökte göra motstånd, ju äldre, ju mera; men så följde han de lockande ljuden. Han såg sig tillbaka och då var han hemfallen åt trollen. Och kom han en gång i farten, så var det sedan bara att länsa undan för fulla muggar, tills den sista slanten var bortdansad. Men då öppnade boardingmastern sin välgörehets breda slussar, tills denne hedersman fann det vara nog och skickade vår kunnige vän för om masten, efter att hafva lyft två månaders hyra hos kaptenen. Det blef alltid slutet på visan. Och sådan är i allmänhet hvarje gammal becktröjas historia. Den ordentligaste, lugnaste sjöman ombord är ett hjälplöst offer för allt slags oordentlighet och elände i land. Mången af dem inser nog detta, umgås med goda föresatser under flere

tusen sjömil, men dukar under, om ej för svagheten i den egna viljan, så för den större energien i andras viljor, hvilka gjort stackars Jack till sitt speciela näringsfång. Från juden, som kommer med sina dåliga klockor schackrande ned i dockan, till någon slipad Polly, som plockar af honom hans sista cent, lägga alla hamnens affärsgenier an på en sjöman, hvars surt förvärfvade penningar höras klinga i fickan.

Mr Brown omtalade för mig allt detta, ja en hel sorglig historia om alla sina förvillelser och fruktlösa försök att kämpa emot frestelserna, med stor öppenhjertighet. Han sade sig tro, att dryckenskapen likväl vore det värsta, emedan den, liksom girigheten, är roten till nästan allt annat otyg. Han varnade mig mycket för glaset. »För mig», tillade han suckande, »är det nu för sent. Mitt lif är en gång tillspillogifvet och kan icke repareras genom aldrig så tjock nykterhetsförhydning.»

Under dessa nattvakter, de lärorikaste och angenämaste en vetgirig ung sjöman gerna kunde önska sig, gaf han mig också lika grundliga som praktiska lektioner i navigation och engelska språket. Han var den styfvaste räknekarl jag någonsin träffat på, hans förmåga att gruppera siffermassor i hufvudet gränsade nästan till magi. Af honom fick jag låna goda böcker i nautiska ämnen, hvilka jag under frivakterna om dagarna försökte dechifrera med tillhjälp af ett engelskt-franskt lexikon, som jag fick låna af förste styrmannen. Franska kunde jag nämligen någorlunda från gymnasiitiden.

Men jag fruktar, att den här mr Brown, så utan

exempel han än må stå bland sjömän och så mycket hans minne är mig dyrbart, likväl redan inkräktat för stort rum i denna anspråkslösa skildring, hvarföre jag nödgas öfvergå till fortsättningen af min vidare yttre utveckling i ödesväg.

Ännu en gång såg jag Gibraltars väldiga klippborg och äfven nu måste vi ankra för motvind och ström. Vi lågo dock ej der mer än tre dagar.

Härunder tilldrog sig en händelse, som jag aldrig kan tänka på utan rysning, för allt hvad upprörande jag läst och hört talas om i samma väg.

Som det var klart, vackert väder och vårsolen besitter en synnerlig kraft att torka färger, begagnade kaptenen tillfället att »skyldra» d. v. s. måla briggen en smula utombords. Det är ett nöjsamt arbete och vi målade af hjertans grund.

Sidorna och bogen voro redan strukna. Endast sjökon och greken sutto utombords på en plank, som var nedfirad från hackbrädan, och höllo på att sudda öfver akterspegeln.

Jag hängde i en båtsmansstol, tätt under stormärsen, sysselsatt med att fiffa upp undermasten genom anbringande af en tunn varnishyta. När jag ett ögonblick kikade ned, för att få någon att fira litet på gölingen i däck, fanns ingen till hands, hvarföre jag begagnade ledigheten till att beskåda det vackra sundet och de många fartygen, den engelska Medelhafseskadern icke minst.

Slutligen kom jag också att kasta blicken ned på den fete holländaren, som synbarligen tyckte om detta »mojschå», der han opåtaladt kunde få öfva sitt

idisslande bredvid den gamle greken, som aldrig sade ett ord.

Plötsligt isades hvarje bloddroppe i ådrorna. Jag såg en ofantlig fisk köra upp i vattenytan vid ena låringen. Jag såg två grymma, lömska, rent djefvulska ögon — — ah, jag kan se dessa förfärliga ögon ännu, jag har skådat dem många gånger i drömmen sedan. Jag vet ingenting, som i vederstygglighet öfvergår ögonen på en stor, hungrig haj.

Jag hade då aldrig ännu sett detta odjur i verkligheten, men studerat afbildningar och hört det beskrivas tillräckligt nog, för att ögonblickligen känna igen det.

»A Shark!» *) skrek jag allt hvad rösten förmådde och pekade ned under hvalfvet med en uttrycksfull gest af vild fasa.

Både greken och holländaren hörde skriet, fastän de ej förstodo hvad det innebar, men de tittade upp, sågo gesten och den begrepo de.

Greken såg sig om och svingade sig blixtsnabbt genom ett tag i trossen upp på plankan.

Hajen var under hvalfvet, hade kantrat om och redan vändt upp sitt akterstagade, med en hel arsenal väpnade gap. Sjökon såg faran och sjelfbevarelseinstinkten förmådde också detta menskliga åbåke att en gång försöka rappa sig.

Men han var för klumpig i vändningen och ett genomträngande skri, som ljud ohyggligt vidt omkring förkunnade, att besten nafsade tag i sitt rof.

Mitt fortsatta ropande och pekande hade emel-

*) En haj!

lertid skockat både befäl och manskap till hackbrädan. Brown sprang ögonblickligen efter en af gångspelsspakarna, hvilka sutto rundt stormasten, slog ett påstek under armarna, och gaf folket trossen att hålla an, samt firade sig ned på plankan, flink som en pojke.

»Håll an, håll an, så mycket du orkar!» skrek kaptenen åt holländaren och denne hakade sig konvulsiviskt fast om trossen, utstötande de jemmerfullaste vrålanden.

Jag kunde se, huru vattnet färgades rödt i de kaskader, som fisken ursinnigt piskade upp genom våldsamma slag med den kraftiga stjertfenan. Hajen hade huggit tag i holländarens fot och sargade och slet derpå, för att draga honom i djupet.

Andre styrman skuffade undan greken, som äntrat uppför trossen, och var i en handvändning sjelf nere på plankan.

Stående, stöttad af trossen som hölls stadigt från hackbrädan, på den ryckande plankan, fattade Brown spaken med bägge händerna och lät den hagla med all makt på odjurets hufvud och underkäk.

Det var en förfärlig strid, så mycket rysligare derföre att den ackompanjerades af den olyckliga Sjökons rop, som skar genom märg och ben. Ändtligen måste hajen gifva tappt efter ett halft tjog riktiga kärnslag. Vidundret försvann i en hvirvel af blodblandadt skum.

Andre styrman tog nu af sig påsteket, gjorde det vidare för att få det kring holländarens feta lekmén och så halades stackars Sjökon upp på däck och

bars in i hytten, der hans svårt tilltygade fot och ben förbundos af andre styrman, så godt sig göra lät.

Kapten Sivert, som öfverhufvudtaget var en hyggelig man, lät sätta briggens vackra, långsträckta gigg i vattnet, och jag jemte norrmannen Hans, utan skryt de snyggaste gossarna ombord, befaldes rigga oss så fiffigt som möjligt.

Vi mottogo den stackars Sjökon och lade honom på en madrass i midten af båten. Han var tämligen blek, men hade likväl icke gått miste om aptiten. Käkarna rördes i vanligt lunk och skjortans utseende visade, att hon intagit en full last biscuits innan det bar i väg. Kapten Sivert, ovanligt uppsträckt, steg slutligen nedför lejdaren och så satte vi af mot engelska flottiljen.

Kaptenen styrde mot den störste af dessa ståtliga örlogsmän, en ansenlig tredäckare. Vi rodde så man-of-warmässigt som möjligt, när gigger nalkades denna koloss. Långa tag, rask knyck, när den långa, först mot ändan bredbladiga åran skefvades i vattenbrynet.

»Well rodt! Upp med årorna!» Årorna kastades ur klykorna, lyftes lodrätt uppåt och lades samtidigt ned föröfver. »Pass opp för ändan!»

Man hade kastat en tross från linieskeppet och i en blink låg gigger vid den stora, präktiga trappan. Kaptenen gick ombord, men kom snart ut på trappans trall, beledsagad af en lång, mager man med ett ofantligt, eldrödt skägg. Hela sidan var för öfrigt garnerad med typer af den styfva ras,

som gjort Britannia till hafvens obestridda herskarinna. En officer syntes också i den blankpolerade öppningen och kommenderade tre märsgastar nedför trappan.

Holländaren låg helt flegmatiskt och småtuggade, när vi skulle langa honom öfver till man-of-war-gastarna.

»Undrar inte på, om 'Johnny Shark' ville ha sig en stek af den der fete göken,» hviskade en af dem till mig. »Är han sjöman *den*, eh?»

»Han är 'a dutchman'» *) svarade jag. »Håll styft i, det är godt gods i honom.»

»Aye, aye, a dutchman! Kunde just tro det. Langa nu hit lindebarnet!»

Den besynnerlige holländaren bars varligt upp för trappan utan något tecken till klagan. Om vidpass en halftimme fördes han tillbaka i giggen, kaptenen fattade styrlinorna och vi satte af.

Några minuter derefter lemnade en väl bemannad båt lineskeppet och höll efter oss. »Låt nu se, att vi inte komma en half mil efter den der gynnarren,» yttrade kaptenen, pekande öfver axeln.

Lineskeppets doktor var, trots sitt sträfva yttre, en menniskoälskande man och hade förordnat, att patienten skulle föras i land och under hans auspicier öfverlemnas till garnisonens sjukhus. Fördenskill hade de i örlogsbåten medtagit en bår och nödigt manskap till transporten.

Afståndet till stranden var icke synnerligt stort, så att någon olägenhet af lång väntan icke kunde

*) Holländare, men äfven tysk i allmänhet. Engelska sjömän hysa vanligen mycket ringa tankar om »The dutch.»

uppstå hurusomhelst. Vi togo likväl i på ärans vägnar och gjorde vårt bästa att knäcka årorna. Men det var omöjligt att komma undan deras sexårade båt, hvars bog körde upp en fot skum framför sig. När jag tog törn med båtshaken, var redan båren iordningställd med doktorn, jemte fyra matroser bredvid. Vi togo ett kort farväl af holländaren, som viftade litet med högra handen, hvarpå han varligt instufvades i båren, hvilken hade formen af en säng och var täckt.

Sedan kaptenen klarerat kostnader och fullgjort åtskilliga formaliteter på sjukhuset, återvände vi om bord, der denna rysliga händelse tycktes vara glömd redan samma qväll. Sjömän vilja aldrig lägga olycksfall på sinnet och stackars Sjökon, slö till idiotism, var för öfrigt icke saknad af någon annan än styrbordsvakten, som nu blef en man kortare. Han dugde visserligen icke till mycket, men gjorde dock god tjänst vid en brass, tack vare sin tyngd.

Tidigt morgonen derpå, kom en käre god vind och så korthändta vi än voro, gick det nu betydligt rappare att få upp klutarna än i Cardiff. Om två timmar hade vår snälla brigg lemnat hvarenda seglare bakom utom en annan brigg med en blågul flagga under piken. Det var ett ovanligt vackert fartyg. Långt, lågt skrof, mycket akterstagade master, ovanligt breda rår. Vi kommo hvarandra så nära, att vi mycket väl kunde läsa de förgyllda bokstäfverna på akterspegeln. Der stod »Mathilda ∴ Götheborg.»

Jag var vid rodret och kunde tydligt se allting

ombord på henne. I detta ögonblick kände jag ytterst lifligt att hos mig icke fans ett spår af kosmopolitism. Under flaggan der var ju en bit af fäderneslandet och bröstet svälde af längtan att få trampa briggens däcksplankor och trycka landsmäns händer. Enligt min tro yttrar sig aldrig fosterlandskärleken starkare än då i aflägsna farvatten vi plötsligt upptäcka denna blågula ylleduk, om ej måhända, när vi efter lång frånvaro få syn på en rand af svenska kusten.

»Jag tror du ämnar gira in på hennes läring, John,» sade andre styrman, men rösten lät hvarken ond eller gäckande. »Låt mig taga rodret och tag du och helsa på henne. Du är ju 'Swedish John',» tillade han, dragande en djup suck.

Jag halade ned vår flagga tre gånger, hvilken helsning på samma sätt besvarades af svensken. Vi prejade hvarandra. Äfven Mathilda skulle till Marseille; hon var lastad med plank och bjelkar från Sundsvall.

Men äfven Mathilda måste, änskönt blott tum för tum, blifva efter den ilfärdiga Antoinette och mot qvällen syntes hon blott såsom en aflägsen prick vid den vestliga horisonten.

ADERTONDE KAPITLET.

Reflektioner öfver »den stora nationen» och öfver — »koljumpning». —
Vår greks melankoli blir uppenbarad i köttet. — En aning.

Det första jag såg, när vi halade in i Marseilles präktiga nya hamn, var Hannas f. d. konstapel, som satt gränslä öfver relingen på ett grönt barkskepp och anoterade kolkorgar. Han tittade upp, när briggen passerade förbi och blef blodröd vid anblicken af mig, som stod på backen, sysselsatt med att fira ankaret från kranbjelken. Jag tillropade honom: »allt väl!» och svingade mössan af hufvudet, hvilket föranledde honom att blotta sin pomaderade tupé.

Det andra, som slog mig för hufvudet, var anblicken af några fiskarbåtar, hvilka seglade in från Cap Croisettehället. Nog har jag sett många ruskiga figurer sedan, men maken till sjöröfwarefysionomier och motstycken till lappiga kläder har jag aldrig fallit in med i någon af civilisationens centralstationer. Desse fiskare sades bo i ett särskildt kvarter af den äldsta staden och vara rena, oförfalskade af

komlingar till de gamla fenicierne. I så fall äro de märkliga bevis på huru äfven folkens utveckling genomlöper den vanliga banan från grodd till förvissning.

I sammanhang härmed vill jag nämna några ord om greken, vår skeppskamrat. Det var märkvärdigt att iakttaga, huru litet sinne denne hade för prydlighet eller åtminstone nätthet i sitt arbete, såväl hvad beträffar det vanliga sjömansarbetet som lappning och lagning af garderoben, hvori sjömän af anglosachsisk och germansk race inom kort förvärfva sig stor skicklighet. När greken skulle reparera sina paltor, brydde han sig aldrig om, huru lappen passade vare sig till färg eller form, utan tog hvad han fick fatt uti och klutade dit biten med några få, stora stygn. På detta sätt hade han lyckats tillskapa ett slags tröja, af hvars utseende man omöjligen kunde gissa sig till hennes ursprungliga färg. Äfven sjömansarbetet förrådde samma klumpighet och bristande smak. Och dock hafva grekerne en gång varit verdens mest skönhetsälskande folk!

Men till Marseille och briggen Antoinette! Vi fingo en god plats i nya hamnen, der fartygen icke, såsom fallet var i den gamla, lågo packade som i en strömmingsfjerding med grått vatten till lake.

Dagen efter ankomsten riggade vi till en ställning för kollossning, fingo undan båtar och reservspiror, öppnade luckorna och började redan på eftermiddagen »jumpa kol».

Jag förmodar, att koljumpning är en mycket lustig syn för folk, som kommit hit till världen med

tillräckliga medel att hela lifvet igenom gapa på och beundra, eller finna saker komiska, hvilka de sjelfva slippa någonsin lägga hand vid. Men om desse sprättar och fina damer, dem jag många gånger såg stå bestirrande våra svarta gestalter, bara en timme finge deltaga i en sådan lustig lossning, så tror jag att de flinade så lagom sedan.

Koljumpning går till på det viset, att man på ena sidan om storluckan uppför en ställning ungefär som en hög gärdesgård, men med blott fyra eller fem stänger. Från upphalaren utgå, skilda åt genom träspjelor, tre à fyra trossar och med dem sker jumpningen. En man står på bryggan, som är uppförd på luckans andra sida, hvarvid kolpråmen ligger, och sköter upphalaren, varskor när kolkorgen är påhäktad, tömmer den och öfverhalar löparen vid korgens ned-sändande. Två man fylla korgen nere i rummet och haka på. Tre man (på briggen var det åtminstone så) jumpa upp korgen. De klifva uppför stängerna, ju högre, ju djupare man har kommit i rummet, hala »ett, två, tre!» och så med ett »hopp!» hoppa de baklänges ned i däck, och korgen är uppe. Men då klifva koljumparne också igen på sin pinne och så »ett, tu, tre, hopp!» voltigera de ned ånyo. På detta sätt fortgår det dagarne i ända tills sista kolkorgen dansat ur rummet.

Jag försäkrar ännu en gång, att koljumpning ingenting är att skratta åt, isynnerhet när solen sticker på och koldammet ständigt ryker.

Äfven blir man mycket torr i halsen, emedan detta ymniga dam har en märkvärdig förmåga att

tränga ned i luftstrupen. När det var min tur att fara till kokhuset efter kocken och hans kittlar, brukade jag derföre med en lemonad försöka mjuka upp andedrägtsvägarna. Det var ingen brist på lemonadförsäljare, som gingo omkring med blecklådor på ryggen och skreko af hjertans grund. Men jag föredrog att gå in i någon af de smärre restauranterna, hvilka ligga vid den ofantliga Rue de la République, som löper i hästskoform från den nya och rundtomkring den gamla hamnen. Så många jag besökte — och jag gick med afsigt till olika ställen — fann jag öfverallt marmordiskar och bord med marmorskifvor, eleganta hyllfack med speglar och förgyllningar samt först och sist — ett förekommande, artigt, likformigt bemötande mot alla besökande.

Jag kom in der, svart som en skepparlögn från hjessan till fotabjellet, och förtärde blott en enda lemonad, men »demoiselle» vid disken och upppassaren voro lika höfliga som hade jag varit en grefve med åtskilliga hundratusen i räntor. Likadant betedde de sig mot simpla hamnarbetare, pråmkarlar och dylikt. Äfven desse å sin sida lade i dagen en belevnhet i uppträdandet, ett slags len, jemn blidhet, som man sällan finner hos amerikaner, engelsmän, nordtyskar och nordskandinaver. Om jemlikhetsbegreppet i politiskt hänseende lika litet kan genomföras i Frankrike som i andra land, så är det dock säkert, att det ingenstädes så trängt ned i det sociala lifvet och umgänget mellan de olika klasserna som just i den stora revolutionens fädernesland.

Jag lade särskildt märke dertill vid ett besök i

»Café du Turc», som då var alldeles nytt och ända till nuvarande årtionde har bibehållit ryktet att vara världens förnämsta etablissement i sin väg. I denna ofantliga sal satt, bland den mest brokiga publik, som måhända sammanföres på ett ställe af jordklotet, äfven en mängd militär, tillhörande ett zuav- och ett linieregemente, som dagen derpå skulle inskeppas till Algier. Hvilket ständigt prat och gestikulerande bland dessa lifliga sydlänningar, af hvilka nu måhända mången tillbringade sista aftonen i »La belle France»! En toddygubbe hos Berns skulle aldrig kunna tänka sig en sådan tafla utan fylleri och sönderslaget glas. Men det rent märkvärdiga var att se, hurusom simpla soldater sutto kring det ena bordet och deras officerare vid ett annat, och så nära, att de godt kunde vidröra hvarandra med armbågarna. Jag satt och betraktade denna för mig ofattliga scen länge och väl, men kunde icke märka några »miner» från officerarne, och zuaverna pratade lika gladt och ogeneradt som om de hade befunnit sig på flere mils afstånd från sina förmän. Och detta var dock under en tidpunkt, då franska armén hade rykte om sig att vara den förnämsta i världen, hvarpå den också aflade lysande prof under dagarna vid Magenta och Solferino.

Jag tror, att det skulle lända vårt land till fördel, om de bråddjup, hvilka från gamla, raa tider gräfts i syfte att upprätthålla den slafviska lydningen, så småningom började utfyllas af den humanitetens försonande ande, som, trots fruktansvärda olyckor, ännu berättigar fransmännen att vara civilisationens för-

nämste banérförare och Frankrike att heta mensklighetens hjerta.

Men nu stopp med sådana utgjutelser och lofprisanden, hvilka passa här lika litet som sidohuggen i don Juan, så stor skald Byron än var! I all synnerhet som vid Marseille är fäst ett för mig ytterst obehagligt minne.

Vi hade lossat kolen och gjort allt snygt både i rummet och på däck samt i det närmaste fått in en mycket dyrbar laddning vin och olja. Ingenting af vigt tilldrog sig under tiden, om man undantager att vår lappige grek, som för öfrigt jemt varit dyster, den sista veckan började visa misstänkta tecken till att hota blifva rent af tokig. Jag trodde, att det kom sig deraf, att han icke yttrat ett ord under hela resan och försökte en middag med uppjudande af all möjlig sinnrikhet i tecken förmå honom att friska upp sin ande genom att besöka ett grekiskt barkskepp med levanttackling, som anländt för ett par dagar sedan och låg en half kabellängd från vår brigg.

Den liflige French Harry skrattade så att han höll på att gå öfver stag ned på durken. »Nej, Johnny,» sade den godmodige fransosen, hvars runda ansigte bildade den mest slående kontrast mot grekens stränga, magra roffågelsfysionomi, »snarare hade du kunnat lära Sjökon dansa på slak lina än få i greken din pantomim. Men idén var inte dålig och det är verkligen synd om det här melankoliska skrället. Låt mig försöka trolla din visdom i honom, när vi komma på däck.»

Sedan vi tändt våra snuggor (jag hade redan blifvit en stark rökare) och gått upp, tog Harry greken vid skuldran, pekade på hans hufvud såsom sätet för melankolien och lät samtidigt sitt eget slinka omkring som om det ännu blott hållits fast af ett kabelgarn. Derpå räckte han ut tungan och babbade i luften, pekande samtidigt på det grekiska skeppet.

Men effekten vardt visst en helt annan än den muntre fransmannen beräknat.

Grekens fårade ansigte blef plötsligt askgrått, ögonen rullade vildt, han slog sig för pannan och rände under ett ohyggligt skri åter ned i skansen.

»*Den* är då sprittande galen! Han såg ut att vilja ställa till något extra spektakel, kom med!» skrek Harry och så skyndade vi utför trappan.

Grekens mörka ögon tycktes vara i brand, så onaturligt glänste pupillerna, fradga stod kring munnen och händerna fäktade liksom afvärjande i luften. Vid vår åsyn ryckte han ögonblickligen sin dolk ur den trasiga gördeln och kastade sig öfver Harry lik en tiger i språnget. Men ändå blixsnabbare var min knytnäfve, som hårdt drabbade ned på öfverarmen, förlamande musklernas verksamhet. Harry bröt dolken ur den vildsintes hand, hvarpå vi bakbundo honom och anmälde den obehagliga tilldragelsen för styrmannen.

Såväl denne som kaptenen tyckte icke synnerligt om saken. Att få en man sjuk eller sårad, det må nu så vara, alltid blifver det något synligt resul-

tat; men en vansinnig förorsakar långvarigare trasel och större kostnader med myndigheterna.

Emellertid hade greken återtagit sitt förra skick och visade blott missnöje öfver linan, hvarmed vi bakbundit honom. Brown, som gått ned för att observera honom, förklarade såsom sin bestämda åsigt att karlen icke var tokig, utan endast en smula »vriden» af rädsla eller samvetsqval.

Vi fingo samma dag bekräftelse derpå genom ankomsten af två gensdarmar och kaptenen på den grekiska barken. Den ene af gensdarmarne uppläste en arresteringsorder, lydande på grekiske undersåten (namnet har jag förgätit), anklagad för mord på en annan grekisk undersåte ombord i barkskeppet Herakles, samt rymning från bemälde skepp, då liggande i Cardiff.

Vår grek fick nu åter en paroxysm af fasa och raseri, men gensdarmarne klädde honom så fint i jern, att hans kraftyttringar reducerades till ögon och tänder.

»Nu förstår jag hvad som kom åt den der kurren, när jag ville att han skulle tala några uppfri-skande ord med sina landsmän och gjorde så här,» hvi-skade French Harry till mig, i det han lät hufvudet dingla löst, vände ögonen halfvägs afviga och sladdrade med tungan.

Trots det sorgliga i situationen, kunde jag icke låta bli att skratta vid tanken på, huru alldeles ofri-villigt Harry råkat träffa grekens ömtåligaste punkt.

»I dag mig, i morgon dig,» lät Browns allvar-samma röst. »Jag trodde dig om bättre än så.»

Finnes det verkligen aningar om stundande olyckor, till hvilka man alldeles icke känner någon orsak? Eller är ett sådant der hotande utrop från en, hvars erfarenhet står långt öfver vår egen, nog för att kasta ett frö till pinsam oro i en själ, öppen för alla intryck? Jag anser mig icke nöjaktigt kunna besvara dessa spörsmål, hvilka jag här nödgas betrakta såsom alternativ; men säkert är, att jag, så fort båten med fången och gensdarmerna stött från sidan och Brown uttalat sin varning, intogs af en ängslan, vida starkare än som eljest borde hafva framkalats af denna gamla utslitna harang.

Äfven mina yttre förhållanden gåfvo ingen anledning till nedslående betraktelser. Jag var omtyckt af befålet, behandlades väl af kamraterna i skansen, stod på god fot med invånarne i kabyssen, hvilket är en mycket väsentlig sak för trefnaden, och var i begrepp att få gå tvärsöfver Atlanten, på hvars andra sida jag drömt att i framtiden tillkämpa mig en oberoende ställning, för att sedan hjälpa min mor och samla glödande kol på min systers grälsjuka hufvud. Jag hade till den förra skrivit ett långt bref, fullt af belåtenhet med min nuvarande ställning jemte tillförsigt i afseende på framtiden, och betviflade ej, att denna epistel borde utöfva ett lugnande inflytande på mina närmaste.

Hanna, den gamla galejan, hade icke kommit fram ännu, och äfven om så vore, kunde man väl hålla undan för Ruterkungen i en verldstad, sådan som Marseille.

För öfrigt hade vi icke lång tid qvar der och

---

kaptenen kompletterade besättningen dagen efter grekens sorgliga affärd med två man, hvilka uppgåfvo sig vara amerikanare. I alla händelser sågo de ut som första klassens sjömän, oaktadt de icke hade mer än de gingo och stodo i, men detta bevisar på sjön ingenting beträffande duglighet. I skansen besannas åtminstone ej det verldsvisa »Som man är klädd, så blir man hädd.»

Oaktadt således ingenting bedröfligt tycktes stå för dörren, tilltog likväl min melankoli. French Harry menade skämtsamt, att jag efterträdt greken i hufvudhängningsfacket.

NITTONDE KAPITLET.

Jag går i dimman, faller i sjön, faller in med Strömlund, faller af, men faller i klorna på den heliga Hermandads män, hvilka öfverantvarda mig åt fångahuset.

Sent en lördagsafton tillsade förste styrman mig att gå i land efter hans tvätt. Denna hade jag förut lemnat på ett ställe, beläget på andra sidan af gamla hamnen och nära en modehandel, som den tiden innehades af tvänne fröknar från Stockholm.

Styrmannen var angelägen om att få sina nystärkta skjortor till söndagen, emedan han då skulle göra sin sista visit i land. Tvättfrun hade också gifvit ett halft löfte derom; men som hennes »établissement», åtminstone enligt egen uppgift, var mycket starkt anlitadt, kunde hon först mycket sent på lördagskvällen expediera styrmannens tvättnota.

Denne bad mig taga jollen ensam, för att slippa hemta mig, emedan vi i Marseille blott gjorde en mans nattvakt.

Jag stötte från briggen kl. mellan nio och tio. Det var så stark tjocka, att man knappt kunde urskilja fartygens former, men gasskenet trängde ändå genom dimman, så att jag lätt fann vårt vanliga

landningsställe. Jollen förtöjdes i en jernring, årona togos upp och lades tätt vid foten af en stapel långa flakar.

Sedan jag vidtagit dessa försigtighetsmått, så nödvändiga i hvarje större hamn, der en lifvad Jack stundom ej tvekar att inskeppa sig med första båt han händelsevis kommer öfver, gick jag utefter den förr omnämnda ofantliga gatan, som leder längs bägge hamnarna i en vid halfcirkel.

Ändtligen framkommen, fann jag hela établissemmentet stängdt. Jag bankade på åtskilliga resor, men ingen tycktes lefva innanför de stängda luckorna.

Nå, detta var nu ledsamt, men kunde hjälpas med en visit på söndagsförmiddagen, hvarföre jag begaf mig på återvägen.

Tjockan hade blifvit allt tätare. Gaslågorna sågo gula ut och voro omgifna af stora dunstringar. Men det var icke villsammt att gå. Man behöfde blott följa kajen åt, der fartyg vid fartyg af alla dimensioner spöklikt aftecknade sina former i dimman.

Jag gick längs nere vid sjelfva kajmuren, för att se något af det primitiva lif, som föres på de italienska feluccerna.

Plötsligt snafvade jag öfver en förtöjningstross och föll på hufvudet från kajen. Jag snuddade nästan vid ett ankarfly, men kom lyckligtvis helskinnad ned i vattnet.

Det var en småsak att taga sig upp, der det fanns så många fartyg. Jag hakade mig fast på en

liten, latinriggad kustfarare och smög öfver däckets i land utan att någon såg mig.

Hela affären upptog icke fem minuter, men den hade räckt länge nog till att göra mig genomvåt. Ruskig och förargad skyndade jag fram i den allt tätare dimman.

Ändtligen var jag framme, men såg förgäfves efter jollen. Den var spårlöst försvunnen. Årona funnos kvar tätt vid landgångarna, men med dem kunde man ej komma ombord.

I tanke att någon kanske flyttat undan båten, gick jag vidare längs kajmuren och spanade nedåt vattnet. Plötsligt stötte jag på två figurer, som också stirrade utåt hamnen.

Det var i närheten af en gaslykta, hvars dunstfyllda sken genast uppenbarade kapten Strömlunds simpla drag. Den qvinliga skepnaden var naturligtvis fru Helena.

Igenkännandet var ömsesidigt.

Jag var icke rädd för herrskapet personligen. Men det fanns douanierer (tullsoldater) posterade på vissa afstånd längs kajen. Dessa, försedda med musköter, sågo icke buskablyga ut. Om jag äfven ledigt förmådde sköta »Ruterkungen», kunde han dock i ögonblicket tillkalla ett par af tullsoldaterna och då var jag bet.

Bättre då fly. I ögonblicket kastade jag mig på sidan och sprang tillbaka in i dimman, dit gaskenet icke förmådde tränga.

Strömlund uppgaf ett högt skri och styrde efter. Fru Helena hojtade af alla krafter.

Jag ilade tvärt öfver den breda Rue de la République och försökte hitta reda på någon af de nedgående, smärre gatorna.

Strömlund följde flåsande i hälarna. Jag gjorde åter en plötslig gir åt sidan, för att låta honom skena förbi, men törnade så rakt på en tullsoldat, som fattade mig i armen och sekunden derefter sköt af sin musköt.

Skottet knallade skarpt och ekot hade knapt slutat dallra från Ifs ryktbara klippa, förrän jag, våldsam förd intill närmaste gasstolpe, såg mig omgifven af flere personer i uniform.

»Här har jag gynnaren!» skrek den, som höll mig i armen. »Han är nog ingen fisk, ty han låter fånga sig på land. Känn, hur våt han är!»

Skenet från ett par blindlyktor stack smärtsamt in i mina ögon och åtskilliga händer ströko de ännu drypande kläderna.

»Hvad viljen I?» sporde jag, sedan första öfverraskningen gått förbi.

»Det får ni veta sedan, kom nu med utan bråk, ty annars ser jag mig nödgad påsätta er de här manschetterna,» sade en ung man med klokt utseende, i det han framtog ett par handklofvar.

Kapten Strömlund ansåg sig nu böra intervensera och steg derföre fram ur dunklet, åtföljd af sin darande gemål, som letat upp oss.

»Behöfs icke så mycket bråk för den der slyngelns skull. Hjelpen mig blott bara ner till båten med honom, mina herrar, så tager jag nog honom

sjelf ombord. Min slup bör vara här om ett ögonblick.»

»Omöjligt, min herre, han är vår fånge.»

»Behöfs icke, säger jag. Den kanaljen har rymt från mitt skepp och jag skall nog sjelf låta honom sota för det.»

»Är ni hans landsman, min herre?»

»Jo, jo men, och hans kapten på köpet. Han ska minsann få veta det nu någon tid.»

»Tviflar icke derpå, herr kapten. Men ni får ursäkta, att vi icke så lätt låta draga oss vid näsan här i landet. Den här unge mannen är min fånge och ni torde blott lemna er adress för vidare upplysningar.»

Strömlund var alldeles icke med om ett sådant arrangement. Han ville helst taga saken i sin egen hand för att slippa allt bråk med myndigheterna, ty slikt kostar öfverallt penningar.

Men härvidlag hjälpte inga maktspråk. Han uppgaf sitt namn och adress, men måste afstå från besittningen af min efterlängtade person, som stannade i den heliga Hermandads våld.

Jag fördes hastigt fram genom en mängd gator, så kraftiga protester jag än sökte åstadkomma med min långsamma franska. Vi anlände till en väldig port, hvilken öppnades med detta så att säga officiella buller, som dånar så illa i ovan folks öra. Jag fördes in i ett litet rum; der jag fick uppgifva mitt namn och det fartyg jag tillhörde. När jag nämde »Antoinette från Antwerpen», såg mannen med det

kloka utseendet på sina följeslagare med ett triumferande leende.

»Den der har inga anlag som advokat,» sade han, tankfullt följande pennans rörelse i fångjournalen.

»Icke som brottsling heller,» mumlade tjänstemannen,» att döma af hans utseende. — Se så, fören in honom!»

Polisen afträdde och jag leddes af vaktknekten till en cell, hvarpå denne återkom med torra kläder, en hel fångdräkt.

Trots vederviljan, afkastade jag min sura habit, pådrog den fula, men rena drägten och lemnades derefter i mörkret att anställa tysta betraktelser.

TJUGONDE KAPITLET.

Innehåller referat öfver mordet på en tysk kapten jemte häktningen, ransakningen och domen af, med och öfver en, som aldrig i det timliga sett eller hört något af bemälde kapten, men icke desto mindre för hans skull får sig tukthus i femton år.

Det bär emot att skildra min olycka, min förnedring, mina qual i all deras skiftning och mångfald under den långa tid, som nu följde; denna lifsafdelning, hvilken plundrade min anpart i tillvaron på några af dess skönaste blommor och saftigaste frukter.

Jag vill derföre, efter att måhända allt för länge hafva talat i egen sak, nu låta en annan taga till ordet, emedan denne berättat min sorgliga historia under ifrågavarande gräsliga kris mera objektivt och med raskare penna än jag sjelf skulle mäka. Och må än den okände publicisten med fransmannens lifliga penna hafva flaggat en smula för mycket, så kan jag dock försäkra, att skildringen i sina hufvuddrag är fullkomligt öfverensstämmande med sanningen.

Sålunda afstående från att skildra mina personliga känslor i fängelset och under den vidlyftiga ransakningen, lemnar jag här ordet åt den lika nitiske som talangfulle medarbetaren i en af Marseilles förnämsta tidningar, från hvars rättegångsreferat efter-

följande rader blott äro öfversatta utdrag. De lyda, som följer:

Sistlidne lördagsafton föröfvades ett brott af den djerfva, ja rent af dumdristiga beskaffenhet, att det lyckligtvis ännu står utan exempel bland våra hamn-uppträden.

Förloppet dervid är följande:

Klockan mellan tio och elfva, då hvilan redan herrskar i vår annars så lifliga hamn och en tät dimma för någon vilsekommen flanör dolde denna skog af master, hvilken gifver oss ett så storartadt vittnesbörd om vår handels jättelika utveckling, märkte en af de posterande tullsoldaterna, huru en mörk skugga ur en båt praktiserade sig in genom det öppna akterfönstret på ett af dessa fartyg, hvilkas konstruktion otvetydigt bär vittne om, att de kämpat kanske hundraåriga strider mot storm och vreda vågor.

Tullsoldaten, som med rätta ansåg detta sätt att embarkera något misstänkt, stannade i sin enformiga vandring och såg då till sin fasa, huruledes en våldsamt strid uppstod emellan två män, den inträngande och någon, som förr befann sig i kajutan.

Han afsköt genast sin musköt, hvarigenom flere af hamnpolisen tillskyndade.

Emellertid var striden i kajutan afgjord på ett par ögonblick och innan någon båt hann utsättas, sågs en figur åter hoppa ur kajutan ned i båten, fatta en åra, köra af från fartyget och vricka utåt hamnen, der allt snart doldes af den täta dimman.

Hamnpolisen i sin båt följde efter den lilla

jollen. Skeppen ligga här i tämligen ordnade rader, lemnande öppningar liknande tältgatorna i ett läger. Förbrytaren (ty en sådan var tydligen mannen i jollen) var därför tvungen att följa en viss riktning. Lyckligtvis inslog hamnbåten just samma linie flyktingen tagit och snart hörde hamnpolisen plaskandet af hans åra, fastän man ej kunde se femton fot framför sig.

Men plötsligt upphörde vrickandet, man tyckte sig förnimma ett starkare buller i vattnet och så var allt tyst.

De hvilade på årorna, spanade i dimman åt alla sidor. Båten, som gick fram af sin egen fart, törnade emellertid mot en liten jolle, men denne var manlös.

Tagande jollen på släp, fortsattes jagten efter flyktingen, som sannolikt, seende sig i fara att tagas, glidit ur båten i vattnet och simmande försökt komma undan. Men hamnpolisen kunde icke finna den djurfve och visiteringar ombord på en mängd fartyg visade sig fruktlösa. Efter trägna spaningar, nödgades båten återvända med endast jollen som fångst.

Men denna var dock en värdefull pris i så fall, att den möjligen utgjorde utgångspunkten för vidare spaningar. I dess akterstäf stod nämligen pryddligt måladt: »Antoinette * Antwerpen.»

Under tiden hade några polismän gått ombord på det fartyg, som varit skådeplatsen för denna nattliga dram.

I kajutan möttes de af en gräslig syn. Der låg

en äldre man mördad, med ett förfärligt, gapande sår, sträckande sig nästan från öra til öra. Blodet hade sprutat öfver kajutbordet, hvarpå här och der lågo myntstycken, af hvilka äfven några hittades på golvet.

På bordet märktes också åtskilliga papper med anteckningar, och vissa omständigheter gåfvo vid handen, att den mördade varit sysselsatt med räknandet af penningar, då inbrottet från akterfönstret egde rum.

Mr R., den skicklige polistjenstemannen, ryktbar genom sitt skarpsinniga uppträdande i den mystiska d'O:ska processen, hade emellertid anländt till platsen, och befalde genast att hålla noga uppsigt längs nya hamnens hela kaj.

Slutligen greps en person, som sprang rakt i famnen på en af tullsoldaterna. Denne gjorde larm, flere kommo till och den genomvåte brottslingen af fördes till fängelset.

Enligt uppgift af en på stället närvarande sjökaptten, har den förmodade mördaren rymt från denne och tillhörde senast, efter egen bekännelse briggen *Antoinette från Antwerpen*, alldeles samma namn, som står i den tillvaratagna jollens akter.

Den gripne är en helt ung man, svensk till börd, och innehade vid häktandet endast omkring tjugu francs.

Hela staden har råkat i stark rörelse öfver detta hemska dåd, och afvaktar med spänning den blifvande ransakningen.

Den stora salen är fylld till trängsel. Många

damer, tillhörande bourgeoisien och den högre nobles-
sen, synas på åhörareplatserna. Juryn är fulltaligt
samlad och domaren, mr Remy, ringer.

Den anklagade införes, omgifven af två gend-
darmer.

Han är resligt, kraftfullt bygd och för sig med
en viss elegans, tämligen ovanlig hos män af hans
yrke. Ansigtet gör ett godt intryck. Friskt, öppet,
stämpladt af en viss rättfram naivitet, som säges
vara ett karakteristiskt kännetecken för dessa afkom-
lingar af de gamle vikingarne, har det på samma
gång af en nyckfull natur försetts med drag, erin-
rande om antikens stränga former. Det blonda, vå-
giga håret, de stora, blå ögonen bidraga jemväl i
sin mån att breda ett skimmer af egendomligt behag
öfver den ungdomliga gestalten.

Man hör också ett sorl af undran liksom ofri-
villigt genombrusa salen vid åsynen af denna ovan-
liga företeelse, häktad för ett så upprörande brott.

Han rodnar, darrar och omfattar skranket kon-
vulsiviskt med högra handen.

Sveriges och Norges konsul, mr X., som i vårt
samhälle vetat förvärfva sig aktning och tillgifvenhet,
skyndar till den anklagades sida och hvisskar antag-
ligen tröstande ord i hans öra. Mr X. har åtagit
sig att vara tolk under ransakningen.

Åtskilliga personer med sjömanslikt utseende sy-
nas närvarande som vittnen. Fången fick att börja
med redogöra för sina föregående, hvaraf det inhem-
tades att fången är född i Sverige, studerat vid ett
af dess lycéer och lemnat fäderneslandet ombord på

skeppet Hanna, med hvars kapten, en viss Strömlund, han ej var nöjd. Han medgaf sig visserligen ha lemnat denne i staden Cardiff, men sade sig icke anse detta såsom något brott, emedan han aldrig tagit hyra ombord på detta fartyg och således kunde lemna det när han behagade. »Åtminstone», tillade den unge mannen med tydlig indignation, »är detta icke en förseelse, hvilken borde gifva någon rättighet att häkta och låta behandla mig så som om jag hade begått ett verkligt brott!»

Den unge mannens ansigte fick vid dessa ord, hvilka nästan samtidigt öfversattes af konsul X., en så tydlig prägel af kränkt stolthet, att t. o. m. domarens eljest så orörliga drag visade spår af förvåning.

»Ni är», sade denne med sin allvarliga röst, »häktad för ett brott, mer än tillräckligt förfärligt och stort att rättfärdiga denna häktningsåtgärd. Ni är anklagad för mord och rån å sjökaptenen Adolf Wenzel från Stettin, funnen död i kajutan af skeppet Fama, liggande i denna stads nya hamn.

Allas ögon riktades mot den anklagade.

Aldrig har ett utseende undergått hastigare förvandling. Ansigtet blef hvitt som vax och strax derpå rödt som skarlakan, och ögonen uttryckte så lifligt den yttersta grad af fasa blandad med öfverraskning, att enhvar, som såg honom, ovilkorligt måste komma på den tanken, att denne unge man här, just i detta ögonblick hörde illdådet omtalas för första gången. Voro de starka intrycken på detta lättrörliga ansigte åter alster af förställning, så måste medgifvas, att den mest rutinerade skåde-

spelare icke mäktat framställa fasa och förvåning fruktansvärdare och naturligare.

»Är jag anklagad för *mord?*» utropade Folke Rahm (så heter den tilltalade) med ett skri, fullt af smärta, och med blicken riktad mot ett af vittnena, en äldre man, i hvars hederliga sjömansfysionomi man kunde läsa det djupaste deltagande.

»Never say die *), Johnny!» skrek en annan bland vittnena och tillade derefter på renaste franska: »herr domare, alltsammans är ett misstag, så sant de kalla mig 'French Harry'.»

»Ni är på skäliga misstankar häktad för mord och rån», fortsatte domaren. »Huru tillbringade ni sistlidne lördagskväll?»

Den unge mannen hade nu återvunnit full fattning och redogjorde utan minsta tvekan eller förvirring för sitt görande och låtande denna olycksdigra afton.

»Jag var», sade han, »hela lördagen ombord i briggen Antoinette tills på qvällen klockan mellan 9 och 10, då jag, på uppdrag af vår första styrman, gick i land med jollen, för att hemta styrmannens tvätt på ett ställe, beläget långt bort vid slutet af gamla hamnen. Men vid framkomsten befanns lokalen stängd och då den icke öppnades på mina förnyade bultningar, nödgades jag återvända med oför rättadt ärende. På vägen tillbaka kom jag, under det jag var upptagen med att se på huru två itali nare sutto och spelade domino i den lilla kajutan

---

*) Var inte rädd!

af en felucca, allt för nära kajmuren, snafvade öfver en tross och störtade i vattnet. Snart uppkommen, fortsatte jag till det ställe, der jag lagt båten, men jollen var sin kos och i stället påträffade jag min forne kapten, för hvilken jag icke gerna ville råka ut, hvarföre jag sprang det fortaste jag kunde, men greps strax af flere personer, då jag till min häpnad blef förd i fängelse. Jag har aldrig ens sett den tyske kaptenen, mycket mindre mördat honom.»

Denna enkla berättelse gjorde synbarligen ett godt intryck på åhörarekretsen, men herrar jurister sågo blott ut att erinra sig det italienska »Si non e vero, e ben trovato.»

Nu hördes vittnena.

Kapten Sivert betygade, att Rahm, på fartyget kallad »Svenske John», som seglat i hans förande brigg Antoinette från Cardiff till Marseille, städse uppfört sig väl, ja berömvärdt. Sade sig aldrig hafva märkt spår af vildhet eller sådant, som eljest kunde tyda på mördaren. Han vore förhyrd att gå ut med briggen igen och vittnet sade sig bestämdt öfvertygad, att alltsammans blott vore en olycklig förvexling på person.

Ungefär detsamma intygade förste styrman Berthelot, jemte det att han sändt den anklagade i land med jollen efter tvätt ifrågavarande qväll.

Andre styrman Brown betogs af en synbar rörelse vid sitt vittnesmål.

»Jag är en gammal man,» sade denne hafvens veteran, och det var eget att se, huru de af skarpa vindar och salt vatten valkade dragen häftigt arbe-

tade, »och har seglat på sjön sedan jag var blott en pojke, men maken till yngling har jag ännu aldrig skådat hvarken för- eller akterom masten. Jag tror mig äfven om att kunna bedöma menniskor en smula och vågar taga på min dyraste ed, att här endast föreligger ett sällsamt hopkopplande af skenbart sannolika omständigheter och att den här ungen är lika så oskyldig till denna rysliga gerning som jag hoppas hvar och en härinne.»

Denna bestämda förklaring från en man, hvares yttre vittnade om allvar och stor betänksamhet, framkallade ett lifligt intryck af deltagande för fången, som syntes lugnare, ju mera vänligt orden föllo från hans förmän.

Henri Bray, matros, gående under namnet »French Harry», en frispråkig fransman och en originel lustigkurre, försäkrade sig aldrig ha seglat i ett sådant olyckligt fartyg som denna brigg. Först miste hon sina segel i en storm, så drog en hungrig haj en fet holländare in till Gibraltar, så kom polisen och knep en grek, och nu hade man låtit hans bästa vän »Swedish John» kasta ankar i kurrar. Allt det andra må då så vara, men, hvad »Swedish John» anbelangade, ville vittnet våga sin egen hufvudknopp, att han vore *minst* lika oskyldig som det *minsta* lindebarn.

Kapten Sivert anhöll derefter genom den anklagades advokat, att Rahm genast måtte sättas på fri fot, emedan fartyget låg segelklart och han icke kunde vänta längre, samt tillerkännas skäligt skadestånd för det förfång han genom häktandet lidit.

Denna anhållan upptogs i protokollet, men domaren fortsatte emellertid vittnesförhöret.

Bland de kallade fanns äfven den kapten, hvars fartyg Rahm lemnat.

Det var en person med fult, fränstötande yttre, som aflade sin vittnesberättelse med affekteradt högtidlig röst och en jesuits min. Han ansåg sin kännedom af Rahms sinnelag och uppförande böra ega större vitsord än de föregåendes uppgifter. Han hade nämligen haft den anklagade vida längre tid ombord på sitt fartyg och vore dessutom hans landsman. För sin del ansåge han sig, i rak motsats till männen från Antoinette, böra upplysa, att han aldrig under sitt befäl haft någon person, så trotsig, ilsken och vild som denne Rahm. Han hade sjelf personligen ombord på sitt eget skepp blifvit vid ett par tillfällen hotad med revolver och ansåge på grund deraf denne förhärdade unge man vara i stånd till hvad som helst. »Min hustru kan, om så fordras, intyga sanningen af hotet med pistolen», slutade kapten Strömlund.

Under detta vittnes anförande, hade en märkvärdig förändring försiggått med den anklagade. Hans annars blå ögon mörknade, pupillerna sköto blixtar och man såg näsborrarna röra sig häftigt.

Han vände sig, så fort vittnet slutat, ögonblickligt till domstolen och yttrade med skälfvande stämma följande:

»Denne man, som nyss vittnat, borde icke få uppträda som vittne emot mig, emedan han är min bittraste fiende. Han skulle säkerligen icke

hafva något emot att förhjelpa mig till äfven det värsta straff, om han kunde det. Känden I denne man och huru han behandlat mig, mina herrar, är jag öfvertygad om, att han ej kunde förklaras vittnesgill gentemot mig. Jag har hotat honom med en revolver, det är sant; men det var först efter sedan hans bestialiska grymhet tvang mig att påfinna något sätt att komma undan ett tyranni, hvilket icke kan hafva sitt motstycke ens i slafstaterna. För öfrigt var detta attentat aldrig allvarligt menadt, emedan revolvren icke var laddad. Hela saken reducerade sig till en anläggning på hans ökända feghet, hvilken i styrka öfvergår grymheten och den simpla ondskan i denna gemena natur, som icke ett ögonblick tyckes, betecknande nog, fatta det vidriga uti att här söka bidra till en landsmans undergång, oaktadt han mer än någon borde veta, att jag omöjligen *kan* hafva gjort mig saker till det hemska dåd, hvarför jag genom en olycklig slump här står anklagad. — Föröfrigt anhåller jag, då jag hoppas att domstolen inser min oskuld, att blifva genast satt på fri fot. Något skadestånd fäster jag mig ej vid, blott denna fläck, som kastar skugga öfver min heder, ögonblickligt utplånas. Jag hoppas, att man i Frankrike är för ridderlig att vilja samka olycka öfver en värnlös främling, som en underlig ödets lek fört i kollision med den offentliga rättvisan.»

Må än vara att tolken åt detta yttrande förlånade en fernissa, som mildrade något af skärpan i originalet, men talarens personlighet och den fart, med hvilken orden strömmade öfver läpparna,

förlänade det dock ett ytterst passioneradt uttryck. Den lågande vrede, som blixtrade fram ur Rahms ögon när han slungade sitt anathema öfver den svenske kaptenen, bredde något vildt och obändigt öfver det annars så sympatiska utseendet.

Var denna utgjutelse en yttring af den sårade oskuldens harm eller det hejdlösa utbrottet af detta otyglade »berserkasinne», som ännu säges förekomma hos vikingarnes ättlingar?

Hurusomhelst kvarlemnade den unge mannens kraftyttring ett dåligt intryck. Det avslutade också sessionen för denna gång. Hans begäran att sättas i frihet afslogs och han återfördes i fängelset efter ett, såsom det tycktes, mycket rörande farväl från hans forna förmän och skeppskamrater.

Ändtligen har den med så mycken nyfikenhet afvaktade domen i processen angående det mystiska mordet på den tyske kaptenen Wenzel i dag fallit.

Trots de ifrigaste spaningar hade polisen, såsom vi redan meddelat, icke lyckats finna ringaste uppslag till en ny ledtråd i denna uppseendeväckande sak. Man har heller icke lyckats utforska, huruvida den anklagade Rahm verkligen besökt den omnämnda tvättinrättningen eller icke. Lika litet har bevis kunnat erhållas för den ytterst viktiga omständigheten, huruvida Rahm fallit i vattnet i nya hamnen, hvilket, ensamt det, hade varit afgörande.

Efter ett lysande tal, hvori prokurasorn betonade, att de sammanstämmande bevisen för den an-

klagades brottslighet voro så klara och bindande, att ingen tvekan derom borde kunna finnas och att den anklagades alltid fasthållna historia led af det stora felet att sakna hvarje bevis, höll den anklagades advokat, mr. Pathus, ett långt och ytterst intressant slutanförande, deri han bland annat förklarade, att det alldeles icke fanns något bevis för att någon af den anklagades uppgifter vore osanna, att ingenting af det bevisligen plundrade funnits hos den anklagade, att styrmannen på »Antoinette» bestämdt vittnat, att han sändt den anklagade i land efter tvätten, att båtar ofta brukade stjälas, att jollens åror icke varit i båten utan en främmande åra, hvilket starkt bevisade att den anklagade ej begagnat sagda jolle vid den tid brottet begåtts, jemte många omständigheter, som talade för, att Rahm icke kunde vara identisk med mördaren, samt slutligen att det icke funnes annat än några, men lätt bortförklarade sannolikheter för, att Rahm skulle hafva gjort sig saker till denna om en ytterlig demoralisation vittnande missgerning. Mr. Pathus slutade med, att han under sin långa bana sällan handlagt ett brottmål, der såväl alla yttre omständigheter som den anklagades egen personlighet talat så starkt för fullt frikännande som just i denna sak.

Efter ett sammanträde, som varade en timme, upplästes domen. *Den lydde på tukthus i femton år.*

Fången var blek under denna sista ransakning och hans hållning saknade sin förra spänstighet, en naturlig följd af inspärningen. Vid domens afkun-

---

nande för en smärtsam ryckning öfver hans vackra ansigte; men han yttrade ingenting.

Denna tämligen oväntade utgång tycktes för öfrigt göra ett obehagligt intryck på flertalet af de närvarande.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Jag kommer ut i förtid, tack vare en gammal vän, som i Kina fiskar upp min hufvudman, en prima sorts Paddy. — Bli kapitalist, tack vare »La grande nation»; men går der till sjös och finner en missionär, hvars traktater dock ej sluta bättre än att man stjäla mina skjortor

Jag hade tillbragt något öfver fem år inom fängelsemurarna, fem af lifvets eljest vanligen bästa år. Jag kastar en svart slöja öfver denna grämselsens, den bittra kalkens tid, då hvarje morgon randades utan hopp, hvarje dag framsipprade med långsam bitterhet och qvällens skuggor blott hviskade om ett förstördt menniskolif.

En dag blef jag uppförd till direktören, som i mycket förbindliga ordalag sade mig, att jag var *fri*.

En skrifvelse hade anländt från prefekten, hvari förklarades, att jag genast skulle försättas på fri fot och återfå alla papper, effekter och penningar, som voro min lagliga egendom vid häktandet.

För denna plötsliga vändning i mitt öde hade jag åter att tacka slumpen, som tyckes roa sig med att begagna somliga menniskor till kastbollar. Lyckligtvis pläga sådana särskildt vara utrustade med ett slags guttaperkanatur, hvilken efter hvarje slag af sällträdet snart återtager sin förra spänstighet.

Händelsen gjorde nämligen, att min vän French

Harry under sina infärder en gång i Canton jemte några af kamraterna gjorde besök i ett s. k. théhus, der man likväl har mycket annat än thé att bjuda på. French Harry seglade då i en fransk kustfarare med mycket blandad besättning. Bäst de sutto i sin gamman, inkommo några halffulla sällar, tillhörande ett amerikansk paketskepp, som gjorde reguliera turer på San Francisco.

De senast anlända ville tydligen blifva ensamma herrar på täppan och började vexla ett och annat retsamt ord med French Harrys parti. Isynnerhet utmärkte sig en karl med ytterst rått utseende för utfall mot fransmännen, såsom nation betraktade. Han var en »paddy», oförskämd, skräflande och i stånd till hvilken våldsbragd som helst, när behovet eller whiskyn uppkallade hans djuriska drifter.

Harry, godmodig och gladlynt, parerade Pats plumpheter med skämt. Till slut fattade han dock en smula humör och utbrast: »well, well, nog äro vi fransmän ett fördömdt uselt pack, men nog tusan kunna vi väl samsas om, att vi äro litet *qvickare* öfver hufvud taget än irländarne likvisst, eller hvad?»

Detta inpass väckte ett allmänt löje äfven bland Pats kamrater, hvilket särskildt försatte paddyn i fullt raseri. Han slog handen i bordet och svor »by the Holys mother», att just fransmännen voro de dummaste åsnor i verlden, att en irländare kunde lura tio fransmän m. m. Sönerne af den stora nationen foro upp. Men Harry bjöd dem sitta ned och yttrade helt lugnt: »litet ljuga pryder tal; men för mycket tager alldeles bort effekten. Om du

kunde bevisa, att en irländare lurat bara *en* fransman, så vore det Gudi nog. Men jag fruktar alltsammans blott är af en af edra vanliga bulls*), master Bully **).

»Fördömme dina ögon, jag kan bevisa, att jag dragit den största handelsstad i hela Frankrike vid näsan, nu hör du det!»

Harry såg på Pat med sin gäckande min och sade, pekande åt irländarens kamrater: »fall undan der, gossar, han spricker om en minut!»

Irländaren, som störtat i sig flere glas efter hvarandra, slog åter näfven i bordet och röt: »du kallar mig lögnare, fransoskanalje, men jag skall nu bevisa, att jag gjort hvad jag sagt!»

Och nu berättade Patrik Donaldson, så hette den desperate irländaren, en historia, der det icke sparades på kraftuttryck och vildt öfversittarskryt.

Han hade »gått för rund» i ett svårt yankeeskepp till Marseille, der några mönstrade af. Snart hade de seglat öfverstyr sin afräkning och hade sedan ingen annan ressurser än gå omkring i kokhusen, tiggande sina bitar af kockarna, innan maten hemtades ombord.

Men det dröjde ej länge förrän uppsyningsmännen i kokhusen vägrade dem inträde derföre att de (såsom alltid är fallet med sönerna af potatesön) råkat i krakel med kockarne och stält till spektakel i dessa stora ärtsoppsanstalter. Nu blef det blott att knipa till svångremmen skarpare; ty någon hyra stod

*) Bull = löjlig motsägelse.

**) Storskräflare.

för tillfället icke att få och boardingsmasters existera ej i Medelhafshamnarne.

En dimmig afton strök Patrick ensam längs kajen. Då såg han ljus skimra ur ett akterfönster, innanför hvilket en gammal man satt och räknade pengar. Han hade en hel hög framför sig på bordet.

Pat hade ingen aning om hvarken socialism eller kommunism, men sin ekonomiska ställning hade han klar för sig, och att den måste förbättras, derpå behöfde han icke fundera länge.

Han stal derföre en båt, som låg ett stycke derifrån, tog en åra från en annan, hvilken var fastläst vid kajen, for under skeppets akter, kröp in genom fönstret, skar halsen af gubben, trots kraftiga protester och tog så mycket pengar han hann skrapa åt sig, hvarpå han släpte sig ned i båten och stötte ifrån.

Men så kommo tullsnokarne efter honom och då var det att fresta på, huruvida ej en irländare kunde lura ett halft tjog fransmän.

Pat for in i dimman, men de rodde efter. Då emnade han båten och sam till en stor fullriggare, der han utan buller klef uppför fallrepstrappan. Vakten, som regelbundet gick mellan midskepps och backen, såg ej, när han smög ned genom akterkappen. I akterskansan qvarstannade han några timmar och lyckades osedd smyga sig bakom kajutan. Sedan var det en smal sak att fira sig ned i en båt, som låg förtöjd der och komma i land, dold af den ännu täta dimman.

Hos en klädmäklare köpte han strax på mor-

gonen en omgång nya kläder och for samma dag med en postångare till Alexandria, hvarifrån han reste ut och besåg Josefs kornlador och gjorde sedan en titt till Kristi graf. *)

Men det lustiga i saken var, att de korkade fransmännen fått tag i en ändå dummare svensk, en riktig greenhorn, **) som sattes i kurran för det der omaket och »Gud signe hans långa öron», slutade paddyn, med ett drag rensopande bordet, »väl sitter der ännu, såvida de inte nackat honom med det samma.»

»Hallå, en butelj till och nya muggar, flickor! Pat Donaldson har sin landgångsdag och då ska det valsas! Som sagdt var, fransmännen äro ena dumma lergökar — —»

»Nu kan det vara nog!» afbröt Harry med en röst, hvarifrån den skämtsamma tonen alldeles flytt. »André, spring genast efter polis,» hviskade han åt en af kamraterna, som genast lemnade rummet.

»Jaså, detta kallar du att lura fransmän, du, din fule spetsbof till paddy! Fy tusan, gossar der, att I viljen sitta och dricka tillsammans med en mördare och en tjuf! Jag vet — — —»

Harry hade irländaren öfver sig ännu innan detta vädjande hunnit fullt öfver läpparna. Naturligtvis uppstod genast ett af dessa »allmänna» slagsmål, som äro lika vanliga bland sjöfolk, som förr studenternas ständiga fejder mot gesäller och brackor.

Hastigt inkommo några polismän. Bataljen upphörde strax utom emellan Harry och Pat. De an-

*) Gamla, vanliga sjömanslögner.

***) En »grön». (Oerfaren, som lätt kan luras.)

namnades bägge två. Harry hviskade åt André, som följde med ett stycke på gatan, att han genast skulle gå till Frankrikes generalkonsul och medtaga denne till polishäktet för ett angeläget samtal med Harry. »Säg bonom att det gäller en sak på lif och död, som berör Frankrikes ära . . . Sök honom öfverallt tills du finner honom och släpp honom under inga villkor förrän han följer med just i natt. Sedan är det kanske för sent.»

Detta min oförgätlige vän Harrys lika kloka som energiska uppträdande ledde till Pat Donaldsson häktning för mord och rån. Hans egen, bevittnade sjelfbekännelse, kompletterad af Harrys på ed aflagda redogörelse för mitt häktande och möjliga fällande voro alldeles tillfyllest att öfverlemna irländaren åt de franska auktoriteterna, hvilket omsider hade mitt frigifvande till följd.

Jag fick sedermera tillfälle att personligen tacka French Harry för detta goda handtag, hvars närmare omständigheter han då beskref.

Åter flanerade jag på Marseilles vackra kajer, der allt susade och brusade af rastlöst lif. Stora, eleganta passagerareångare kommo och gingo åt alla håll. Jag kände, huru frisk lefnadslust strömmade in med fart och blåste bort mjeltsjukan. Jag kunde nu fara hvart hågen föll på. En stor, liflig hamn är det yppersta botemedel för angripna själar och hafsbrisen verkar på kroppen som färska morötter på skörbjugg.

Äfven bidrog en annan omständighet att komma blodet att strömma friskare i ådrorna.

En tidningsreporter hade nämligen på något vis kommit öfver notisen om mitt frigifvande. Denna infördes i tidningen under en pikant rubrik och »bladets bästa penna» förseddes med extra udd, för att i en med äkta fransk esprit och drastisk verve skriven »ledare» skildra mina oförtjenta lidanden, »qual, så mycket bittrare som det unga offret är en intelligent man 'af familj' och med vårdad uppfostran.» Artikelförfattaren påvisade deri »den fruktansvärda lucka i lagstiftningen, som möjliggör att samhället icke har några ansvarsförbindelser i sådana fall. Offren för Justitias många misstag få nöja sig med att återfå friheten, som en bristfällig lagskipning beröfvat dem, men de ega ingen rätt till ersättning för detta våldsamma frånhändande af livvets yppersta goda.» Under sådana beklagansvärda omständigheter uppmanade tidningen stadens invånare, »i synnerhet damerna af den högre bourgeoisien,» hvilkas krets en gång skänkt en drottning till den unge mannens fädernesland», att genom frivilliga bidrag söka sammanskjuta en summa, som i någon mån kunde lemna denne af ett sällsamt olycksöde drabbade främling ett slags ersättning för den smälek och de oförtjenta lidanden, som voro följder af den dyrbara frihetens förlust och hvilka i sjelfva verket intet materielt vore i stånd att fullkomligt godtgöra. — Derefter uppgåfvos flere ställen för emottagande af denna »Frankrikes gärd till en grymt förorättad främling.»

Denna vädjan till de liflige sydländingarnes ridderlighet och rättvisa företogs alldeles utan min vet-

skap och jag kände mig ganska skamsen, när den gode konsuln berättade mig derom. Men han talade så öfvertygande, om »att detta icke kunde betraktas som allmosa, utan borde anses som ett skadestånd och en lysande offentlig upprättelse,» att mina skrupler i det närmaste försvunno.

Tre veckor efter mitt frigifvande öfverlemnade konsulns älskvärda fru, lyckligt småleende, till mig en elegant plånbok, hvarpå min namnchiffer glänste i guldperlor. Deri lågo — 20,000 francs.

Det var denna lilla vackra bok, som i sin mån kom bröstet att svälla högre, när jag gick der på kajen och kände hela världen stå öppen för min verksamhetslust.

Likväl var boken redan en smula magrare. Det första jag gjorde, efter den innerliga tacksägelsen till de värdiga makarne och alla ädelmodiga okända, samt den tysta sucken till honom, som så underbart leder skickelsernas gång, var att sända hälften af summan till min mor. Det var troligt, att hon nu ansåg mig död, emedan jag, efter mycken strid och tvekan, beslutit att icke för henne omtala mitt sorgliga öde. Min död borde i så fall, resonnerade jag då, hafva träffat modershjertat mindre bittert.

Mången af de tysta och stilla i landena torde väl vara af den meningen, att jag nu hade fått nog af utländska äfventyr och borde fara hem med pengarne, gå igenom en navigationsskola och »sköta mig till» en skuta.

Men en tjugotreårs ung man, som suttit fem år i tvungen overksamhet och drömt om Monte-Christo,

som har en smula hufvud på skaft och vill söka lyckan med den sanne svenskens äfventyrälskande lynne, far icke till vårt så väl »reglerade» land med 10,000 francs på fickan, när han får styra sitt eget öde i hvilken riktning han behagar. Efter långt funderande beslöt jag gå öfver till Australien.

Amerika var icke då det Kanaans land, dit Europas barn sträfvade öfver den stora vattenöknen. Inbördeskriget rasade som värst och all kommersiel sjöfart på dess kuster låg nere. I Australien var guldfeber och hastig uppblomstring på alla områden. Således, till Oceaniens aflägsna trakter!

Jag vexlade mina pengar i engelskt guld, köpte en bred svångrem, hvori jag inqvarterade mina pund, fick hyra i en amerikanare, som gick till London, tog ett hjertligt farväl af konsulns familj och inskepade mig.

Mitt nya skepp var en fullriggare, mätande öfver 1,000 registertons, kallad »Ocean Pearl,» hemma i Boston. Hon var nästan ny och ett utomordentligt vackert fartyg, såsom för öfrigt nästan alla större amerikanska skepp den tiden. Svartmålad, med långt framskjutande gallion, skarp bog, raka sidor och rundgattad akter, var skrofvat ett sant mästerstycke af skeppsbyggnadskonst. Riggen, hög och smäcker utmärkte sig för denna symmetri, hvilken blott en verklig sjöman förmår uppskatta, alldeles som den fine konstkännaren beträffande de antika liniernas regelbundna skönhet.

Inombords voro däcken blott att förlikna vid förmaket hos en gammaldags enkenåd, som går och

blåser på hvarje möbel. Messingen, anbringad litet hvarstädes, sken som »sola i Kallsta», och manilagodset var pryddigt uppskjutet på nagelbänkarna.

Men bland all denna mönstergilla ordning rådde likväl ingen egentlig trefnad, tack vare det blandade sällskap, som utgjorde detta fina skepps besättning.

Vi voro sexton man i skansen af diverse nationer. Troligen funnos der fem eller sex svenskar, men dessa gälla som amerikanare eller engelsmän och om-tala sällan sin nationalitet, såvida man ej blir mycket förtrolig med dem. Man kan segla koj om koj med sådana »förkerda» landsmän en hel resa utan att tala ett svenskt ord, oaktadt sidokamraten icke gör någon hemlighet af sin svenska börd. Om detta härrör af indifferentism eller falsk fåfänga, är icke godt att säga.

Hvad jag deremot alldeles otvetydigt kunde märka, var att min ankomst i den stora ruffen icke helsades med sann tillfredsställelse. Redan från första stunden läto alla tydligt förstå, att jag ej betraktades såsom någon »true sailor», *) såsom »en af dem.»

Jag förmodar, att detta härrörde från min splitternya uppsättning af kläder och kojeffekter samt den omständigheten, att fängelseluften lagt en jenn blekhet öfver ansigte och händer. Måhända hade äfven fängelsedisciplinen förlänat ett visst jennmått åt hela uppträdandet, hvilket de togo för »stramhet». Olyckligtvis var icke heller min ansigtstyp en äkta backs-

* Riktig sjöman.

gasts och detta är ett större fel än någon kan föreställa sig.

Det såg verkligen ut att blifva en otreflig mess för mig i den skansen, men en resa till London var icke att gå jorden rundt, så jag inrättade mig på bästa sätt och låtsades om ingenting.

Jag kom på styrbords vakt och var snart inne i gamla tagen. Också deltog jag i arbetet med lif och lust efter så lång tvungen öfverksamhet. Vi fingo ypperlig kost, färskt bröd och »pie» alla dagar. Befälet bestod öfverhufvudtaget af godt folk, om man undantager andre styrman, som var irländare.

Kapten James Elliot, en äldre man med aktningssjudande yttre, hade sin familj ombord. Frun var en mycket ung, utmärkt vacker qvinna. De hade två små barn, uppassade af en nått, pryddlig barnjungfru. Mrs. Elliot, troligen methodist, kom om söndagarne förut, frågade huru det stod till med gastarnes själar och lemnade dem små traktater med känslösamma titlar. Men jag fruktar, att den goda fruns väckelserop och Hallelujah'n icke togo stort på dessa förvildade gossars sinnen. Mig tilltalade hon aldrig, hon tycktes nästan med afsigt ignorera mig, jag förstod ej af hvilket skäl. Men också denna omständighet bidrog att öka de glåpor, som, från första stund jag satt foten ombord, börjat hagla öfver mig. »Kanske din *själ* också är bättre än våran?» utropade en snuskig yngling från Norfolk, sneglände på den fina skjorta jag bar, söndagen till ära.

Att gräla med sådan folk tjenar till intet. Enär resan borde blifva kort, beslöt jag moltiga.

Tillföljd af motiga vindar använde Ocean Pearl dock mera tid än som jag ansett förenlig med hennes egenskap af »Crackship»,*) hvarföre slutligen, tack vare min ständiga passivitet, somliga måtte hafva fått för sig, att jag kunde toppridas äfven på annat sätt än blott med dumma speglosor.

Jag hade under en förmiddags frivakt tvättat två nya ylleskjortor, hvilka, i likhet med hela min uppsättning, köpts i Marseille. De voro af ett mycket egendomligt mönster. Åtminstone har jag aldrig sett sådana begagnas af sjömän hvarken förr eller senare. De najades fast i riggen. Som ylle icke torkar fort, fingo de sitta och flagga för vinden äfven under natten.

På morgonvakten, när jag kom på däck och ämnade taga ned dem, fanns intet tecken till skjorta i riggen. Vinden, som var laber, hade icke mäktat blåsa bort dem och godt fastsatta voro de. Någon annan hade »blåst» dem, derom fanns intet tvifvel.

När vi gingo in för att få vårt thé, sutto två af babölingarna prydligt uppsträckta i hvarsin af mina ylleskjortor. De sneglade på mig, men jag sade ingenting, utan gick helt lugnt och öppnade min kista, hvarur jag framtog en alldeles splitterny skjorta af samma sort, den jag började kränga på mig.

»Ser du på »herrn» du, han består sig med likadana skjortor som vi, han, precis på pricken samma

*) Snällseglare.

slag,» sade Norfolkgossen halfhögt med en förtrolig gest åt Bob Jackson, en äkta galgfogel från Londons bakgator.

»Det är bara den skilnaden, att min skjorta köpts i Marseille och betalts kontant, men edra tagits här ombord gratis», yttrade jag alldeles högt, men utan hetta.

Bägge sprungo upp och stälde sig med knutna händer på bägge sidor om min kista.

»Menar du, att vi stulit dina skjortor, din fördömde bleknosige son af en gammal hynda? Jag slår ner dig, du blifvande gatsopare i helvetet, om du vågar säga om det igen!» skrek Bob med en tunga, som tydligen från barndomen förnämligast öfvats i engelskans underligaste skällsord. »Hör på, Jack, köpte jag inte den här i ett shop just dagen innan vi seglade?»

»Liksom jag inte var med jag och gjorde af med min sista shilling, bara för att jag borde ha maken till broken!»

»Sant nog», tyckte Bob, slungande en beundrande blick på norfolkaren. »Om du säger ett ord till, så passa opp, att du inte en mörk natt får leta efter dina skjortor. Förstår du?» frågade han, seende mig fräckt i ansigtet.

»Ja, mycket väl, slit dem med helsan,» svarade jag torrt.

Läsaren tror måhända att här skildrade scenen utgör något ytterst sällsynt fall eller t. o. m. är en hopgjord skepparlögn. I så fall anhåller jag, att den tvifvelsamme läsaren härom frågar förste sjöman,

---

som seglat t. ex. i skansen på de stora amerikanska paketskeppen och han skall troligen svara, att stöld, tyranni och våldsakter, rent otroliga i ordnade samhällen, der, åtminstone för ett tjugotal år sedan, alldeles icke hörde till *undantagen*. För mig fanns ingenting annat att göra än taga saken kallt. Ett knifhugg eller att blifva vräkt från rån en mörk natt, voro dåliga valutor för ett par ylleskjortor.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Jag håller på att förvandlas till biff och gör en märkvärdig upptäckt. — Bli'r anstucken af en feber, som grasserat sedan Adams dagar, men mister icke sansen, utan tager examen och skaffar mig egen skuta under tiden. — Slutet godt, allt godt.

London gick hela besättningen i land utom officerarne, segelmakaren, timmermannen och två gamla rorsmän, som alla varit med skeppet från resans början.

Kapten Elliot, som mera sällan syntes till på däck under seglingen, tycktes af någon orsak dock hafva fäst sig vid mig och frågade, huruvida jag hade lust att stanna i skeppet och följa med till Melbourne, dit Ocean Pearl blifvit befraktad. Som jag tyckte mycket om denna granna skuta och jag ämnade mig till Australien, var ju detta ånyo en solglimt efter den verkliga tråkiga resan.

Jag stannade således ombord. Skeppet syntes, sedan det blifvit tomt, ännu ståtligare än förr, oakadt vi lågo långsides med en svår indiafarare, hvars höga sida af strömmen ibland fördes ända intill vår, så att blott frihulten skilde dem åt.

Dagen innan vi skulle förhala till lastningsplatsen, var en söndag. Jag hade vakten vid middags-

tiden och satt läsande på backen, stundom kastande en blick åt den nätta Mary, som lekte med kaptenens äldste gosse. De höllo till på det höga halfdäcket, som sträckte sig nästan ända fram till stormasten.

Åtskilliga lökar och frukter voro upphängda i kryssriggen, hvilka den liflige, omkring treårige pojken sökte nafska efter. Mary tycktes verkligen hafva fullt göra med att hålla gunstig junkern i styr.

Plötsligt ringde det och Mary sväfvade ned i kajutan, ropande åt mig att hålla utkik på lille Charlie.

Jag sprang akterut, men då jag kom uppför trappan till halfdäcket, såg jag gossen, som famlat efter en apelsin i riggen, plötsligt ramla baklänges ned mellan de bägge fartygens höga sidor.

Som en blixtnö var jag der, kastade loss frihulten, släckte villigt på trossen och gjorde fast den. Sedan frade jag mig ned, stälde fötterna i vattnet på frihulten, höll fast i linan med ena handen och lyckades fiska upp pojken med den andra.

Så började jag äntra upp med min gallskråkande börda. Mörkt var det i detta smala prång mellan de bägge höga träkolosserna, men nu blef det än svartare. De drefvo mot hvarandra — —

Jag sträckte ut armen med det sprattlande barnet. »Håll dig stilla för Guds skull!» hviskade jag, och Charlie, som nästan tycktes förstå det rysliga i vårt läge, var stilla som ett godt barn.

De kommo närmare, de obevekliga sidorna! Dessa sekunder voro en evighet.

Jag trängde mig till sidan så dikt jag kunde.

Men indiamannen gled närmare — — långsamt, oemotståndligt!

Den svarta, släta sidan berörde min rygg. En fuktig kyla trängde öfver hela kroppen. Jag slöt ögonen, tänkte på min mor, på Gud.

»Jesus Kristus!» ljöd ett fasans skri från däckets.

De bägge sidorna omslöt mig så tätt, att jag redan tyckte reffbenen knaka och köttet på väg att förvandlas till en plattad trasa, då de långsamt åter gledo *tillbaka*.

Slump, slump! Hade fartygen trängt ihop två linier till, skulle Folke Rahm icke mera räknats bland de lefvande.

Nu klängde han upp i stället och langade gossen åt Mary, som måste nedlägga sin afsvimmade matmoder på en soffa vid ledstången.

Hon skyndade ned i kajutan med den våta och gråtande Charlie, öfverlemnande åt mig att försöka få lif i modren.

Jag sprang till liggaren, fylde en hemtare och baddade det i sin dödsblekhet utomordentligt sköna ansigtet med måhända litet för ymniga vattenfloder.

Jag stod i begrepp att vidtaga en annan åtgärd, hvarom jag läst någonstädes, då hon plötsligt slog upp ögonen och förvirrad såg sig omkring.

»Ah, det är ni, sir! Gud vare lofvad! Och min Charlie?»

»Trygg i kajutan, mrs Elliot, utan en rispa.»

»Herren ske pris! — Utan Honom faller ej en sparf till marken. Ack, säg, huru skall jag kunna

nog tacka er, ni, som nu hjälpt mig för andra gången i stor nöd?»

Det fina ansigtet var skarlakansrödt och en stråle af så djup, innerlig känsla trängde sig ur de mörka ögonen, att jag kände allt blod rusa till hjertat. Hon hade fallit på knä, fattat en af mina händer och ville kyssa den.

Likt den flammande ljungelden, som i ett nu lyser upp en trakt, nyss höljd i natt och mörker, så framstod plötsligt vid denna blick och detta hastiga knäfall bilden af en ung flicka vid kolelden i Hannas ruskiga skans. *Denna fru var Lizzie Penton.* Slumpen, återigen slumpen!

»Stig upp, mrs Elliot,» sade jag och räckte henne handen med mera vördnad än jag förmodar kommit mången prinsessa till del. »Det passar icke att ni knäböjer för någon och minst för en simpel sjöman.»

»Oh sir,» svarade hon, röd och blek om hvar annat, i det hon dock steg upp, »tala ej så. Ni är en gentleman, det kan väl hvar och en se, äfven om ni vore klädd i trasor. Oh sir, ni vet ej, ni synes icke veta hvad allt jag har att tacka er för. Jag har aldrig glömt — —»

Hon blef åter röd som blod och stammade några obegripliga ord, då Mary afbröt denna granlaga tête-à-tête genom att leda fram Charlie.

Mrs. Elliot öfverhopade barnet med passionerade kyssar, hvarunder jag bugande drog mig tillbaka, följd af en egendomlig blick, lika skygg som varm.

Mrs. Elliot var verkligen f. d. Lizzie Penton, denna lika undersköna som djupt ödmjuka flicka,

hvars något fantastiska uppenbarelse väl förbleknat under tider af svår pröfning, men dock icke utplånats, tack vare hennes namnteckning, hvilken jag hade förvarad i facket till en annotationsbok, den enda effekt jag fick behålla i fångelset. Der roade jag mig mången qväll med gissningar rörande denna elflika varelses öde.

Af Lizzie hade blifvit mrs Elliot, den fulländade qvinnan; en blomma, motsvarande knoppens förväntningar. Det var icke underligt, att jag vid åsynen af denna ladylika figur icke kom att tänka på den félika flickan, änskönt det alltid förefallit mig som om jag sett dessa drag förut. Men dylika besynnerliga reminiscenser hända oss ju så ofta och visa sig vara blott ett slags visioner.

Men — *hon?* Hon måtte ha igenkänt mig från första stunden, ty vi karlar förändras ej så hastigt.

Måhända var det derföre hon så sorgfälligt undvek mig vid sina upprepade besök förom masten. Men hvarföre, hvarföre?

Jag dumme narr! Naturligtvis kom det sig deraf, att hon, min kaptens hustru, icke ville erinras om att hafva varit dotter till — ja, kanske till en simpel tjuf. Qvinnor äro, säge hvad man vill, räddare om sina hemligheter än män. — — Något kunde ju ha dunstat till kapten Elliots öron och då — — Hennes sorgfälliga undvikande af hvarje beröring med mig var ju sålunda mycket naturlig. Ja, *så* var det nog.

Jag visste icke då, att kapten Elliot, en ädel-sinnad, något excentrisk gammal ungarl varit vittne

till en ung, utomordentligt vacker flickas hjertslitande afsked från en deporterad, ur hvars armar bevakningen med våld måste slita henne. Kapten Elliot, djupt skakad, trängde sig fram, tog denna flicka under sitt beskydd, intalade henne lugnande ord ur den höge mästarens sublima resignationsmaximer och inackorderade henne i en methodistfamilj, hvarmed han under flera besök blifvit intimt bekant. Af tacksamhet gaf Lizzie den hedervärde kapten Elliot sin hand, då denne efter lång tvekan uttryckte en sådan önskan. Så att ingenting i hennes lif var främmande för maken, med undantag kanske af en viss namnteckning, innesluten i en gammal handske.

Ocean Pearl hade nu vändt sin skarpa bog mot söder, börjande den långa färden till Australien.

Besättningen utgjorde, såsom vanligt i större amerikanska skepp, en brokig blandning, som dock alla kunde engelska språket, åtminstone till sjöbehof. Disciplinen uppehölls strängt af styrmännen, men under resans längre framskridande förekommo just inga yttringar af koffernageln eller de smäckrare ändarne.

Den minutiösaste ordning och snygghet rådde ombord. Däcken skurades hvarje morgon. Öfverallt, inom- och utombords, akter- och för-, half- och mellandäcket, backen, ledstänger, relingar, trappor, med ett ord allt trä skurades med sand och levanter, hvarpå man tog till s. k. »bönböcker» af holystone *) jemte större stycken af samma material,

*) Ett slags mjuk sten, som sjömän begagna att skura däck med.

hvilka drogos öfver det våta, sandade däck. Sedan gick man till bogpumpen och spolade däcken, hvarpå allt torkades omsorgsfullt med svablar. Hvarje sak af messing eller annan komposition skurades ytterst noga. Äfven kocken gnodde då besättningens backar fina och exponerade dem framför kabyssen. Förste styrman inspekterade noga allt och först efter hans »all-right!» slogs åtta glas, och man gick till frukosten.

Jag var förhyrd särskildt som rorgångare, fick min frivakt så fort vår vakt på däck var slut och behöfde ej deltaga i andra arbeten än den allmänna spolningen om morgnarna.

Mrs Elliot, som vid resans början ofta kom förut, sökande efter proselyter, men icke sökande mig, syntes mindre ofta och till slut kom hon icke alls. Men hon skickade fram Mary med traktater, hvilken mission allt var en smula oförsigtig.

Ändtligen spred det sig omkring skeppet, att kaptenen, som sällan visat sig, låge mycket illa sjuk.

Ibland kom mrs Elliot på däck under natten, för att hemta en smula frisk luft. Hon helsade vänligt på mig, då jag hade rortörn. Hon var nu mycket blek af sorg och nattvak, såg betryckt ut och stod liksom drömmande långa stunder, lyssnande till det enformiga sqvalpet ur rortrumman och betraktande kölvattnets fosforescerande strimma.

Hon omtalade, att förste styrman på hennes inrådan föreslagit, att vi skulle gå in till St. Helena eller åtminstone Kapstaden för att rådfråga läkare, om ej för att rent af flytta kaptenen i land; men derom ville denne ej höra talas.

Kapten Elliot led af någon tärande sjukdom som långsamt, men ytterst märkbart, steg och steg ledde honom till grafvens brädd.

Under seglingen i Indiska oceanen, en af dessa nätter, hvilkas hänförande skönhet ingen penna för-
mår skildra, då »Södra korset» och hela södra he-
misferens ofantliga stjernarkipelag lysa så klart rakt
igenom de, likt fina spetslöjor, simmande små mol-
nen, att man här tycker himlen ligga närmare jorden,
en sådan oförgätlig, magisk natt, smög ur kajutan
en gestalt, som jag tyvärr redan för väl kände.

Kompassens streck dansade rundt, så fort jag
fick pejling på denna smärta form, med en genom-
bruten spetschal kastad öfver håret.

Hon talade om skaparens storhet och det hem,
som väntar trötta själar i det härliga okända bakom
detta Södra kors, der mrs Elliot tyckte sig skåda
himlens strålande port.

»O, mr. Rahm,» hviskade hon, läggande (efter
all anledning i missionärsegenskapen) sin hand på
den, hvarmed jag höll om rattspaken, »o sir, att vi
en gång träffades der!»

Hennes andra hand pekade på det gnistrande
Södra korset. Hon hade stigit upp med ena foten
på trallen, klädningsärmen hade fallit tillbaka, blot-
tande en arm som mejslad ur det finaste Carrara-
block, och de präktiga ögonen blickade uppåt med
ett i sanning öfverjordiskt uttryck.

Det kom en kåre öfver mig ungefär som vid
beröringen af ostindiefararens sida, fastän hennes
hand blott ett par sekunder helt lätt hvilade på min.

Då kom Mary uppstörtande och hviskade hastiga ord i sin frus öra.

Mrs. Elliot blef, om möjligt, ännu blekare. Ett par stora tårar rullade utför kinderna. »Herren gaf och Herren tog», hviskade hon, knäppande händerna, »välsignadt vare Herrens namn»!

Kapten Elliot hade länge varit både död och begrafven i hafvets djupa sköte, när Ocean Pearl kom till Melbourne.

Förste styrman, som öfvertagit befälet, skref till rederiet om de ändrade förhållandena och erbjöden efterlemnade familjen fri resa hem till Boston. Men enkan afböjde detta och beslöt att, åtminstone för någon tid, bosätta sig antingen i Melbourne eller Sydney.

Här slutar mitt lif i skansen. Tack för god vakt! Blott några ord till, bara så mycket som att låta läsaren veta, att »jag har helsan och mår bra.»

Jag fick min afräkning, gick i land och deponerade innanmätet af min lifrem i en bank. Sedan tog jag genast itu med logarithmer och problem. Tillföljd af Browns undervisning och mina goda, matematiska förkunskaper, fick jag snart de nödiga certificaten af prima beskaffenhet,

Jag tog hyra som styrman på en splitter ny skonare, som gick mellan Melbourne och Brisbane, anlöpande flere stationer längs kusten. Bland andra passagerare hade jag också nöjet föra Mrs. Elliot en

gång till Brisbane, i hvilken uppblomstrande, vackra stad hon ämnade slå sig ned med de två barnen.

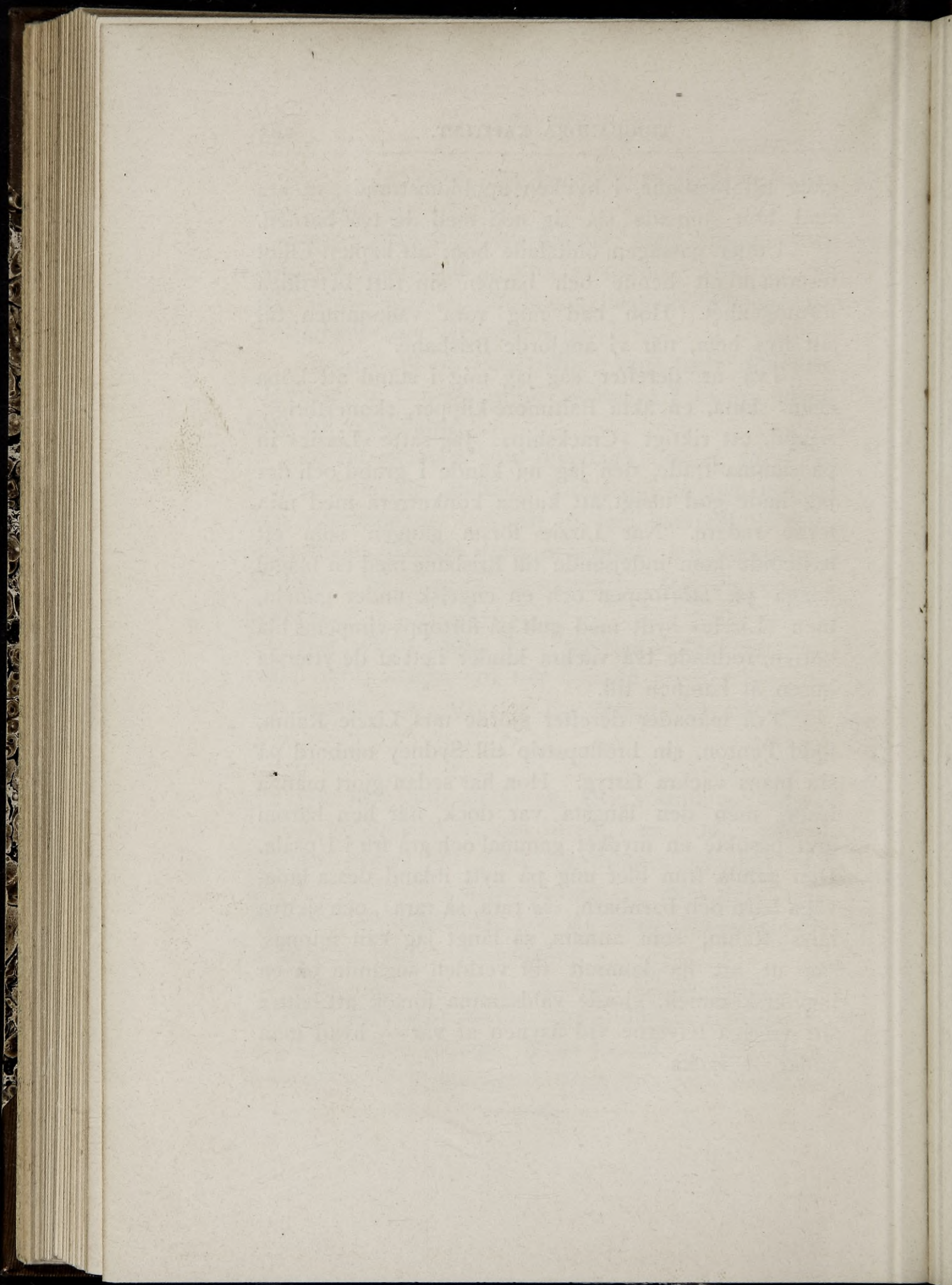
Under passagen omtalade hon, att kapten Elliot testamenterat henne och barnen sin rätt betydliga förmögenhet. Hon bad mig vara välkommen till sitt nya hem, när vi angjorde Brisbane.

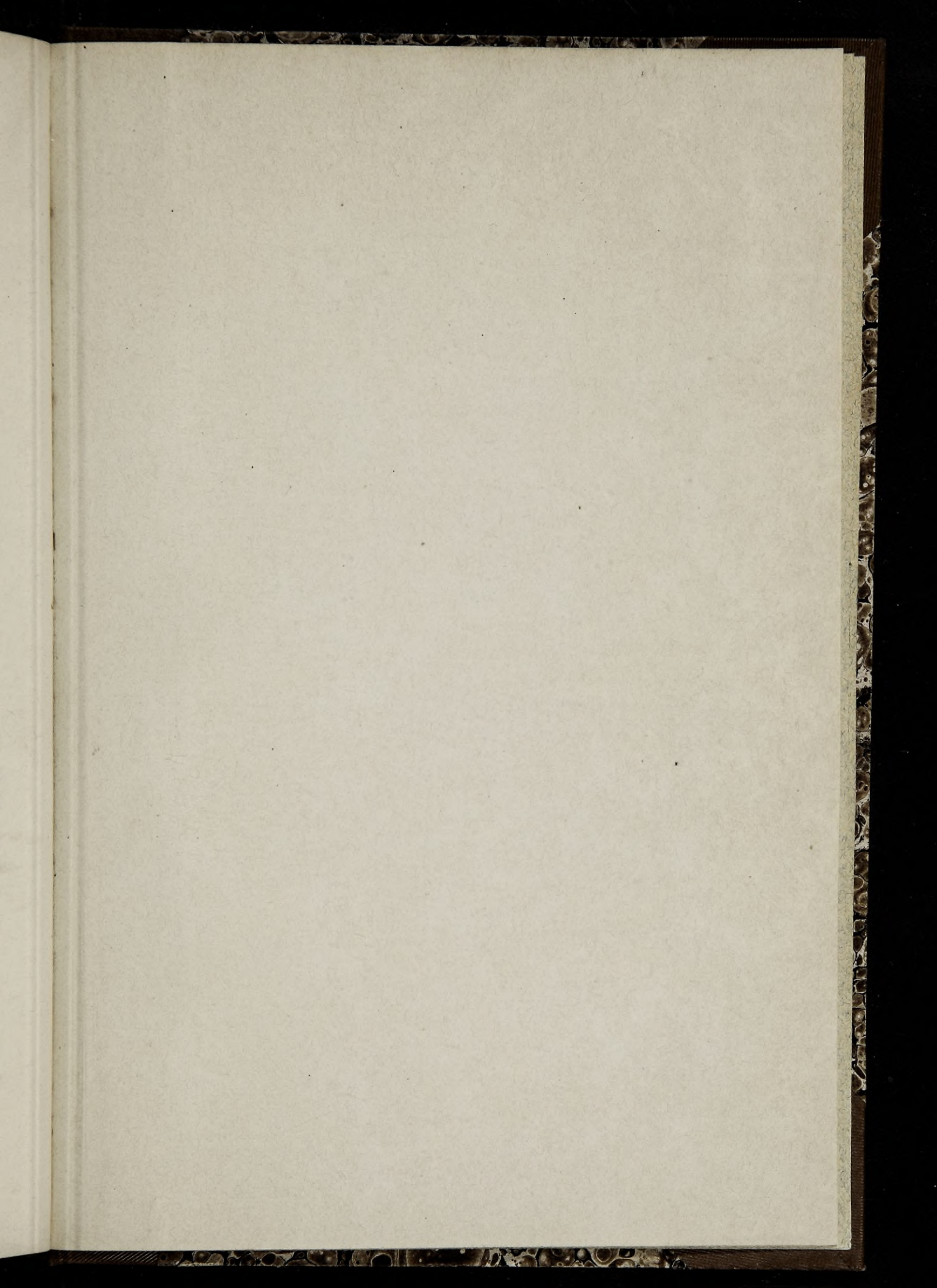
Två år derefter såg jag mig i stånd att köpa egen skuta, en äkta Baltimore-klipper, skonertbrigg-riggad, ett riktigt »Crackship». Jag satte »Lizzie» in på samma trade, den jag nu kände i grund och der jag hade god utsigt att kunna konkurrera med min forne redare. När Lizzie första gången som ett hvinande kom indejsande till Brisbane med en blågul flagga på stortoppen och en engelsk under gaffeln, men »Lizzie» sydt med gult på förtopps-vimpelns blå botten, rodnade två vackra kinder i ett af de yttersta husen åt hamnen till.

Två månader derefter gjorde mrs Lizzie Rahm, född Penton, sin bröllopstrip till Sydney ombord på sin mans vackra fartyg. Hon har sedan gjort många resor, men den längsta var dock, när hon härom året besökte en mycket gammal och grå fru i Upsala. Den gamla frun blef ung på nytt ibland dessa långväga barn och barnbarn, »så rara, så rara», och sjelfva miss Rahm, som annars, så långt jag kan minnas, såg ut att ha kommit till verlden sugande på en ingefärskaramell, gjorde våldsamma försök att bättra sitt vresiga lefverne vid åsynen af vår — hvad man kallar — lycka.

På *A. W. Björcks förlag* ha utkommit
följande arbeten af

CHICOT:

Humoresker till lands och sjös.

Innehåll: Kapten Jonas Trygger. — Historien om mina hundar. — En jubelhistoria. — En söndag på landet. — Fortunas kapten.

Pris: 2 kronor.

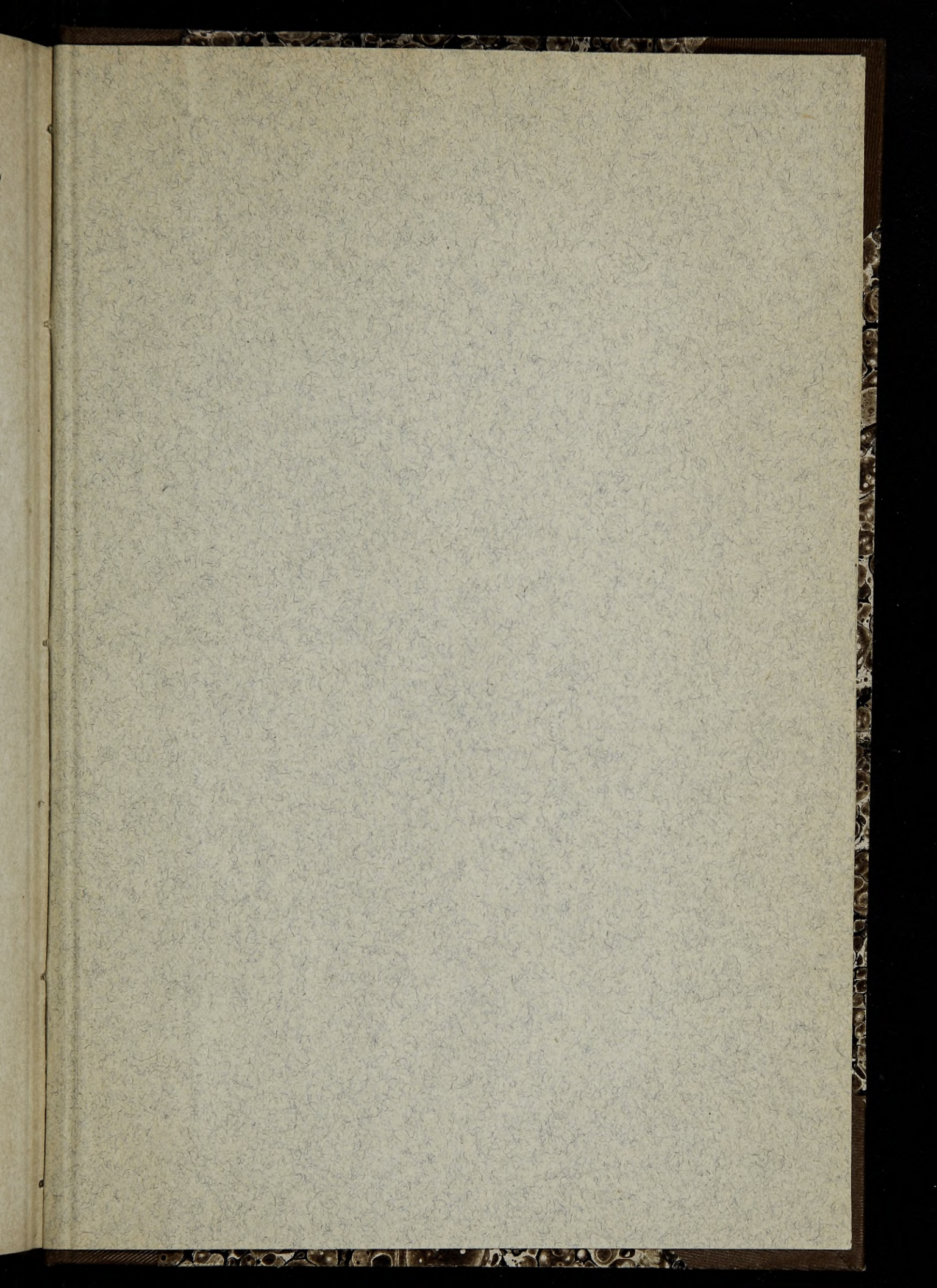

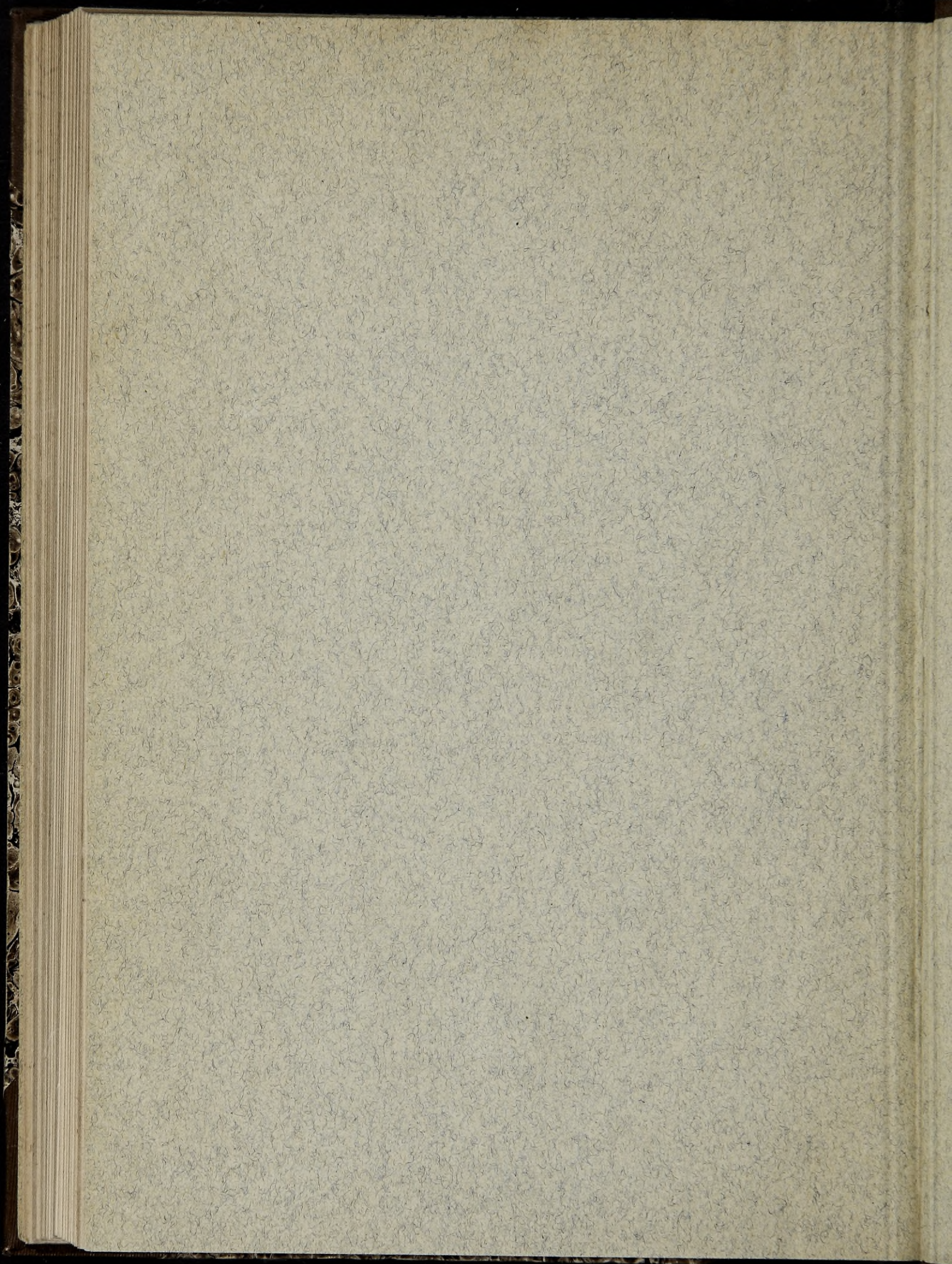
Nya Humoresker och skizzer.

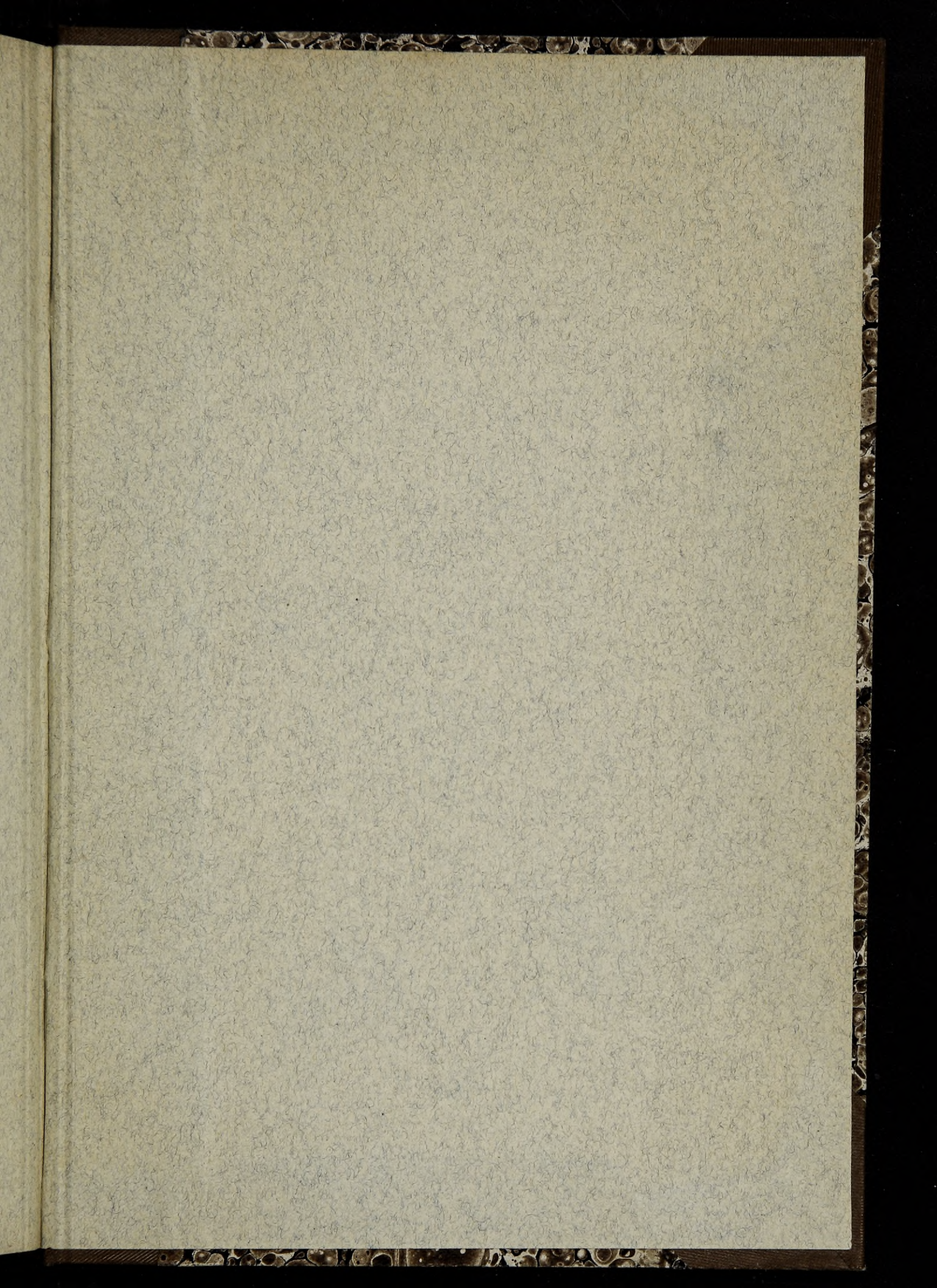
Innehåll: De två barberarne. — »Magistern». — Lacrymæ Christi. — Några resebilder från landbacken. — Kalle Wild. En kajutvakts äfventyr. — Fyrverkeri.

Pris: 2 kronor.

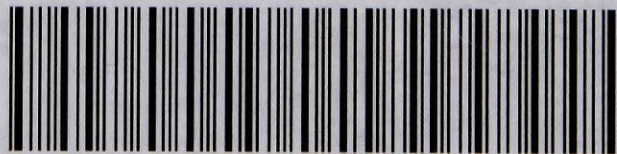

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400875462